Charles Dickens

1176/D

Povestiri de Crăciun

Serviciul de presă
EXEMPLAR GRATUIT

Charles Dickens

Povestiri de Crăciun

8

Această carte s'a tipărit la București
în anul 1945 de către

Pro Pace

editură care are dreptul exclusiv de a o traduce și răspândi în România. Orice reproducere, adaptare sau compilare făcută fără aprobarea editurii va fi urmărită conform legii.

Coperta I. MOLNAR

Inv. 30907
~~Inv. 83.785.~~ -
30907

CHARLES DICKENS

Ar fisa
20983
93863

POVESTIRI DE CRĂCIUN

Traducere de
AL. IACOBESCU

34183

PRO PACE

CONTROL 1955
BIBLIOTECA JENERALA A ARMATEI BUCURESTI
COTA 30907
1956
RC 424/06
1961
L
B.C.U. Bucuresti
C34183

POVESTE DE CRACIUN

I.

Marley murise, trebuie s'o spunem din capul locului, în această privinţă nu mai încăpea nici cea mai mică îndoială. Registrul deceselor purta semnătura preotului, a paracliserului, a antreprenorului pompelor funebre şi a celui care îmbrăcase toată casa în doliu. Scrooge îl remarcaes de-asemeni. Ori semnătura lui Scrooge era bună, la Bursă, ori în altă parte, unde i-ar fi făcut plăcere s'o folosească.

Bătrânul Marley murise ca un cui bătut în uşă. Dar dacă un cui bătut în uşă poate să fie mort, cu adevărat, nu mă îndărătnicesc să afirm lucrul acesta, vă rog să mă credeţi, întrucât nu-l cunosc dintr'o experienţă personală. Mai degrabă, în ceiace mă priveşte, aşi înclina să cred că un cui de sicriu e articolul cel mai cu adevărat mort din câte se vând într'o prăvălie. Dar tocmai în comparaţiile de felul acesteia strălu-

ceşte înţelepciunea părinţilor noştri şi eu m'aşi feri s'o ating cu mâini de profan, fiindcă asta ar însemna sfârşitul oricărui lucru. Daţi-mi voie, aşadar, să repet şi să afirm cu toată energia că Marley era mort ca un cui de sicriu. Scrooge ştia oare că Marley era mort? De bună seamă! Cum ar fi fost cu putinţă să fie străin de aşa ceva? Nu fuseseră amândoi asociaţi un îndelung şir de ani? Scrooge era singurul său executor testamentar, singurul administrator al averii sale, singurul său urmaş legal, singurul său legatar universal şi singurul care luase parte la înmormântarea lui. La dreptul vorbind, Scrooge n'ajunsese în urma acestei triste întâmplări până acolo încât să-şi piardă cunoscutele însuşiri de om de afaceri, şi chiar ziua înmormântării fusese pentru el un prilej de speculaţie dintre cele mai avantajoase.

Dar fiindcă veni vorba de înmormântarea lui Marley, să ne reîntoarcem la oile noastre. Marley murise, fără nici o îndoială. Se cuvine ca punctul acesta să fie bine stabilit, altfel nimic extraordinar n'ar mai exista în ceiace vreau să povestesc. Dacă n'am fi convinşi pe deplin că tatăl lui Hamlet era mort înainte de începerea piesei, ne-am mira văzându-l că face un mic ocol în puterea nopţii, sub biciuirea vântului, în jurul în-

tăriturilor, așa cum ne-am mira văzând la o anumită oră, pe cutare sau cutare domn, plimbându-se într'un loc bătut de vânturi, ca de pildă cimitirul Sfântul Paul, pentru simpla mulțumire de a surprinde un fiu cu mintea oarecum scrântită.

Scrooge nu vru să șteargă de pe firmă numele bătrânului Marley; după nu știu câți ani, se putea citi încă deasupra ușii prăvăliei: *Scrooge și Marley*. Toată lumea cunoștea mai departe asociația Scrooge și Marley. Uneori, oameni nepricepuți în afaceri o numeau Scrooge-Scrooge, sau foarte scurt, Marley; el răspundea însă cu indiferență la toate aceste nume. N'avea nici un fel de preferință.

Oh, și era un om greu de plată Scrooge acesta! Ca să stoarcă, să înșele, să strângă, n'avea pereche, bătrânul ticălos. Ursuz și neînduplecat, ca o pușcă cu cremene, care nu lasă să-i scape o singură scântee dintr'o slobozire de cocoș; era singuratec, ascuns și închis în sine ca o scoică. Răceala ce-i stăpânea întreaga făptură lăuntrică i se zărea pe față îmbătrânită, ascuțindu-i parcă vârful nasului, încrețindu-i obrazul, înțepenindu-i umbletul, înroșindu-i ochii, învinețindu-i buzele subțiri și făcându-i glasul aspru și nesuferit. O chiciură albă îi ninsese în păr, deasupra sprâncenelor și peste bărbia ascu-

ţită. Oriunde se ducea, lăsa cu sine aceiaşi răceală, un fel de a fi închis şi neînduplecat; aerul din biroul său era de ghiaţă în căldurile verii ca şi în preajma Crăciunului.

Căldura sau frigul dinafară n'aveau nicio înrâurire asupră-i. Căldura nu putea să-l încălzească, nici asprimile iernei să-l înghieţe. Furtuna nu era mai aspră de cât el; grindina nu-şi ajungea mai fără preget ţinta, nici ploaia deasă şi repede nu era mai necruţătoare. Vremea cea mai ursuză nu-i făcea nicio impresie. Ploaia cea mai stricătoare, zăpada, grindina, aveau asupră-i un avantaj: se arătau risipitoare uneori prin darurile lor, ceiace nu i se întâmpla niciodată lui Scrooge. Nici când nu l-a oprit cineva în stradă să-l întrebe cu un aer plin de voioşie: „Ei bine, ce mai faci, scumpul meu Scrooge?" Nici când vreun cerşetor nu i-a cerut de pomană; nici când vreun copil nu l-a întrebat cât e ceasul. Nici când un bărbat, sau o femee nu i s'au adresat ca să le arate calea. Până şi câinii orbilor aveau aerul că-l cunosc şi, când îl zăreau de departe, îşi călăuzeau stăpânii sub ganguri, sau pe străzi lăturalnice, părând c'ar fi vrut să le spună dând din coadă: „Bietul meu stăpân, mai bine lipsă decât o privire aruncată cu răutate". Dar ce-i păsa de toate astea lui Scrooge? Era tocmai ceiace vroia el însuşi.

Făcându-şi loc cu coatele, croindu-şi o cale numai a lui pe drumurile încărcate de clocotul vieţii, să stea departe de orice simpatie, era bucuria cea mai nepreţuită pentru un îndărătnic ca Scrooge.

Odată... Asta se petrecea în cea mai bună din cele mai bune zile de peste ani, în ajunul Crăciunului. Bătrânul Scrooge se afla la biroul său. Era frig, aproape întunerec, o vreme aspră cu vânt şi ceaţă şi puteai auzi oamenii trecând pe strada îngustă, suflându-şi în degete, lovindu-şi şoldurile cu palmele şi tropotind în loc ca să-şi încălzească picioarele Orologiile oraşuluuui tocmai bătuseră trei ceasuri, şi aproape că se înnoptase. Toată ziua fusese o pâclă deasă şi se zăreau ,în dosul ferestrelor dela prăvăliile vecine, luminile pâlpâitoare de opaiţ aruncând pete roşii pe fondul posomorât al unei atmosfere înnăbuşitoare, pe care aproape ai fi putut-o pipăi. Ceaţa pătrundea până şi în case prin toate crăpăturile, până şi prin gaura cheii. Afară, era atât de deasă, încât, deşi strada era îngustă, casele din faţă se iveau asemeni unor năluci.

Văzând această ceaţă murdară coborând pe încetul şi înnecând totul în falduri de întuneric, ai fi zis că natura venise să se instaleze aci ca să fabrice bere pe o scară întinsă.

Uşa biroului lui Scrooge era deschisă, ca să-i îngăduie să fie pururi cu ochii asupra slujbaşului său care, într'o chilioară lugubră, sau mai degrabă într'un fel de hasna alăturată biroului, era ocupat să copieze anumite scrisori. In biroul lui Scrooge ardea puţin foc. In chilia slujbaşului ardea şi mai puţin, o grămăjoară de cărbuni cât pumnul, şi bietul om n'avea cum să mai pună alţii, de oarece Scrooge păstra găleata cu cărbuni lângă sine şi, de câte ori slujbaşul se ivea înarmat cu lopăţica, patronul îi făcea cunoscut că se vedea silit să se despartă de dânsul într'o zi. Atunci, slujbaşul îşi încolăcea şalul alb în jurul gâtului şi încerca să se încălzească la flacăra opaiţului, — încercare zadarnică, de oarece nu era înzestrat cu o imaginaţie prea puternică.

— Crăciun fericit, unchiule, şi Dumnezeu să te ocrotească! se auzi un glas plin de voioşie, glasul nepotului lui Scrooge, care se ivise atât de grabnic, încât bătrânul nu apucase să-l bage de seamă.

— Haide! făcu Scrooge. Prostii!

Tânărul se încălzise atât de mult din pricina alergăturii prin ceaţă şi ger, încât era îmbujorat la faţă; umerii obrajilor îi erau în flăcări, ochii îi scânteiau, iar răsufletul îi scotea aburi din gură.

— Crăciunul, o prostie! Unchiule! făcu

nepotul lui Scrooge. Ai poate să te plângi de ceva?

— Ei da, domnule! Crăciun fericit? Dar ce drept, ce pricină ai d-ta să fii atât de mulțumit? Nu ești oare îndeajuns de golan?

— Ei să lăsăm asta! reluă cu aceiași voioșie nepotul. Dar d-ta, ce drept, ce motiv ai să fii atât de morocănos? Nu ești oare îndeajuns de bogat?

Scrooge, neavând deocamdată alt răspuns la îndemână, făcu din nou: „Haide!" și rosti iarăși cuvântul: „Prostii!"

— Dar nu vreau să te supăr câtuș de puțin, unchiule!

— Cum să nu mă supăr când trăiesc într'o lume de nebuni ca tine! Crăciun fericit? La toți dracii cu Crăciunurile tale fericite! Ce e oare ziua de Crăciun mai mult decât o zi de scadență, în care d-ta nu-ți poți plăti datoriile? O zi în care te vezi mai bătrân cu un an, dar fără să fi câștigat o livră mai mult! O zi în care, făcându-ți bilanțul, bagi de seamă că n'ai adăogat nimic la capital! Dacă mi s'ar îngădui să fac totul după voința mea, adăogă Scrooge în culmea indignării, pe toți idioții pe care i-ași vedea plimbându-se cu acest „Crăciun fericit" pe buze și pune să-i arunce în apă clocotită, ca să scăpăm odată de dânșii. Asta e!

— Unchiule!... încercă să-l înduplece nepotul.

— Nepoate, răspunse unchiul cu mânie în grai, petreceţi Crăciunul după cum îţi place şi lasă-mă pe mine să mi-l petrec aşa cum socotesc de trebuinţă.

— Să-l petreci? Dar d-ta n'ai să-l petreci câtuş de puţin!

— Atunci, lasă-mă să nu-l petrec de loc! Intrucât te supără lucrul acesta? E treaba mea, nu-i aşa?

— Sunt atât de multe din cari nu mi-a fost cu putinţă, sau n'am izbutit să trag vreun folos, trebuie să recunosc. Crăciunul e unul din toate acestea. Dar, cel puţin, am socotit totdeauna Crăciunul, de câte ori se iveşte, ca o zi frumoasă, ca o zi de bunătate, de iertare, de cântece de bucurie, singura zi din calendar, după cât ştiu, în care toată lumea, bărbaţi şi femei, s'ar părea că deschid larg odăile cele mai ascunse în inimile lor şi cată să vadă în cei mai prejos decât ei ceiace sunt cu adevărat, adică semenii lor, la drum ca şi noi spre mormânt, iar nicidecum un alt soiu de făpturi îndreptându-se spre destine cu totul diferite. De aceia, unchiule, deşi Crăciunul n'a pus nici odată un ban de aur sau de argint în buzunarul meu, mi s'a părut totdeauna că-mi aduce o mare bucurie ,aşa cum va face şi anul acesta. Şi tocmai de aceia spun: „Trăiască sărbătorile Crăciunuului!"

Slujbaşul din chilia lui, aplaudă printr'un gest, fără să vrea; dar numaidecât îşi dădu seama că asta era o mare nesocotinţă, şi se plecă deasupra focului, ca şi cum ar fi vrut să-l aţâţe, dar nefăcând altceva decât să-l stingă cu desăvârşire.

— Să mai aud cel mai mic sgomot venind dinspre d-ta, zise Scrooge, şi-ţi vei pierde locul tocmai ca să te bucuri de Crăciun!... Dar, domnule, d-ta eşti un orator dintre cei mai încercaţi ,adogă el întorcându-se spre nepot. Mă miră că nu faci încă parte din Parlament.

— Nu te supăra, unchiule! Haide, vino mâine să mănânci la noi.

Scrooge răspunse trimiţându-l la dracu' şi căută să rostească în aşa fel cuvântul ca să nu lipsească din el o singură literă.

— Dar pentruce? strigă nepotul lui Scrooge, pentruce?

— Pentruce te-ai însurat?

— Fiindcă eram îndrăgostit.

— Fiindcă eram îndrăgostit? îl maimuţări Scrooge, ca şi cum acesta ar fi fost singurul lucru din lume şi mai caraghios decât „Crăciun fericit". Noapte bună!

— Dar, unchiule, n'ai venit niciodată să mă vezi înainte de căsătorie. Aşa că nu căsătoria mea te împiedică să vii.

— Noapte bună! zise iarăşi Scrooge.

— N'am venit să-ți cer nimic. Nu vreau să mă împrumuți cu nimic. Atunci, pentruce n'am fi buni prieteni?

— Noapte bună! repetă Scrooge.

— Sunt desnădăjduit că te găsesc atât de îndărătnic. N'avem, sau cel puțin din parte-mi nu există cea mai mică pricină de ceartă. Am venit să te văd în cinstea Crăciunului și vreau să-mi păstrez voioșia până la capăt. Prin urmare, Crăciun fericit, unchiule!

— Noapte bună! izse Scrooge.

— Și un an bun!

— Noapte bună!

Nepotul se retrase, fără să fi vorbit un cuvânt supărător. Se opri în prag, ca să ureze un an fericit slujbașului care, oricât era el de înghețat, avea o inimă mult mai caldă decât Scrooge, de oarece răspunse la urări cu aceiași bunăvoință.

— Incă un smintit! mormăi Scrooge. Slujbașul meu, c'o leafă de cincisprezece șilingi pe săptămână, cu nevastă și o întreagă familie pe care trebuie s'o hrănească, vorbește de „Crăciun fericit"! Să-i închizi într'un spital de nebuni, nu altceva!

Smintitul cu pricina, petrecându-l pe nepotul lui Scrooge, lăsase să intre alte două persoane. Erau doi gentlemani bine îmbrăcați, cu înfățișări atrăgătoare, cari, cu pălă-

riile în mână, se introduseră în biroul lui Scrooge. Purtau sub braţ hârtii şi registre şi-i făcură o plecăciune.

— Scrooge şi Marley, nu-i aşa? zise unul, căutând în jur cu privirea. Am plăcerea să mă adresez d-lui Scrooge sau d-lui Marley?

— Domnul Marley, a murit acum şapte ani, zise Scrooge. A murit acum şapte ani, în noaptea asta.

— Nu ne îndoim că asociatul său trebuie să fie tot atât de generos pe cât a fost el, făcu celălalt, prezintându-şi scrisorile de acreditare.

Era ,de bună seamă, întrucât cei doi cumetri aveau suflete gemene. La cuvântul „generos", cuvânt de rea prevestire, Scrooge se posomorî, clătină din cap şi dădu hârtiile înapoi.

— In această zi de sărbătoare, domnule Scrooge, spuse vizitatorul luând o pană, e de dorit mai mult ca oricând să ne bucurăm de un cât de mic ajutor pentru săracii şi muritorii de foame care sufăr cumplit în această epocă a anului. Sunt mii de oameni care n'au cele de trebuinţă şi sute de mii care duc o viaţă de câine.

— Dar nu sunt destule temniţi? întrebă Scrooge.

— Intr'adevăr, nu lipsesc, răspunse gentlemanul lăsând pana pe masă.

BIBLIOTECA Centrală

— Şi azilurile Uniunii, nu funcţionează oare?

— Ba da, răspunse gentlemanul, din nenorocire trebuie să recunosc lucrul acesta.

— Societăţile pentru săraci au dispărut cumva?

— Dimpotrivă, au foarte mult de făcut, domnule.

— Ah, foarte bine! strigă Scrooge. Mă temeam, după câte spuuneai mai adineauri, că ele nu mai funcţionează. Şi mă simt foarte mulţumit când aud că lucrurile stau cu totul altfel.

— Ştiu însă că aceste instituţii nu sunt câtuş de puţin în stare să asigure tuturor hrana spiritului şi a corpului, reluă vizitatorul, şi mulţi dintre noi şi-au luat sarcina să adune ceva fonduri ca să procure celor lipsiţi puţinul care să-i ajute să bea şi să se încălzească. Am ales această epocă, fiindcă, dintre toate, e aceia în care mizeria se face mai mult simţită şi când bunăstarea ajunge să aibă un preţ şi mai mare. Cu ce sumă doriţi să vă trec pe listă?

— Cu niciuna, răspunse Scrooge.

— Doriţi poate să păstraţi anonimatul?

— Doresc să fiu lăsat în pace! Intrucât mă întrebaţi ec anume doresc, domnii mei, iată răspunsul meu. Eu nu petrec câtuş de puţin în ziua de Crăciun; şi atunci, nu văd pentru

ce, i-aşi ajuta să petreacă pe cei ce nu fac nimic. Contribui la întreţinerea câtorva din instituţiile pe care le-aţi amintit; ele costă destul de scump şi cei ce n'au un ban în pungă, n'au decât să se adreseze acolo.

— Sunt foarte mulţi oameni care n'au cum s'o facă şi mulţi care ar prefera să moară decât să intre în aceste instituţii.

— Dacă vor mai bine să moară, ar fi din partea lor foarte înţelept s'o facă, micşorând astfel numărul populaţiei. De altfel... vă rog să mă iertaţi, lucrurile acestea nu mă privesc întru nimic.

— Şi totuşi, v'ar fi foarte uşor să le cunoaşteţi, îşi dădu cu părerea celălalt.

— Nu mă privesc câtuş de puţin. E destul de mult pentru un om să-şi descurce propriile lui interese şi nu văd pentru ce şi-ar mai lua pe cap şi afacerile altora. Ale mele, îmi iau destul timp. Bună seara, domnii mei.

Văzând limpede că orice străduinţă era de prisos, cei doi gentlemani se retraseră. Scrooge îşi reluă lucrul, parcă şi mai mulţuumit de sine de astădată, cu o voioşie neobişnuită.

In acest timp ceaţa şi întunecimea deveniseră atât de oarbe încât, afară, se zăreau oameni cu făclii aprinse în mână, alergând într'o parte şi într'alta ca să-şi ofere serviciile vizitiilor, ducându-le caii de hăţuri,

O turlă de biserică veche, a cărei clopotniță ursuză avea totdeauna aerul că-l privește pe Scrooge chiorâș prin ferestrele gotice, nu se mai zărea din pâclă și bătea ceasurile și sferturile într'un amestec posomorît de nouri cu lungi vibrații tremurătoare, ca și cum, acolo sus, ar fi clănțănit din dinți. Frigul deveni și mai puternic. Pe stradă, la un capăt al ogrăzii, câțiva lucrători, care tocmai reparau conductele de gaz, aprinseseră un foc mare de cărbuni într'un cazan, și o întreagă adunătură de bărbați și copii în sdrențe se strânseseră în juru-i și își încălzeau mâinile, privind cu mare bucurie flăcările, în ochi cu o expresie de extaz.

Luminile pîlpîitoare ale prăvăliilor, în vitrinele cărora crăngi de lemn câinesc cu bobițe roșii, căpătau o lucire stranie sub lămpile cu văpaia gălbuie, își risipeau răsfrângerile roșiatice peste chipurile pământii ale trecătorilor. Mărfurile fructarilor și ale băcanilor deveniseră un splendid decor, un spectacol de gală, străin cu desăvârșire de orice preocupare din zilele de lucru. Lordul primar, în citadela dela Mausion-House, da anumite îndrumări celor cincizeci de bucătari și chelari ca să petreacă Crăciunul cum se cuvine în casa unui lord-primar, și nu era nimeni, până la micul croitor, osândit de el la cinci șilingi amendă c'o săptămână

în urmă, pentru beție și scandal nocturn, care să nu-și fi făcut toate pregătirile în mansarda lui, în vederea unui pudding pentru a doua zi, atunci când slăbănoaga lui soție, însoțită de cel mai mic dintre copiii, ieșea să cumpere carne de vacă.

Ceața și frigul dureau necontenit, un frig înțepător, aspru, pătrunzător, Dacă, în loc să se slujească de armele obișnuite, vrednicul sfânt Dunstan ar fi folosit un astfel de frig ca să înțepe nasul diavolului, de bună seamă, Necuratul ar fi început să țipe ca din gură de șarpe.

Proprietarul unui nas tânăr, slab, jigărit, ros de frig ca un os de câini nesățioși, se plecă până la gaura cheii ca să privească la Scrooge și să-l bucure cu un cântec de Crăciun. Dar după primele silabe,

Dumnezeu să te bucure, bunul meu domn,
Și să dea voioșie inimii tale...

Scrooge aruncă rigla cu un gest atât de hotărât, încât bietul cântăreț o luă la fugă îngrozit, lăsând gaura cheii pradă întunericului și pe bancher înlemnit de frig.

In cele din urmă, se ivi ceasul când prăvălia trebuia închisă. Cu un aer semeț, Scrooge se ridică de pe scaun, dând astfel a înțelege slujbașului, care aștepta în chilia lui, că era liber. Tânărul suflă numaidecât în opaiț și își puse pălăria.

— Pun rămăşag că ţii ca ziua de mâine să fie întreagă a d-tale, zise Scrooge.

— Dacă sunteţi de aceiaşi părere, domnule...

— Aici nu e vorba de părerea mea, dar ar fi ceva nedrept, Fiindcă, dacă ţi-aşi reţine o jumătate de coroană din aceazăzi, te-ai socoti nedreptăţit, bine înţeles.

Slujbaşul zâmbi cu sfiiciune.

— Totuşi, zise Scrooge, d-ta nu mă socoteşti înşelat atunci când îţi plătesc o zi în care nu faci nimic.

Slujbaşul îndrăzni să spună că asta se întâmpla o singură dată pe an.

— Frumoasă scuză, într'adevăr, ca să-mi bagi mâna în buzunar, la fiecare 25 Decembrie, reluă Scrooge, încheindu-şi redingota până sub bărbie. In sfârşit, să presupunem că vei avea nevoie de toată ziua. Poimâine dimineaţă să cauţi însă să nu fii în întârziere.

Slujbaşul îşi dădu cuvântul şi Scrooge ieşi mormăind. Prăvălia fu închisă cât ai bate din palme şi slujbaşul, cu capul vârât într'un şal alb, ale cărui capete atârnau până la poalele surtucului (fiindcă nu cunoştea luxul unei redingote) porni la drum, împiedicându-se la fiecare pas din pricina gheţuşului, ca şi cum ar fi făcut anuimte plecăciuni în cinstea Crăciunului şi, străbătând strada Cornhill în urma câtorva ştrengari

gălăgioşi, se îndreptă spre Camden Town, cu toată iuţeala picioarelor, ca să se joace cu smeul.

Scrooge îşi luă tristul dejun în trista tavernă unde mânca de obicei şi, după ce străbătu cu privirea toate ziarele, îşi omorî timpul în restul serei aceleia recitind registrul de încasări şi plăţi, după care porni spre casă şi se culcă.

Locuia într'un apartament pe care îl închiriase pe vremuri asociatul său. Era o înşiruire posomorâtă de încăperi, într'o veche clădire obscură, în fundul unei curţi, clădire care îşi avea atât de puţin rost aci, încât făcea impresia că se furişa, pe când era mică, jucându-se de-a v'aţi ascunselea cu alte case, şi nu izbutise să-şi mai regăsească drumul. Acum, era prea bătrână şi neasemuit de tristă, de oarece n'o mai locuia nimeni, în afară de Scrooge, celelalte apartamente fiind subînchiriate ca birouri. Curtea era atât de întunecată încât Scrooge însuşi, care cunoştea cu deamănuntul fiecare lespede, se văzu silit să înainteze pe dibuite. Ceaţa şi gerul deveniseră atât de dese în jurul bătrânei uşi dela intrare, încât Duhul iernei părea să se fi aşezat în prag, în atitudinea tristeţii şi a meditaţiei.

Nu mai încape îndoială că ciocanul dela uşă nu prezinta nimic deosebit, afară de

faptul că era foarte mare. Şi iarăşi, e lucru neîndoelnic că Scrooge îl vedea seara şi dimineaţa decând luase cu chirie acest apartament, şi că Scrooge era de-asemeni lipsit de imaginaţie ca nu mai ştiu care alt locuitor al Londrei, fără excepţia, — ceiace nu e puţin spus, — a membrilor municipalităţii şi a consiliului comunal.

Se cuvine în acelaş timp să rămânem la încredinţarea că Scrooge nu se mai gândise o singură clipă la fostul său asociat, Marley, decând cu scurta aluzie pe care-o făcuse, în după-amiaza aceia, cu privire la moartea celui din urmă, dela care trecuseră şapte ani în capăt. Atunci, cine ar putea să mă desluşească datorită cărui fenomen, în momentul când Scrooge vârî cheia în broască, fără să fi vorbit cea mai neînsemnată formulă magică, ciocanul îi apăru sub forma, nu a unui ciocan, ci a capului lui Marley? Da, capul lui Marley. Şi acest cap nu era învăluit într'o umbră deasă, aşa cum erau toate lucrurile înconjurătoare. Părea dimpotrivă aureolat de o lucire sinistră, asemeni unui rac putred aruncat într'o pivniţă întunecoasă. N'avea însă un aer răutăcios, nici înnăsprit de mânie; privea spre Scrooge aşa cum privea Marley cel de altădată, adică cu ochelarii lui de spectru ridicaţi pe fruntea-i de spectru. Părul îi era în chip ciudat

răsucit în sus, parcă de vânt sau de-o îngrămădire de aburi, iar ochii, deşi mari deschişi, rămâneau pe de-a'ntregul nemişcaţi. Asta, adăogată la culoarea lividă a obrazului, îi da un aspect înfricoşător, dar acest caracter de groază nu stăruia numai îi asprimea feţei şi nici în expresia ei, ci, ca să zicem astfel, tocmai în afară de această expresie şi fără ajutorul acestei expresii. Scrooge cercetă vedenia cu luare aminte şi, după un răstimp, nu mai văzu altceva înaintea ochilor decât un ciocan.

Spunând că nu tresări, că nu simţi în măduva oaselor, un fior, aşa cum nu mai cunoscuse din anii copilăriei, ar însemna să minţim. Dar puse din nou mâna pe cheia lăsată un răstimp în părăsire, o învârti iute în broască, intră şi aprinse opaiţul. Se opri scurt, înainte de-a închide uşa, apoi privi cu teamă în juru-i, ca şi cum s'ar fi aşteptat să vadă zugrăvindu-se în relief coada perucii lui Marley. Dar în dosul uşii nu se zărea nimic, nimic în afară de drugii care susţineau ciocanul. Făcu atunci „La dracu'!" şi închise uşa cu putere.

Sgomotul stârni ecouri în toată casa, ca o bubuitură de tunet. Odăile dela etajul de sus şi poloboacele din prăvălia negustorului de vinuri, s'ar fi părut că-şi împleteau ecourile cu nişte glasuri deosebite. Scrooge nu

era omul pe care să-l înspăimânte un ecou. Incuiă uşa cu cheia, străbătu gangul şi urcă scara domol, potrivind necontenit lumânarea în sfeşnic.

Poate c'aţi auzit vorbindu-se foarte vag de scările atât de ciudate din alte vremuri, pe cari ai fi putut să urci o trăsură cu şase cai; eu însă pot să afirm că, scara pe care urca bătrânul Scrooge era atât de largă încât putea să cuprindă un dric, chiar aşezat într'o parte, cu capra spre zid şi cu cele două uşi îndreptate spre răzămătoare; şi asta încă nu era nimic; fiindcă, oricât de mare ar fi fost dricul, tot mai rămânea loc pe delături. Poate că tocmai pentru aceasta Scrooge îşi închipui că vede urcând înaintea lui un dric în întunerec. Şase felinare, cum erau cele de pe stradă, poate că n'ar fi fost de-ajuns să lumineze cum se cuvine vestibulul. Vă puteţi închipui, prin urmare, cât trebuia să fie de întunerec în jurul opaiţului pe care Scrooge îl ţinea în mână.

Totuşi, Scrooge urca necontenit, fără să se sinchisească de ceiace vedea înainte-i. Intunecimile nu costă prea mult şi nu-i erau neplăcute lui Scrooge. Oricum, înainte de-a închide uşa masivă, făcu înconjurul apartamentului, ca să vadă nu cumva în preajmă-i se petrecea ceva neobişnuit. Era poate amintirea vedeniei care-l îndemna să-şi ia

aceste măsuri. Salon, odaie de culcare, odăiță pentru vechituri, totul era în rânduială. Nimeni sub masă, nimeni sub canapea; un foc aproape stins pâlpăia în cămin; ceașca și linguriița pregătite ca totdeauna, iar deasupra focului, o cratiță mică cu fiertură de grâu (de oarece Scrooge suferea de-o anumită boală). Nimeni sub pat, nimeni în cabinet, nimeni în haina de casă atârnată de-alungul zidului într'o atitudine suspectă. Nimic schimbat în odăița în care păstra tot felul de lucruri: o veche garnitură pentru cămin, încălțăminte veche, două coșuri cu pește, o măsuță șchioapă și un vătrai.

Liniștit pe deplin acum, Scrooge închise ușa și învârti cheia de două ori în broască, ceiace nu făcea de obicei. Astfel pregătit împotriva oricărei surprinderi, își desfăcu cravata, își puse haina de casă, pantofii și bonetul de noapte și veni să se așeze lângă foc ca să-și bea fiertura de grâu.

Era un foc care nu putea să încălzească, un foc pipernicit și prea lipsit de tărie pentru o noapte atât de aspră. Se văzu silit să se apropie din ce în ce mai mult de cămin, aproape să intre pe gura căminului, ca să simtă un pic de căldură. Soba era veche și fusese construită de vreun negustător olandez, care-o împodobise cu niște lespezi în-

fățișând scene din Biblie. Se zăreau Caini și Abeli, fiice de ale lui Faraon, regine de Saba, îngeri vestitori pogorînd din ceruri printre nouri asemeni unor saltele de fulgi, Abrahami, Baltazari și Apostoli îmbarcându-se ca într'un fel de străchini, sute de figuri vrednice să atragă luarea aminte a lui Scrooge; dar acest cap al lui Marley, mort de șapte ani ,avea aceiași tărie ca și toiagul bătrânuluui profet, și era în stare să facă nevăzute toate celelalte. Dacă fiecare din lespezile pătrate ar fi fost pătrată și ar fi avut proprietatea să reproducă pe suprafața ei frânturi din gândurile lui Scrooge, fiecare ar fi fost, nici mai mult nici mai puțin, decât o fărâmă din capul bătrânului Marley.

— Prostii! îngână Scrooge.

Și începu să se plimbe prin odaie. După ce-i făcu înconjurul de mai multe ori, se așeză pe un scaun. In timp ce-și odihnea capul pe speteaza fotoliului, privirea îi căzu asupra unui vechi fir de sonerie, scos din întrebuințare, atârnat în odaie și comunicând, nimeni nu știa pentruce, cu una din încăperile ultimului etaj. Atunci, cu cea mai mare nedumerire, cu cea mai ciudată și mai inexplicabliă spaimă, mai mult decât în clipa când privirile lui căzuseră auspră-i, băgă de seamă că firul soneriei începe să se

mişte. La început, se mişcă atât de încet încât nici n'avea sunet; dar, foarte curând, sună cu mare sgomot, stârnind larma şi făcând să sune toate celelalte sonerii din casă.

Asta ţinu poate o jumătate de minut, cel mult un minut, dar pentru Scrooge minutul acesta păru un ceas. Apoi sunetul se opri, aşa cum începuse, odată cu toate celelalte şi larma lor fu urmată de un clinchet metalic, venind de undeva de jos, ca şi cum cineva ar fi târât după sine un lanţ greu deasupra poloboacelor negustorului de vinuri. In clipa aceia, Scrooge îşi aduse aminte că în istorisirile cu strigoi, aceştia sunt totdeauna înfăţişaţi târând lanţuri în urma lor.

Uşa dela pivniţă se deschise cu un sgomot de iad şi zornăitul spori, ca şi cum ar fi venit de jos, apoi ca şi cum ar fi urcat scara, venind de-a dreptul spre uşă.

— Prostii! Nimic altceva decât prostii, îşi zise Scrooge, şi nici nu vreau să le iau în seamă.

Totuşi, se schimbă la faţă când, fără să se oprească o singură clipă, spectrul trecu prin uşa destul de groasă şi intră în odaie sub ochii lui. In momentul când se ivi, flacăra aproape stinsă se aprinse din nou, ca şi cum ar fi vrut să strige: „Dar îl cu-

nosc! E spectrul lui Marley!" Apoi scăzu numaidecât.

Era aceiaşi înfăţişare, care nu se schimbase întru nimic. Marley, cu peruca lui cu coadă stufoasă, cu jiletca de fiecare zi, cu pantalonul lipit de pu'pe şi cu cismele ale cărei urechi de mătase fluturau ca şi coada perucii, pulpanele vestmântului şi moţul din frunte. Lanţul pe care îl târa după sine îi era înfăşurat în jurul trupului. Era lung şi atârna ca o coadă; părea făcut (de oarece Scrooge îl cercetă cu luare aminte) din case de bani, din chei, lacăte şi mari pungi de oţel.

Trupul fantomei era străveziu şi Scrooge, cercetându-l şi privind prin jiletcă, deslușea cei doi nasturi cusuţi în spatele jachetei.

Scrooge ar fi pus rămăşag în dese rânduri că Marley n'avea măruntaie, dar până atunci n'ar fi dat crezare acestei presupuneri. Nu, nici chiar acum nu putea să creadă lucrul acesta. Cu toate că privirea lui putea să străbată spectrul dintr'o parte în cealaltă, cu toate că-l vedea în picioare înaintea ochilor, cu toate că se simţia înghe-ţat până'n măduva oaselor sub privirea re e a celuilalt, cu toate că recunoştea până şi ţesătura şalului pe care îl purta înfăşurat în jurul capului, trecându-i pe sub bărbie, — lucru pe care la început nu-l băgase de

seamă, — rămânea încă neîncrezător şi lupta împotriva mărturiei propriilor lui simţuri.

— Ce e? făcu Scrooge cu tonul aspru şi rece care îi era obişnuit. Ce vrei cu mine?

— Nimic rău!

Era glasul lui Marley, nu încăpea nicio îndoială.

— Cine eşti?

— Intreabă mai degrabă cine am fost.

— Ei bine, cine-ai fost? zise Scrooge cu un glas şi mai puternic. Eşti prea cicălitor pentru un strigoi.

— Pe vremea când trăiam, am fost asociatul d-tale, Iacob Marley.

— Ai putea.., ai putea să iei loc? întrebă Scrooge privindu-l cu un aer îndoielnic.

— Da.

— Atunci, ia loc!

Scrooge pusese această întrebare cu gândul că un spectru atât de străveziu nu avea la îndemână tot ce i-ar fi trebuit ca să se aşeze pe un scaun şi spera dac'ar fi fost incapabil să facă lucrul acesta, să scape dintr'o explicaţie supărătoare. Dar spectrul se aşeză înaintea lui lângă foc, ca şi cum în păcătoasa lui viaţă n'ar fi făcut decât asta.

— Nu crezi în mine? întrebă el.

— Câtuşi de puţin, răspunse Scrooge.

— Ce altă dovadă a prezenței mele reale dorești, în afară de mărturia simțurilor d-tale?

— Nu știu.

— Ce te face să te îndoiești de simțurile d-tale?

— Cea mai neînsemnată împrejurare poate să aibă înrâurire asupra lor. O cât de ușoară greutate în stomac face să ia naștere o mulțime de năluciri; poate că, la urma urmei, d-ta nu ești altceva decât o friptură de vacă prost digerată, o lingură de muștar, o bucată de brânză, un cartof nefiert. Orice ai fi, pentru un mort, miroși mai mult a bere decât a sicriu.

Nu prea era în obiceiul lui Scrooge să să facă glume și, cu atât mai puțin acum, nu se simția dornic de așa ceva. In realitate, căutase să facă un spirit, ca să se poată agăța de gândurile sale și să-și înfrângă spaima, de oarece glasul spectrului îl turburase cu desăvârșire. A rămâne pe scaun și a privi în liniște, fie și câteva clipe, ochii aceia ficși, sticloși, îi se părea o tortură de iad. Și mai era nou supărător în prezența acestui spectru și în atmosfera diabolică de care era învăluit. Scrooge nu se simțea în stare s'o respire; ea însă nu era mai puțin reală; fiindcă, în toată neclintirea spectrului, smocul din creștet, pulpa-

nele vestmântului, urechile cismelor, se legănau ca şi cum ar fi fost mişcate de văpaia răbufnită dintr'un cuptor.

— Vezi această scobitoare de dinţi? întrebă Scrooge, revenind brusc la ceiace gândea pentru aceleaşi motive, ca să alunge dela dânsul, cel puţin pentru câteva clipe, privirea spectrului.

— O văd, răspunse fantoma.

— Dar bag de seamă că nici n'o priveşti.

— Totuşi, o văd.

— Ah! Ei bine, ar fi deajuns să înghit această scobitoare, ca să fiu tot restul zilelor mele hărţuit de o întreagă armată de spiriduşi creiaţi de însăşi închipuirea mea. Prostii, cu toate astea, îţi spun... Nimic altceva decât prostii...

La aceste cuvinte, strigoiul lăsă să-i scape un strigăt înfricoşător şi îşi zornăi lanţul cu un sgomot atât de lugubru şi atât de groaznic, încât Scrooge trebui să se razime de braţele fotoliului ca să nu leşine. Dar spaima lui ajunse la culme când fantoma dând la o parte şalul pe care îl avea înfăşurat în jurul capului, ca şi cum ar fi fost prea cald în odaie ca să-l mai păstreze, îşi lăsă falca de jos să-i cadă pe piept.

Scrooge căzu în genunchi şi îşi ascunse faţa în mâini.

— Iertare, strigă el, temută arătare! Pentruce vii să mă chinuieşti?

— Suflet legat de cele pământeşti, răspunse spectrul, da sau nu, crezi acum în mine?

— Mă văd silit să cred, zise Scrooge. Dar cum se face că spiritele rătăcesc pe pământ, şi ce vor dela mine?

— A fost sortit ca sufletul oricărui om să rătăcească în lumea aceasta, printre semenii săi, şi să călătorească pretutindeni; acela care n'a făcut-o în viaţă, va fi osândit s'o facă după moarte şi sufletul său să colinde prin lume... Oh, nenorocitul de mine, — şi să ia parte, fără să fie bun de ceva, la tot ceiace nu i-a fost îngăduit nicicând să cunoască, bucurii de care totuşi s'ar fi putut împărtăşi pe pământ şi cari ar fi slujit la mântuirea lui.

Aci, strigoiul lăsă să-i scape un nou strigăt, îşi zornăi lanţurile şi începu să-şi frângă mâinile de umbră.

— Eşti înlănţuit? întrebă Scrooge cu glasul tremurător. Pentruce? Spune-mi!

— Port lanţul pe care mi l-am făurit în viaţă, răspunse strigoiul; l-am făcut inel cu inel. Din însăşi voinţa mea mi l-am strâns în jurul coapselor şi tot din voinţa mea îl port. Modelul îţi pare bizar?

Scrooge începu să tremure şi mai tare.

— Poate că vrei să cunoşti, continuă spectrul, greutatea şi dimensiunile groaznicului lanţ pe care îl vei purta tu însuţi? In cele şapte nopţi ale Crăciunului apuse ţi-ai făurit un lanţ tot atât de greu şi tot atât de lung. De atunci însă, n'ai mai lucrat cu aceiaşi tragere de inimă. Şi lanţul a devenit ceva netrebuincios.

Scrooge îşi aruncă privirile în juru-i pe duşumea, ca şi cum s'ar fi aşteptat să fie înfăşurat în cincizeci ori şaizeci de stânjeni de lanţ. Dar nu văzu nimic.

— Iacob, făcu el cu glas rugător, bătrânul meu Iacob Marley, mai spune-mi ceva. Iacob, înlesneşte-mi câteva cuvinte de întărire.

— Asta nu stă în putinţa mea, răspunse fantoma. Adresează-te cui trebuie, Ebenezer Scrooge; alţii în locul meu sunt însărcinaţi cu lucrul acesta, spre folosinţa altora decât a ta. Nici eu nu pot să-ţi spun aceiace aşi vrea. N'am la îndemână decât puţin răgaz. Nu-mi e îngăduit să mă odihnesc, nici să mă opresc undeva. Spiritul meu, ştii foarte bine, nu s'a aventurat nicicând în timpul vieţii mele dincolo de zidurile prăvăliei noastre, n'a depăşit nicicând îngustele limite ale biroului nostru de schimb. Şi

tocmai pentru aceasta sunt silit acum să rătăcesc atât.

O manie a lui Scrooge era să-şi vâre mâinile în buzunarele pantalonilor atunci când era preocupat. Ascultând cuvintele spectrului, el făcu gestul cu pricina, dar fără să-şi ridice privirea, păstrându-se mereu în genunchi.

— Ai venit cu mare zăbavă, Iacob, îşi dădu cu părerea Scrooge, ca adevărat om de afaceri, dar cu acelaşi ton umilit şi respectuos.

— Cu mare zăbavă? repetă spectrul.

— Mort de şapte ani şi să rătăceşti tot timpul!

— Tot timpul? Fără odihnă, fără răgaz, hărţuit de remuşcări neîndurătoare.

— Şi călătoreşti repede?

— Pe aripi de vânt.

— Atunci, în aceşti şapte ani, ai avut prilejul să vezi multe pământuri!

Fantoma, auzind aceste cuvinte, lăsă să-i scape un nou urlet şi făcu să-i sune lanţurile cu un sgomot atât de înfricoşător în mijlocul tăcerii de moarte ce domnea în puterea nopţii, încât, dacă poliţia ar fi venit să-i dreseze un proces verbal pentru sgomot nocturn, ea n'ar fi avut de ce să se teamă.

— Oh, să fii rob, să fii înlănţuit, impo-

vărat de greutatea fierului! făcu spectrul. Să nu fi înțeles că orice om trebuie să-și aibă partea lui de muncă în ceiace constitue opera umanității! Să nu fi înțeles că orice suflet de creștin, activând cu umilință în sfera lui îngustă, va găsi totdeauna viața-i muritoare prea scurtă pentru aducerea la îndeplinire a atâtor năzuinți! Să nu fi înțeles că o eternitate de păreri de rău nu poate despăgubi o viață de lipsuri în toate privințele! Iată, totuși, ceiace am făcut! Oh, ceiace am făcut!

— Cu toate acestea, ai fost totdeauna un minunat om de afaceri, bâigui Scrooge, care începea să nu mai aibă încredere în propria lui soartă.

— Afaceri! strigă spectrul frângându-și mâinile din nou. Afacerile mele, erau umanitatea. Erau binele comun, afacerile mele. Afacerile mele erau caritatea, bunătatea, mila, bunăvoința. Speculațiile mele, comerțul meu, n'au fost decât o picătură de apă în imensul ocean al afacerilor mele.

Și ridică lanțul de un capăt, ca și cum ar fi vrut să arăte pricina tuturor părerilor de rău, de prisos acum, apoi îl lăsă să-i cadă greu la picioare.

In această perioadă a anului sufăr cel mai mult, reluă spectrul. Pentruce am trecut prin mulțimea semenilor mei, fără să-mi

fi desprins ochii din pământ, fără să-i fi ridicat vreodată spre steaua fericită care pe vremuri a călăuzit magii spre o biată colibă? Nu mai erau oare colibe sărace spre cari să mă fi călăuzit şi pe mine?

Scrooge nu se simţia câtuş de puţin multumit când auzea spectrul făcând aceste variaţii pe aceiaşi temă, şi începu să tremure din tălpi până'n creştet.

— Ascultă-mă, reluă strigoiul. Nu mai am mult timp de pierdut.

— Fie, zise Scrooge. Dar fie-ţi milă de mine! Fără flori de retorică, Iacob, te rog!

— Cum se face că mă ivesc astăzi în ochii tăi sub o formă simţitoare, nu ştiu. Şi totuşi, am stat în dese rânduri alături de tine, nevăzut însă.

Asta nu era ceva prea îmbucurător. Scrooge se cutremură şi îşi şterse fruntea baltă de sudoare.

— Şi acesta nu e cel mai mic din chinurile mele ,urmă spiritul. Sunt aci în această noapte ca să-ţi dau de veste că-ţi mai rămâne încă o portiţă de scăpare, o nădejde prin care te-ai putea feri de un destin asemeni cu al meu, — aşa că mi-ai putea datora o nădejde, un mijloc de scăpare, Ebenezer.

— Ai fost totdeauna pentru mine cel mai bun prieten. Iiţ mulţumesc! zise Scrooge.

— Trei spirite vor veni să te viziteze, zise spectrul.

Obrazul lui Scrooge deveni tot atât de palid ca acel al lui Marley.

— Asta e nădejdea, mijlocul de scăpare despre care mi-ai vorbit, Iacob? îngână el.

— Da.

— Cred... Cred că aşi fi preferat cu totul altceva.

— Dacă nu vin, va trebui să-mi împărtăşeşti soarta. Aşteaptă ivirea celui dintâi, mâine, când va bate un ceas.

— N'aş putea să le salut pe câte şi trele dintr'odată, ca să sfârşesc mai repede, Iacob? îşi dădu cu părerea Scrooge.

— Aşteaptă ivirea celui de-al doilea în noaptea următoare, la aceiaşi oră, iar pe-a celui de-al treilea în noaptea a treia, de îndată ce vor sfârşi cele douăsprezece bătăi ale miezului nopţii.

Acestea zise, spectrul luă şalul de pe masă, pe care şi-l înfăşură în jurul capului ca şi mai 'nainte. Scrooge îşi dădu seama de lucrul acesta după sgomotul sec pe care îl făcură falcile lovindu-se una de alta. Atunci, îndrăzni să-şi ridice ochii şi-l văzu pe vecinul său supranatural în picioare înainte-i, cu lanţul înfăşurat în jurul braţului.

Strigoiul se îndepărtă împletecindu-se şi, la fiecare pas pe care îl făcea, fereastra se

întredeschidea din ce în ce mai mult, astfel că în momentul când ajunse în dreptul ei, era larg deschisă. Atunci îi făcu semn lui Scrooge să se apropie, şi acesta se supuse. Când nu mai fură între zi decât doi paşi, spectrul lui Marley întinse mâna ca să-i facă semn să nu se apropie prea mult. Scrooge se opri, mai mult de teamă decât din supunere; căci la gestul fantomei, auzi trezindu-se în aer vuiete nedeslușite, tânguiri lipsite de înțeles, plânsete sfâşietoare şi gemete de adâncă părere de rău.

Spectrul ascultă un răstimp, apoi se alătură cortegiului lugubru şi dispăru în noaptea neagră şi posomorâtă. Scrooge îl urmă până la fereastră, cu o chinuitoare curiozitate. Apoi privi afară. Aerul era străbătut de fantome ce rătăceau în toate părțile, gemând ca nişte suflete chinuite. Târa fiecare câte un lanț asemeni cu al lui Marley. Unele, mai puțin numeroase, erau legate împreună (trebuie să fi fost consilieri de-ai guvernământului, vinovați de o nelegiuire comună). Nici una nu era liberă. Scrooge regăsea printre ele multe din vechile lui cunoştinți. Fusese în legături foarte strânse cu o umbră veche în jiletcă albă care târa după sine un monstruos inel de fier legat de glesnă şi care se tânguia că nu putea să vie în ajutorul unei nenorocite să-

race pe care-o zărea mai jos, cu un copil în brațe, în pragul unei uși. Supliciul tuturor acestor osândiți era de bună seamă dorința pe care-o simțiau să facă un cât de mic bine pe pământ. deși, în același timp, rămâneau cu încredințarea că sforțările lor se ivéau prea târziu.

Vedeniile se risipiră în ceață, sau ceața veni să le înghită? Scrooge nu putu să-și dea seama de lucrul acesta, dar atât nălucile cât și glasurile lor se împrăștiară în același timp, și noaptea redeveni aceiace fusese în clipa când Marley intrase în odaia fostului său asociat.

Scrooge închise fereastra și cercetă ușa pe unde intrase fantoma. Era încuiată de două ori, fiindcă el însuși învârtise cheia în broască, și zăvoarele erau neatinse. Incercă să rostească o Prostii! dar nu merse mai departe de prima silabă și, fie din pricina turburării pe care-o simțise în urma rătăcirii într'o lume invizibilă și a lugubrei convorbiri pe care-o avusese cu spectrul, fie în sfârșit din pricină că ora era înaintată, simțind o mare nevoie de odihnă, porni de-a dreptul spre pat, fără să se desbrace, și căzu numaidecât într'un somn adânc.

II.

INTAIUL DINTRE CELE TREI SPIRITE

Când Scrooge se trezi, întunecimea era atât de neagră încât, privind din vârful patului de-abia putu să desluşească fereastra străvezie din înlănţuirea opacă a pereţilor odăii. Incerca să străpungă întunerecul cu ochii lui de nevăstuică, dar chair atunci orologiul unei biserici vecine bătu patru sferturi de ceas. Scrooge îşi aţinti auzul, ca să-şi poată da seama ce oră era.

Spre marea lui surprindere, clopotul greoi trecu dela şase la şapte, apoi dela şapte la opt şi, tot aşa, pe rând, până la douăsprezece ceasuri, iar aci se opri. Miezul nopţii! Era trecut de zece ceausri când se urcase în pat. De bună seamă, orologiul era stricat. Pe semne că-i îngheţaseră rotiţele. Miezul nopţii!

Scrooge atinse resortul ceasornicului său cu repetiţie, ca să controleze bătăile orolo-

giului scrântit din balamale. Micul ceasornic bătu de douăsprezece ori şi se opri.

„Cum! Dar asta nu e cu putinţă! făcu Scrooge. Să fi dormit o zi întreagă şi jumătate din noaptea următoare? Nu e cu putinţă! Pe semne că i s'a întâmplat ceva soarelui şi amiaza a devenit miezul nopţii!"

Dar întrucât această presupunere nu era în stare să-l mulţumească, sări jos din pat şi se îndreptă pe dibuite spre fereastră. Trebui să şteargă cu mânecile halatului geamul acoperit de brumă, mai 'nainte de-a putea desluşi ceva, şi nici aşa nu văzu mare lucru. Tot ceiace izbuti să-şi lămurească era faptul că ceaţa devenise şi mai groasă, că era un frig straşnic şi că nu se mai auzea pe stradă sgomotul de totdeauna, ceiace nu s'ar fi întâmplat dacă miezul nopţii s'ar fi schimbat în amiază şi lumina ar fi pus stăpânire pe lumea întreagă. Asta fu pentru el o mare uşurare, fiindcă dacă un astfel de eveniment ar fi avut loc, i-ar fi încurcat mult socotelile. „La trei zile după data arătată, veţi plăti d-lui Ebenezer Scrooge sau la ordinul său..." Şi aşa mai departe.

Scrooge se urcă din nou în pat şi rămase pe gânduri. Işi bătea capul să desluşească ceiace-i frământa mintea, dar nu izbutea să ajungă la nimic. Cu cât se gândea mai

mult, cu atât părea mai încurcat. Amintirea spectrului lui Marley îl chinuia peste măsură. De câte ori rămânea cu încredințarea, în urma ostenelilor depuse, că totul nu fusese decât un vis, spiritul i se destindea, ca un resort scăpat dintre degete, și-i oferea aceiași problemă pe care trebuia s'o deslege.

„A fost ori n'a fost vis?"

Scrooge rămase în această stare până ce orologiul mai bătu trei sferturi de ceas, și asta îi aminti de vizita pe care trebuia s'o primească, atunci când ar fi bătut un ceas după miezul nopții. Luă hotărîrea să stea de veghe până'n ultima clipă și, ținând seamă că n'ar mai fi fost în stare să adoarmă, după cum nu i-ar fi fost în putință să desprindă stelele de pe bolta cerului, asta era poate hotărârea cea mai plină de înțelepciune. Sfertul de ceas i se păru atât de lung, încât în mai multe rânduri îi veni să creadă că ațipise fără să-și fi dat seama, lăsând astfel timpul să-și vadă de drum. Totuși, în cele din urmă, bătaia orologiului îi lovi auzul care sta la pândă.

— Ding, dong!

— Un sfert, murmură Scrooge.

— Ding, dong!

— O jumătate, făcu Scrooge.

— Ding, dong!

— Trei sferturi!

— Ding, dong!

— Un ceas! strigă Scrooge cu un aer triumfător. In sfârşit!

Rostise cuvintele mai 'nainte ca orologiul să-şi fi încetat bătăile, dar aceste bătăi aveau un sunet profund, surd, sinistru, dureros. Numaidecât, o lumină vie ţâşni în mijlocul odăii şi perdelele se dădură într'o parte.

Repet: perdelele patului se dădură într'o parte, ca şi cum o mână nevăzută şi-ar fi dat osteneala să facă lucrul acesta. Nu era însă vorba de perdelele ce se găseau la picioarele lui Scrooge sau în spatele său, ci de acelea pe cari le avea în faţă. Aşa că perdelele fură date la o parte şi Scrooge, tresărind şi ridicându-se în capătul oaselor, se pomeni nas în nas cu musafirul din altă lume care pe semne le dăduse într'o parte. Era o vedenie ciudată, care avea aerul unui copil; şi totuşi, părea mai mult un bătrân decât un copil, dar un bătrân înconjurat de-o atmosferă supranaturală, care îl făcea să pară foarte îndepărtat şi nu mai înalt ca un copil.

Părul ce-i flutura pe grumaz, căzându-i în şuviţe pe spate, era albit ca al oamenilor în vârstă, şi totuşi, obrazul lui n'avea o singură cută şi pielea era de-o fineţă şi de-o frăgezime surprinzătoare. Avea braţele

foarte lungi şi foarte puternice, mâinile la fel, şi părea să aibă o tărie puţin obişnuită. Glesnele şi picioarele, ceva mai subţiri, îi erau goale, ca şi braţele. Era îmbrăcat într'un fel de tunică de un alb imaculat, iar mijlocul îi era încins într'un brâu luminos, de-o strălucire orbitoare. Ţinea în mână o ramură de lemn câinesc, proaspăt ruptă din tulpină; şi, printr'un contrast ciudat cu această emblemă a iernei, îmbrăcămintea îi era împodobită cu flori văratice.

Dar, ceiace îi da o înfăţişare şi mai ciudată, era o rază de lumină ce-i ţâşnea din creştetul capului, înseninând întreaga încăpere, şi pe care de bună seamă trebuia s'o stingă atunci când ar fi socotit de trebuinţă, cu un fel de stingător pe care îl purta deocamdată sub braţ, şi de care avea să se slujească atunci când l-ar fi cuprins gânduri negre.

Şi totuşi, privind cu mai multă luare aminte, Scrooge băgă de seamă că nu datorită acestei pricini vedenia pe care o avea înaintea ochilor părea într'adevăr de-o ciudăţenie puţin obişnuită. Fiindcă, întrucât brâul de lumină scânteia când într'o parte, când în cealaltă, ceiace era luminos se întuneca rând pe rând şi, datorită acestui lucru, silueta Spiritului devenea, după jocul luminilor, mai mult sau mai puţin des-

luşită. Aci i se părea o făptură cu un singur braţ, aci cu un singur picior, aci cu amândouă picioarele, dar fără cap, aci cu cap, dar fără trup; braţele şi picioarele, ce dispăreau rând pe rând, n'aveau câtuş de puţin un contur lămurit în bezna care înghiţea totul. Apoi, prin cu ştiu ce minune, redevenea din nou el însuşi, deslusit şi luminos ca şi mai 'nainte.

— Domnule, d-ta eşti spiritul a cărui vizită mi-a fost anunţată? întrebă Scrooge.

— Eu sunt.

Glasul îi era blând şi plin de bunăvoinţă, uimitor de scăzut, ca şi cum, în loc să fie foarte aproape de Scrooge, s'ar fi aflat la o mare depărtare.

— Cine eşti? întrebă Scrooge.

— Sunt Spiritul Crăciunului trecut.

— Trecut de multă vreme? întrebă Scrooge, cercetând cu privirea mijlocul subţire.

— Nu, al celui din urmă Crăciun.

Scrooge n'ar fi ştiut să răspundă, pentru ce, dac'ar fi fost întrebat, dar simţia o mare dorinţă să vadă Spiritul punându-şi pălăria pe cap, şi îl rugă să şi-l acopere.

— Cum, strigă Spiritul, vrei să stingi, cu mâinile tale lumeşti, lumina ce ţâşneşte din mine? Nu e deajuns că eşti unul dintre cei ale căror patimi m'au silit să port această

pălărie, ani şi ani în şir, ca să-mi acopere fruntea?

Scrooge căută să se apere respectuos, mărturisind că nu fusese în intenţiile lui să-l supere, şi se grăbi să adauge că, în viaţa lui, nu se gândise o singură clipă să acopere, în orice chip ar fi fost, chipul Sfântului. Apoi merse cu îndrăzneala pân'acolo încât să-l întrebe pentruce anume venise.

— E vorba de fericirea d-tale, răspunse Spiritul.

Scrooge se declară foarte obligat, dar nu izbuti s'alunge gândul, pe care păstra numai pentru sine, că o noapte de odihnă era mai de folos pentru el în această privinţă. S'ar fi părut că Spiritul îi auzise gândul, de oarece răspunse:

— Ei bine, atunci de mărturisirea sufletului d-tale! Fii cu băgare de seamă!

Acestea zicând, întinse mâna şi-l apucă uşor de braţ.

Ar fi fost de prisos din partea lui Scrooge să se bizuie pe încredintarea că nici temperatura nici ora nu erau potrivite pentru o plimbare pe jos; că patul său era cald şi că termometrul scăzuse cu mult sub zero; că era îmbrăcat foarte subţire, numai în pantofi, în halat şi cu bonet de noapte; şi că, în sfârşit, trebuia să fie cu băgare de seamă din pricina reumatismului de care

suferea. Atingerea Spiritului, mai ușoară decât aceia a unei mâini de femee, nu îngăduia nicio împotrivire. Se ridică: dar văzând că Spiritul se îndrepta spre fereastră îi spuse cu un aer rugător:

— Nu sunt mai mult decât un biet muritor și mă tem să nu cad.

— Lasă-mă să te ating numai aci, făcu Spiritul ducându-i mâna la inimă; în acest chip vei putea să înfrunți toate celelalte primejdii.

In timp ce rostea aceste cuvinte, trecură prin grosimea zidului și se pomeniră pe-o cărare ce tăia în curmeziș o câmpie largă.

Orașul se sterse cu desăvârșire. Nu mai rămăsese nici urmă dintr'însul. Intunecimile și ceața se risipiseră de-asemeni, făcând loc unei zile de iarnă luimnoasă și rece; zăpada acoperea pământul pretutindeni.

— O, cer! strigă Scrooge împreunându-și mâinile și scotocind cu privirea în juru-i. Dar aci m'am născut, aci mi-am petrecut copilăria!

Spiritul îl privi cu îngăduință. Fusese deajuns o atingere foarte ușoară, de-abia simțită, pentruca sensibilitatea bătrânului avar să se topească dintr'odată. Incepea să-și dea seama de miresmele ce pluteau în văzduh, fiecare dintre ele învăluindu-i gândurile,

speranţele, bucuriile, amintirile stinse de îndelungă vreme, de îndelungă vreme...

— Iţi tremură buzele, îşi dădu cu părerea Spiritul. Dar ce ai acolo, pe obraz?

Scrooge gângăvi, cu o turburare în grai grai puţin obişnuită, că nu era mai mult decât un neg; apoi mărturisi că era gata să urmeze Spiritul oriunde ar fi vrut.

— Recunoşti drumul? întrebă Spiritul.

— Dacă-l recunosc! strigă Scrooge cu înflăcărare. Aşi fi în stare să-l străbat cu ochii închişi.

— Atunci, e foarte ciudat că timp de atâţia ani l-ai uitat! Să mergem mai departe.

Porniră la drum, străbătând aceiaşi cărare. Scrooge recunoştea fiecare poartă, fiecare stâlp, fiece copac. In cele din urmă, un mic sat se zugrăvi în depărtare, cu puntea, biserica şi râul lui capricios. Câţiva căluşei cu coamele fluturătoare trecură'n goană pe lângă ei, călăriţi de ştrengari ce stăteau de vorbă cu alţii, urcaţi în căruţele ţăranilor. Această îngrămădire de tineret făcea o larmă asurzitoare, ţipând cât o lua gura, astfel că împrejurimile răsunau de chiotele şi cântecele celor plin de voioşie, în timp ce văzudhul părea că hohoteşte de râs auzindu-i.

— Acestea nu sunt decât umbrele vieţii

de altădată, zise Spectrul. Ele n'au cum să ştie că noi suntem aci.

Ceata sgomotoasă ajunsese în preajma lor şi, pe măsură ce se apropia, Scrooge recunoştea pe fiecare şi-l striga pe nume. Pentruce se simţia atât de mulţumit privindu-i? Pentruce se înflăcărau privirile lui de ghiaţă? Pentruce îi tresărea inima văzându-i cum trec pe dinainte-i? Pentruce era atât de fericit când îi auzea spunându-şi: „Crăciun fericit"! despărţindu-se la răspântii şi în margine de drumuri ca să se îndrepte spre casă? Ce însemna acest „Crăciun fericit"! pentru Scrooge? La toţi dracii „Crăciunul fericit"! Ii folosise lui vreodată lucrul acesta?

— N'a plecat încă toată lumea dela şcoală, zise Spiritul. A mai rămas un copil, părăsit de camarazii săi.

Scrooge mărturisi că-l cunoştea şi lăsă să-i scape un suspin.

Se abătură din drumul cel mare ca să urmeze o cărare bine cunoscută de Scrooge. Curând, ajunseră aproape de-o clădire, din cărămidă de un roşu închis, cu acoperişul ascuţit în formă de clopotniţă şi c'o sfârlează în creştet. Era o casă încântătoare, dar peste care s'ar fi părut că trecuseră multe nenorociri, de oarece vastele dependinţi erau mărturia unei totale părăsiri, cu zidurile lor roşcovite şi căzute în ruină,

cu geamurile sparte şi cu porţile date înlături, de-abia mai sprijinindu-se pe ţâţâni. Găinile scurmau prin zăpadă, flămânde, cotcodăcind; iarba pusese stăpânire pe toate cărările din preajma coteţelor şi a grajdurilor.

Înăuntru, locuinţa nu mai păstra aproape nimic din vechea splendoare, de oarece, pătrunzând în tinda întunecoasă şi aruncându-şi privirile prin uşile celor câteva odăi, larg deschise, cei doi vizitatori le găsiră foarte prost mobilate, spaţioase şi reci. Se simţia pretutindeni umezeala şi toată casa oferea un aspect sărac şi înfrigurat. Se putea lesne bănui că stăpânii se trezeau uneori odată cu ziua, lucrau la lumina opaiţului şi nu mâncau niciodată ca să se sature.

Cei doi călători se îndreptară spre vestibul, iar de-aci trecură printr'o uşă ce da în spatele casei. Ea se deschise dintr'odată înaintea lor, desvăluind o lungă sală lugubră şi goală, ce părea şi mai goală din pricină că avea înşirate de-o parte şi de alta bănci şi pupitre de scânduri. Intr'una din aceste bănci, în preajma focului aproape stins, se afla un copil singuratec care citea: şi Scrooge se lăsă el însuşi să cadă pe o bancă, plângând, căci se recunoscuse numai decât.

părăsit cum era mai totdeauna de camarzii săi pe vremea aceia.

Niciun ecou adormit în această locuință, niciun chițăit de șoarece în dosul scândurăriei, nici cel mai sgomot în ograda posomorâtă, unde se scurgea un fir de apă înghețat pe iumătate, nicio undă de vânt în luminișul despuiat al bradului melancolic, niciun scrâșnet de ușă în prăvălia deșartă, care avea asupra inimii lui Scrooge o înrâurire apăsătoare, fără să-i poată smulge din ochi o lacrimă de duioșie.

Spiritul îi atinse brațul, arătându-i-l pe celălalt Scrooge, copilul, adâncit în lectură. Deodată, se ivi un om îmbrăcat ca străin, în dosul ferestrei, cu o secure înfiptă'n brâu și ducând de dărlogi un măgăruș încărcat cu vreascuri.

„Dar acesta e Ali-Baba! strigă Scrooge uimit peste măsură. E Ali-Baba, bătrânul bun și atât de cumsecade! E chiar el, îl recunosc. L-am văzut pentru întâia oară într'o zi de Crăciun, îmbrăcat tot ca acum: s'a ivit pe neașteptate în ochii copilului care stă singur acolo și care, pe vremea aceia, fusese părăsit de camarazii lui. Biet copil! Și iată-l pe Valentin, cu ticălosul său de frate, Orson; iată-i pe-amândoi! Dar cum se numește celălalt, care-a fost transportat în somn și lăsat fără știrea lui porțile Da-

mascului? Nu-l vezi? Şi grăjdarul sultanului, trântit în goană de duhurile necurate; iată-l cu capul în jos. Suduеşte-l cum merită: Ce-l apucase să se însoare cu prinţesa"?

Dacă l-ar fi auzit pe Scrooge făcând atâta risipă de exclamaţii, amestecate cu hohote de râs şi crize de lacrimi, desvăluind atâta exuberanţă de temperament, înăbuşită pân'atunci, şi dacă i-ar fi văzut obrazul înduioşat şi surescitat, cât de mare ar fi fost nedumerirea confraţilor săi din oraş!

— Iată papagalul! strigă Scrooge. Cu penele verzi şi cu coada galbenă, purtând în creştet un moţ înfoiat ca lăptuca! „Biet Robinson Crusoe"! îi spunea totdeauna când se întorcea din călătoria făcută în corabie în jurul insulei. „Biet Robinson Crusoe, unde-ai fost, Robinson Crusoe"? Omul credea că visează, dar câtuş de puţin! Era papagalul; îţi mai aduci aminte? Iată acum, iată-l pe Vineri alergând spre micul golf ca să scape dela moarte. Repede! Cât mai repede! Haide! Hop"!

Apoi, trecând dela o idee la alta, cu o iuţeală care nu era în obiceiurile sale, oftă şi se simţi cuprins de duioşie amintindu-şi de eu-l său de altădată. „Biet copil"! rosti el, şi începu să plângă.

— Aşi vrea... îngână, ducându-şi mâna în

buzunar şi rotindu-şi ochii în juru-i! după ce-şi ştersese ochii cu mâneca halatului. Dar acum... e prea târziu.

— Ce vrei să spui? întrebă fantoma.

— Nimic, răspunse Scrooge, nimic. E vorba de un copilaş care-a venit să-mi cânte'n prag un cântec de Crăciun, noaptea trecută. Nu ştiu dacă i-am dat ceva — asta e totul.

Spiritul zâmbi cu îngândurare îşi făcu un semn cu mâna, ca şi cum ar fi vrut să spună: „Să trecem la un alt Crăciun"!

Cel care semăna cu Scrooge se ivi atunci mult mai vârstnic decât cel dintâi, şi încăperea deveni mult mai întunecată şi mai murdară. Lemnăria era prăbuşită, lespezile sparte: tavanul era coşcovit pe ici colo şi multe din bârne rămăseseră goale; dar în ce chip se petrecuseră aceste schimbări. Scrooge n'ar fi fost în stare să dea nici cea mai mică deslușire. Tot ceiace ştia, era că lucrurile se înfăţişau aşa cum le od-vestim, că totul era plăcut şi foarte atrăgător, şi că el se vedea acolo, încă odată singur, pe câtă vreme ceilalţi tineri plecaseră acasă, ca să-şi petreacă sărbătorile Crăciunului cu mare voioşie.

De rândul acesta nu-i mai ardea de citit; se plimba în lung şi'n lat, cu înfăţişarea cuiva stăpânit de-o adâncă turburare. Scro-

oge privi Spectrul, apoi, c'o posomorâtă clătinare a capului, îşi îndreptă privirea îngrijorată.

Aceasta se deschise numaidecât şi o fetiţă, mult mai tânără decât băiatul, intră în fugă, îi încălecă grumazul cu braţele şi începu să-l sărute, să-l sărute, numindu-l „scumpul, scumpul meu frăţior"!

— Am venit ca să te duc acasă, scumpul meu frăţior, spunea fetiţa, lovindu-şi palmele micuţe una de alta şi răzând din toată inima. Ca să te duc la noi, la noi, la noi...

— La noi, micuţă Fanny?

— Da, răspunse fetiţa, cu obrazul numai zâmbet. La noi acasă, aşa cum am spus. La noi, pentru totdeauna, pentru totdeauna. Tata e mult mai bun acum ca pe vremuri, atât de bun încât a devenit o adevărată comoară. Alaltăieri, pe când mă duceam la culcare, mi-a vorbit atât de blând încât am prins curaj şi l-am întrebat dacă n'ar fi cu putinţă ca tu să te reîntorci acasă. Atunci, a spus că da, că asta se poate. Şi-atunci, m'a trimis c'o trăsură să te caut. Aşa că totul se va schimba, adăogă ea făcând ochii mari, n'ai să te mai întorci aci niciodată şi, deocamdată, vom petrece împreună vacanţa Crăciunului şi ne vom distra cum nu s'a distrat încă nimeni vreodată.

— Eşti o adevărată femeiuşcă, Fanny! strigă băiatul.

Ea bătu din aplme şi începu să râdă, încercând să-i apropie capul de sân; era însă prea scundă; atunci, începu să râdă din nou şi se ridică în vârful picioarelor ca să-l poată săruta. Apoi, cu cea mai ştrengărească nerăbdare, îl tărî spre uşă, iar el o urmă fără cea mai mică împotrivire.

Un glas înfricoşător se auzi ţipând în vestibul: „Coborâţi bagajele elevului Scrooge"! şi în vestibul se ivi însuşi directorul şcoalei, care îndreptă spre elevul Scrooge o privire de furioasă bunăvoinţă, care era cât pe-aci să-l facă să moară de frică, după care îi strânse mâna cu putere. Ii întovărăşi, pe el şi pe sora lui, în salon, adică într'un fel de pivniţă neasemuit de răcoroasă, unde hărţile murale, globurile terestre şi cereşti aşezate în marginea ferestrelor, păreau şi ele înghetate. Aci, le oferi o garafă cu vin foarte uşor şi un fel de prăjitură foarte greoaie; îi rugă să guste din aceste bunătăţi şi, în acelaş timp, trimise o slujnică jigăriţă să întrebe vizitiul dacă dorea „ceva". Vizitiul răspunse că mulţumea gentlemanului, dar că, dacă vinul ce i se oferea era acelaş pe care îl mai băuse odată, prefera să nu ia nimic. Intre timp, bagajul elevului Scrooge fusese cocoţat pe

acoperişul diligenţei şi copiii îşi luară bun rămas dela directorul şcoalei fără cea mai mică părere de rău, după care, urcând în trăsură, porniră la drum pe aleea grădinii. Roţile spulberau zăpada în toate părţile, scuturând chiciura cu care se îmbrăcaseră stufişurile.

— A fost totdeauna o făptură delicată, pe care un singur răsuflet putea s'o ofilească, zise Spiritul. Avea însă o inimă mare.

— Dacă avea o inimă mare! strigă Scrooge. Nici nu mă'ndoiesc. Şi n'am de gând să te contrazic, domnule Spirit, Dumnezeu să mă ferească.

— A murit la câtva timp după măritiş, zise Spiritul, lăsând, cred, câţiva copii.

— Lăsând un singur copil, răspunse Scrooge.

— Ai dreptate, nepotul d-tale.

Scrooge păru stânjenit oarecum şi răspunse în doi peri: „Da"!

Părăsiseră şcoala şi iată că acum se găseau pe străzile populate ale unui oraş, de-a lungul cărora umbre veneau şi se duceau, în timp ce umbre de căruţe şi trăsuri îşi croiau drum anevoie în larma neobosită a unei mulţimi înfierbântate. Era uşor să-ţi dai seama, văzând mărfurile din prăvălii,

că era în ziua de Crăciun, dar era spre seară şi străzile erau luminate.

Spiritul se opri în dreptul uşii unei prăvălii şi-l întrebă pe Scrooge dacă stia unde se află.

— Dacă ştiu? strigă Scrooge. Dar aci mi-am făcut ucenicia.

Atunci intrară şi Scrooge lăsă să-i scape un ţipăt zărind un bătrân cu peruca înghemuit în dosul unei tejghele atât de înalte încât, două degete mai sus, şi omul ar fi dat cu capul de tavan.

— Dar, pe cuvântul meu, iată-l aci pe bătrânul Fezziwig! Dumnezeu să-l binecuvânteze! E Fezziwig în carne şi oase!

Bătrânul Fezziwig îşi lăsă pana de-o parte, înălţându-şi privirea spre orologiul care arăta şapte ceasuri. Îşi frecă mâinile, îşi potrivi jiletca destul de largă, izbucni într'un hohot de râs puternic, care îl făcu să tresară dela degetele picioarelor până'n creştetul capului, apoi strigă cu glasul plin, prietenos şi plin de voioşie:

— Hei! Hei! Ebenezer! Dick!

Scrooge, devenit acum un tânăr în puterea vârstei, se ivi cu pasul sprinten, însoţit de camaradul său de ucenicie. „E Dick Wilkins, nu mai încape nicio îndoială! zise Scrooge către Spirit. Dumnezeu să mă ierte, el e! Il recunosc destul de bine. Mă iubea

mult, acest Dick. Bietul şi scumpul meu Dick"!

— Hei, băieţi! strigă Fezziwig. Destul cu lucrul pentru astă seară! E ajunul Crăciunului, Dick! Ajunul Crăciunului, auzi, Ebenezer? Repede, obloanele! se auzi iarăşi glasul bunului bătrân, lovindu-şi palmele uscate una de alta. Haide, repede! In doi timpi şi trei mişcări!

Nimeni nu-şi poate închipui cât de grabnic se achitară cei doi tineri de însărcinarea dată. Se năpustiră pe uşă înarmaţi cu drugii de fier, — unu', doi, trei, — îi potriviră, — patru, cinci, şase, — trăseseră zăvoarele unul după altul, — şapte, opt, nouă, — şi se reîntoarseră mai 'nainte ca cineva să fi numărat până la doisprezece, suflând din greu ca nişte cai de curse.

— Haide, copii! La drum! reluă Fizziwig, smulgându-se de după tejghea mai sprinten ca o veveriţă. Să nu mai văd pe nipeni aici copii, ca să ne putem mişca în voie. Hei, Dick! M'ai auzit, Ebenezer?

Să nu mai vadă pe nimeni! Ei ar fi fost în stare să împrăştie totul, nimic nu li se părea greu, din moment ce Fizziwig le cerea lucrul acesta. Totul sfârşi în câteva clipe. Tot ce putea fi mutat din loc, dispăru ca şi cum n'ar mai fi trebuit să se vadă niciodată; cât ai bate din palme, po-

deaua fu măturată şi spălată, lămpile fură şterse, cărbunii aruncaţi în foc, şi prăvălia căpătă aspectul unei săli de bal, atât de odihnitoare, atât de caldă, atât de curată, încât te poftea parcă la găzduire într'o noapte de iarnă ca aceia.

Se ivi un lăutar, cu caetul de muzică în mână; se cătără pe tejghea, şi asta însemna orchestra. După care, începu să cânte în aşa fel încât să îmbolnăvească de stomac cincizeci de oameni dintr'odată. Veni atunci d-na Fezziwig, — zâmbitoare ca totdeauna, apoi cele trei domnişoare Fezziwig, pline de bunăvoinţă şi de nevinovăţie. Se iviră în urma lor cei şase tineri pretendenţi, cărora fetele le zdrobiseră inimile, apoi toţi ceilalţi tineri, bărbaţi şi femei, care slujeau în casă. Se ivi camerista, împreună cu vărul ei brutarul, bucătăreasa însoţită de lăptar, prietenul intim al fratelui său. Se ivi ucenicul casei de peste drum, care nu mânca niciodată să se sature la patronul său şi intra mai mult pe furiş, ascunzându-se în spatele cameristei dela numărul 15, pe care stăpână-sa, după cum era lesne de înţeles, o cam trăsese de urechi.

Toată această lume se ivi pe rând; unii intrau sfioşi, alţii plini de îndrăzneală, unii cu un fel al lor de a fi foarte atrăgător, alţii cu un aer de stângăcie, unul îmbrân-

cindu-l pe cel din faţă, altul lăsându-se îmbrâncit de cel din spate, — în cea mai mare neorânduială şi fără nici un protocol. Apoi toţi se luară de mână, douăzeci de perechi dintr'odată, şi întocmiră o horă straşnică.

Dansul odată sfârşit, bătrânul Fezziwig, bătând din palme ca să se facă linişte, strigă: „Foarte bine"! şi lăutarul îşi vârî obrazul congestionat într'o stacană cu bere, mai dinainte pregătită. Dar, neodihnit ca totdeauna, îşi făcu numaidecât apariţia şi începu să cânte cu şi mai multă însufleţire, fără să ţină seamă de dansatori; ai fi zis că lăutarul de adineauri plecase istovit de oboseală, dacă nu fusese chiar ridicat pe o văsălie, şi că fusese înlocuit de un lăutar cu totul nou, hotărât să învingă ori să moară.

In clipa când orologiul bătu unsprezece ceasuri, balul luă sfârşit. D. şi d-na Fezziwig se îndreptară de-o parte şi de cealaltă a uşii, ca să dea mâna cu fiecare, el cu bărbaţii, ea cu femeile, urându-le un Crăciun fericit. După ce toată lumea se retrase, în afară de cei doi ucenici, se spuseră şi acestora câteva cuvinte de urare, apoi glasurile pline de voioşie tăcură şi cei doi tineri se îndreptară spre paturile lor

de sub tejgheaua aşezată într'o odaie de-alături.

In tot acest timp, Scrooge nu încetase să gesticuleze, ca un om care n'ar fi fost stăpân pe toate minţile lui. Sufletul şi inima lui luaseră parte la serbare odată cu celălalt eu al său. Işi amintea de toate, se bucura de toate şi se simţia în prada unei surescitări dintre cele mai ciudate. De-abia în clipa când chipul plin de voioşie al lui Dick şi al micului Scrooge i se şterseră dinaintea ocihlor, îşi aminti de Spectru şi îl zări pe acesta privindu-l, în timp ce flacăra luminoasă de deasupra capului său avea acum o lucire şi mai puternică.

— Cât trebuie de puţin, zise Spiritul, ca să bucuria ceastă prostime, umplându-i sufletul de recunoştinţă!

— Prea puţin! întări Scrooge ca un ecou.

Spiritul îi făcu semn să-şi plece urechea la cele ce-şi spuneau cei doi ucenici, cari se întreceau în laudă pe socoteala lui Fezziwig; apoi reluă:

— Ei bine? Frumoasă treabă. A cheltuit câţiva bani de argint, bani de-ai noştri, ai muritorilor, trei sau patru livre sterline cel mult. Nu ţi se pare ciudat?

— Dar nu e vorba de asta, răspunse Scrooge, aţâţat de această observaţie şi luând, fără să vrea, felul de a vorbi al celui-

lalt Scrooge, iar nicidecum pe-al celui în viaţă. Nu e vorba de asta, domnule Spirit; bătrânul îşi are un farmec al lui prin care te poate face fericit sau nenorocit, făcând în acelaş timp din munca ta o plăcere sau o corvoadă. Farmecul acesta nu se manifestă decât prin cuvinte, printr'o privire prin lucruri atât de fugare, atât de neînsemnate, încât nu-ţi stă în putinţă să le aduni ori să le desperechezi. Dar, ce-are face? Plăcerea nu e mai puţin mare ca atunci când ar costa o avere.

Scrooge întâlni privirea Spectrului şi se opri scurt.

— Ce ai? întrebă acesta.

— Oh, nimic, nimic.

— Ba da, ai ceva, stărui Spectrul.

— Nu, zise Scrooge, nu... Totuşi... Aşi vrea să spun unul sau două cuvinte slujbaşului meu... Asta e totul.

In clipa aceia, celălalt eu stinse opaiţul. Scrooge şi Spiritul se regăsiră din nou unul lângă altul pe câmpie.

— Mai am puţine clipe de pierdut. Repede! zise Spiritul.

Cuvintele nu erau adresate lui Scrooge, nici altcuiva care să fi fost de faţă. Ele produseră totuşi un efect foarte ciudat, de oarece Scrooge se revăzu iarăşi numaidecât

în trecut; era acum bărbat, bărbat în floarea vârstei. Trăsăturile lui n'aveau încă răceala şi asprimea pe cari le căpătase în ultima vreme, dar păstrau întipărirea egoismului şi sgârceniei. Avea în ochi un neastâmpăr straniu, plin de lăcomie şi de nelinişte; se putea presimţi ce fel de patimă prinsese rădăcini în inima lui şi în ce chip copacul, crescând, avea să-şi împrăştie umbra.

Nu era singur; se găsea în preajma unei frumoase fete în doliu, ai cărei ochi erau plini de lacrimi şi cari scânteiau în amintirea Crăciunului trecut.

— Nu-i nimic, spunea ea cu glasul blând; pentru tine cel puţin, nu-i nimic. O altă pasiune a înlocuit dragostea pe care-o aveai pentru mine, şi dacă ea va trebui să-ţi aducă atâta bucurie şi mângâiere cât am încercat să-ţi aduc eu, n'am niciun motiv să mă las pradă desnădejdii.

— Despre ce pasiune vrei să vorbeşti?

— Aceia a banilor.

— Recunosc aci adevărata judecată lumească, zise el. Nu există altceva care să fie disprețuit ca sărăcia şi nu există nimic care să se învrednicească de mustrare ca dorinţa de îmbogăţire.

— Dai prea multă importanţă celor susţinute de lume. răspunse ea cu blândeţe;

toate celelalte nădejdi ale tale sunt întunecate de singura dorinţă de-a scăpa mai târziu de dispreţul stupid al lumii. Toate nobilele tale năzuinţi le-am văzut stingându-se una câte una, până când pasiunea atotputernică, sgârcenia, te-a cucerit pe de-a'ntregul. Mă înşel oare?

— Ei bine, chiar dac'am devenit oarecum prevăzător treptat cu anii, ei bine, ce? N'am rămas acelaş faţă de tine?

Ea clătină din cap.

— N'am rămas oare acelaş?

— Angajamentul nostru a fost luat într'o vreme foarte îndepărtată. Când l-am luat, eram, şi tu şi eu, săraci, şi ne mulţumeam cu starea noastră de-atunci, aşteptând s'o îmbunătăţim prin muncă şi stăruinţă. Tu însă, te-ai schimbat. Pe vremea aceia, erai alt om.

— Eram un copil, răspunse el cu însufleţire.

— Iţi dai foarte bine seama tu însuţi că mai eşti cel de altădată. Eu, am rămas aceiaşi. Tot ceiace ne făgăduia fericirea, pe când aveam aceiaşi inimă, azi nu ne mai poate aduce decât tristeţe, poate din pricină că azi avem două inimi. De câte ori m'am gândit la asta şi cât de mult m'a făcut să sufăr, e de prisos să-ţi mai spun. E deajuns

că m'am gândit; acum, făgăduiala de-atunci nu-şi mai are rostul.

— Am căutat vreodată să-mi calc cuvântul?

— Cuvântul? Nu, niciodată.

— Atunci?

— Ţi-ai schimbat felul de a fi, nu mai eşti acelaşi; nu mai duci aceiaşi viaţă, ai părăsit nădăjdea care-a fost pe vremuri singura ta preocupare; dacă nu ţi-ai fi luat un angajament faţă de mine, adăogă tânăra femee cu o privire plină de bunătate, dar şi de hotărâre în acelaş timp, spune-mi, ai mai fi în stare să mă iei astăzi de nevastă? Nu, nu-i aşa?

Un răstimp, el avu aerul c'ar şovăi fără să vrea, netăgăduind adevărul celor spuse de ea. In cele din urmă însă căută să facă o sforţare:

— Cred că nu te-ai gândit serios la lucrul acesta?

— Aş vrea să nu mă gândesc, dar nu mi-a fost în putinţă, răspunse ea. Dumnezeu ştie! Pentru ca un astfel de adevăr să se fi impus în ochii mei, trebuia să fi fost de neînlăturat. Dar dac'ai fi liber în această clipă, aşi putea presupune că ţi-ai mai îndrepta privirea spre o biată copilă fără zestre, tu care, până şi'n mărturisirile pe care mi le-ai făcut, ai căutat să desluşeşti lucrurile din

punct de vedere al interesului? Sau, dacă ţi-ai călca pe inimă şi-ai lua-o de nevastă, dacă, pentru cine ştie câtă vreme, ai lăsa de-o parte în favoarea ei regula ta de conduită, nu crezi că, foarte curând, te-ai lăsa copleşit de păreri de rău, dojenind-o pentru aceasta? Tocmai de-aceia nu mai stau pe gânduri, îţi dau cuvântul înapoi, cu toate c'o fac cu inima sdrobită din pricina dragostei pe care ţi-am purtat-o cândva.

El vru să răspundă, dar ea reluă, întorcându-şi obrazul:

— S'ar putea întâmpla, — amintirea trecutului mă îndeamnă să nădăjduiesc, — s'ar putea întâmpla ca această despărţire să te coste mult. Dar după câtăva vreme, după foarte puţină vreme, nu vei căuta decât să alungi această amintire ca pe un vis de prisos, pe care te-ar bucura să-l înstrăinezi de tine. Cel puţin dac'ai putea fi fericit în noua existenţă pe care ţi-ai ales-o.

Acestea zicând, femeia se făcu nevăzută.

— Spirit, zise Scrooge, nu-mi mai arăta nimic! Vreau să mă reîntorc acasă. Ce plăcere simţi să mă chinuieşti?

— Trebuie să-ţi mai arăt ceva.

— Nu, nimic! strigă Scrooge. Nimic! Nu mai vreau să văd nimic! Nu-mi mai arăta nimic.

Dar Spectrul, neînduplecat, îl cuprinse în

brațe, silindu-l să privească urmarea evenimentelor.

Se pomeniră atunci într'un decor cu totul altul. O încăpere, nici mare, nici luxoasă, dar încăpătoare și simplă. Lângă foc sta o fată frumoasă, care semăna atât de mult cu cea de mai' nainte, încât Scrooge, ar fi luat-o drept aceasta, dacă n'ar fi zărit-o numaidecât schimbată într'o mamă drăgălașă și blândă, așezată în preajma fiicei sale.

O larmă drăcească se stârnise în cuprinsul odăii, de oarece se aflau acolo mai mulți copii decât ar fi fost în stare să numere Scrooge, toiț cuprinși de neastâmpăr, și nu era ca în vechia baladă, în care se vorbește de cei patruzeci de copii care nu făceau sgomot, toți laolaltă, cât unul singur; fiecare dintre aceștia făcea, dimpotrivă, mai mult sgomot decât patruzeci la un loc.

Datorită acestui lucru, larma devenise asurzitoare. Dar această larmă nu părea să supere pe nimeni. Dimpotrivă, mama și fata râdeau din toată inima și păreau fericite când îi vedeau jucându-se. Fata nu zăbovi să ia și dânsa parte la joc și, numaidecât, se văzu împresurată de strengari ca un drumeț de o ceată de tâlhari. In ceiace mă privește, aș fi dat mult să fiu în locul unuia dintre ei; dar pentru nimic în lume nu mi-aș fi îngăduit s'o trag din toate pu-

terile de coade şi să-i desprind din creştet şuviţele de păr. Chiar dac'ar fi fost vorba de mântuirea vieţii mele, niciodată, niciodată n'aşi fi îndrăznit să-i trag pantofiorul din picior, aşa cum făceau ei. Cât despre măsura pe care căutau s'o ia miljocului fetei, m'aşi fi temut ca braţul să nu mi se desprindă din umăr şi să rămân beteag până la sfârşitul veacurilor. Mărturisesc, totuşi, că m'aşi fi simţit fericit să-i sărut buzele şi s'o întreb, s'o întreb ceva înadins ca s'o silesc să-şi deschidă gura; m'aşi fi simţit nespus de fericit să-i pot contempla genele lungi ale ochilor plecaţi, fără s'o fac să roşească, să-i desnod părul din care cea mai mică şuviţă ar fi fost pentru mine o amintire neştearsă; într'un cuvânt, aşi fi vrut, mărturisesc, să am dreptul la tot ceiace puteau să-şi îngăduie copiii, rămânând totuşi om întreg ca să pot gusta din plin adevăratul preţ al acestei fericiri.

Dar cineva bătu în uşă. Numaidecât se iscă o învălmăşală atât de groaznică! încât biata copilă se pomeni luată pe sus, cu obrazul înseninat de voioşie şi cu îmbrăcămintea în neorânduială, spre uşă, în mijlocul cetei sgomotoase şi neastâmpărate, în aşa fel încât căzu dintr'odată în braţele tatălui său, care intra însoţit de cineva ducând în braţe darurile şi jucăriile de Cră-

ciun. Atunci, strigăte. îmbrânceli, bătăi din palme şi năvală spre comisionarul lipsit de apărare. Bietul om fu luat cu asalt, scaunele înlocuind scările; începură să-i scotocească prin buzunare, îl despuiară de toate pachetele, îl trăgeau de cravată, i se atârnau de umeri şi-i tăbăceau spatele şi şoldurile cu lovituri de pumni în semn de mângâiere.

Strigăte de bucurie şi înnecări de extaz se trezeau la fiecare pachet desfăcut. Teribilă descoperrie! Cel mai mic era cât pe-aci să fie strivit din pricina că ţinea să-şi înşuşească maşina de gătit a păpuşii; altuia i se arunca vina că se grăbise să înghită un curcan artificial, cătărat pe-o stinghie de lemn. Uşurarea unanimă când toţi băgară de seamă că nu fusese mai mult decât o glumă. Bucurie, recunoştinţă şi încântare! Toate acestea nu se pot zugrăvi. In sfârşit, pe încetul, se ivi momentul în care copiii, întovărăşiţi de emoţiile lor, părăsiră salonul şi se îndreptară spre etajul de sus, ca să se vâre în pătucurile lor.

Atenţia lui Scrooge se aprinse din nou când stăpânul casei, apropiindu-şi copila c'o dragoste nemărginită, se aşeză între ea şi maică-sa, în preajma căminului; şi când bătrânul avar se gândi că o fată la fel cu aceasta, tot atât de încântătoare, tot atât de iubitoare, ar fi putut să-l numească tatăl

ei şi să schimbe în primăvară posomorâta iarnă care fusese viaţa lui, îşi simţi ochii plini de lacrimi.

— Isabella, zise bărbatul, întorcându-se spre nevastă-sa şi zâmbindu-i. M'am întâlnit astă seară cu un vechi prieten al tău.

— Cu cine?

— Ia ghiceşte!

— Dar cum aşi putea. Aşteaptă! adăogă ea în aceiaşi clipă, râzând ca şi bărbatul ei. Domnul Scrooge!

— Da, domnul Scrooge! Am trecut pe dinaintea prăvăliei lui şi, fiindcă nu era încă închisă şi-am zărit lumină înăuntru, a trebuit să--l văd fără să vreau. Asociatul său s'ar părea c'a trecut la cele veşnice; sta acolo singur. Cred că e singur pe lume.

— Spirit, zise Scrooge cu glasul sdrobit, du-mă departe de-aci!

— Ţi-am spus că toate aceste vedenii sunt umbrele celor cari au fost; nu e vina mea dacă sunt aşa cum sunt.

— Ia-mă de-aci! strigă Scrooge. Nu pot să mai îndur.

Şi, în timp ce se întorcea spre cel de-alături, băgă de seamă că Spectrul îl privea şi că obrazul lui, lucru ciudat, părea o înmănunchiere a trăsăturilor tuturor celorlalte obraze ce se iviseră în ochii lui. Ceiace văzând, Scrooge deveni şi mă stăruitor::

— Rogu-te, ia-mă de-aci! Nu mă mai pedepsi!

In răstimpul luptei, dacă se putea numi o luptă, de oarece Spectrul, fără să se împotrivească în mod aparent, rămânea totuşi de nebiruit sub sforţările adversarului său, Scrooge băgă de seamă că lumina cu care spectrul era aureolat scânteia acum mult mai limpede, şi căutând să-şi apropie în minte această împrejurare de atotputernicia pe care Spiritul o avea asupră-i, puse mâna numaidecât pe stingătorul în formă de pălărie şi i-l vârî peste cap. Spiritul se subţie dintr'odată, astfel că stingătorul îl acoperi în întregime; dar Scrooge putea să apese din toate puterile, nu izbuti să facă să dispară lumina ce se furişa pe sub stingător, scăldând parchetul într'o puzderie de raze.

Atunci, se simţi cuprins de-o mare dorinţă să doarmă, după atâta sbucium şi atâta istovire. Peste câteva clipe, se găsi din nou în odaia lui de culcare. Aci, căută iarăşi să facă să dispară lumina, dar mâna i se destinse şi de-abia avu răgazul să se întindă pe pat, că-l şi cuprinse un somn adânc şi greu.

III.

AL DOILEA DINTRE CELE TREI SPIRITE

Scrooge se trezi în mijlocul unor sforăituri puternice. Se ridică în capătul oaselor ca să-şi pună gândurile în rânduială. Nu mai fu nevoie să i se dea de veste, şi orologiul bătu din nou, foarte curând, o oră după miezul nopţii. Işi dădu seama că se trezise par'că înadins la timp, ca să facă cunoştinţă cu cel de-al doilea trimis al lui Iacob Marley. Dar fiindcă se simţia cuprins de fiori în timp ce aştepta astfel fără nici un rost, întrebându-se care perdea, ar fi găsit de cuviinţă spiritul cel nou s'o dea la o parte, le dădu el însuşi la o parte peamândouă şi se întinse cât era de lung, fără să-şi desprindă privirea din marginea patului. Ţinea să aibă o înfăţişare cât mai liniştită în clipa când avea să intre Spiritul şi n'ar fi vrut pentru nimic în lume să fie

luat prin surprindere, nici să se lase pradă turburărilor.

Domnii cu spiritele neşovăelnice, cari se laudă că nu cad nicicând sub povara turburărilor şi rămân pururi la înălţimea evenimentelor, tâlmăcesc îndeobşte tăria sângelui lor rece spunând că nimic nu e în stare să-i turbure, nici o partidă de şah, nici un asasinat; între aceste două extreme, fără îndoială, nu lipseşte câtuş de puţin locul pentru o întreagă înlănţuire de aventuri cu putinţă. Fără a pretinde că Scrooge era tare ca toţi acei oameni amintiţi mai sus, se cuvine să vă încredinţez că se simţia în stare să înfrunte o întreagă armată de fantastice năluciri şi că nimic, dela un copil de ţâţă până la un rinocer, n'ar fi putut să-l turbure. Dar, dacă era pregătit să înfrunte tot ce i s'ar fi ivit sub ochi, nu era acelaş lucru cu ceiace încă rămânea pentru el o taină. Astfel, în clipa când orologiul bătu ceasul unu şi nu zări înainte-i niciun spectru, se simţi cuprins de un tremur nervos. Cinci minute, zece minute, un sfert de ceas trecură, — şi tot nimic. In acest timp, rămase lungit în patul care se întâmpla să fie punctul de întâlnire al anumitor raze smulse dintr'o lumină roşie, care sfârşise prin a-l scălda în întregime în momentul când orologiul începuse să bată,

şi această simplă lumină îl înfricoşa mai mult decât nu ştiu câte fantome la un loc, întrucât nu sta în puterea lui să înţeleagă de unde venea, nici ce putea să însemne.

Se gândea din vreme'n vreme, că era poate un caz foarte curios de aprindere grabnică şi că el n'avea nici cel puţin mângâierea s'o ştie. In cele din urmă îşi dădu cu părerea, — eu şi oricare altul am fi gândit lucrul acesta dela început, fiindcă atunci când e vorba de o situaţie grea, cei ce n'au fost în cauză ştiu totdeauna foarte bine ceiace ar fi trebuit să facă şi ceiace fără îndoială ar fi făcut, — în cele din urmă, zic, îşi dădu cu părerea că obârşia şi taina amintitei lumini trebuiau să aibă strânse legături cu odaia vecină, de unde pornea mănunchiul de raze. Această presupunere sfârşi prin a i se înrădăcina în minte, în aşa fel că se ridică fără să facă sgomot, îşi încălţă pantofii şi se îndreptă spre uşă.

Tocmai în clipa când se pregătea să pună mâna pe clanţă, un glas foarte ciudat îl strigă pe nume şi-i spuse să intre. Se supuse. Era o încăpere din chiar apartamentul său. In această privinţă nu avea nici cea mai mică îndoială. Şi totuşi această încăpere era foarte mult schimbată. Pereţii şi tavanul erau acoperiţi cu ramuri verzi

şi-ţi venea să crezi că te găseşti într'un adevărat luminiş, înconjurat din toate părţile de stufişuri; frunzele capricios înmănunchiate, de vâsc, de iederă şi ilic, răsfrângeau lumina ca şi cum ar fi fost tot atâtea oglinzi mărunte împrăştiate pretutindeni; în cămin ardea un foc puternic, un foc cum nu cunoscuse niciodată căminul acesta posomorât, atât pe vremea lui Marley cât şi pe vremea lui Scrooge; un foc, în sfârşit, cum nu mai văzuse cine ştie câte ierni. Podeaua era acoperită cu grămezi de merinde, în aşa fel că din mulţimea lor puteai să ridici un tron: curcani, gâşte, vânat, găini, slănină, făşii de carne, purcei de lapte, şiruri lungi de cârnaţi, plăcinci, budinci, stridii,, castane coapte, mere cu obrajii roşii, portocale zemoase, pere moi, cozonaci uriaşi, castroane cu punş fierbinte, ai cărui aburi umpleau încăperea de aburi parfumaţi. Pe tronul acesta bizar, un uriaş cu înfăţişarea plină de voioşie se aşezse cât putuse mai bine, ţinând în mână o torţă aprinsă care avea întru câtva forma unui corn al abundenţii; îl ridică destul de sus ca să împrăştie lumina peste obrazul lui Scrooge, în momentul când acesta privea prin deschizătura uşii.

— Intră! strigă Spiritul. Intră, prietene, ca să ne putem cunoaşte!

Scrooge intră cu sfială şi făcu o adâncă plecăciune înaintea Spiritului. Nu mai era Scrooge cel ursuz de altădată, şi sub ochii Spectrului, cari nu prea erau plini de îngăduinţă şi de bunătate, nu îndrăzni să şi-i ridice pe ai săi.

— Sunt Spiritul Crăciunului din anul acesta. Priveşte-mă!

Scrooge se supuse cu respect. Spiritul era îmbrăcat c'o tunică simplă, verde, purtând pe margini şuviţe de blană albă. Această îmbrăcăminte era atât de neîncăpătoare, încât pieptul voinic al uriaşului rămânea descoperit, ca şi cum nu înţelegea câtuş de puţin să-şi ascundă trupul într'un chip sau în altul. Picioarele, ieşite în afară de sub poalele vestmântului, erau de-asemeni goale, iar pe cap, drept orice podoabă, purta o coroană de vâsc, străpunsă ici colo de puncte luminoase. Părul negru îi flutura în şuviţe bogate şi lungi, obrazul îi era plin de sinceritate, ochii scânteietori, mâna deschisă, glasul plin de voioşie şi avea un aer plin de bunăvoinţă şi de cumineţenie. Purta legată de brâu o teacă veche; dar n'avea spadă înăuntru şi era mâncată de rugină.

— N'ai văzut niciodată pe cineva care să-mi semene? întrebă Spiritul.

— Niciodată.

— N'ai călătorit niciodată în tovărăşia ce-

lor mai tineri din familia mea? Vreau să spun, — fiindcă sunt foarte tânăr, — cu fraţii mei mai vârstnici, cari au venit pe lume în anii aceştia din urmă? spuse mai departe Spiritul.

— Nu cred, răspunse Scrooge. Nu-mi aduc aminte şi ai avut mulţi fraţi, domnule Spirit?

— Peste o mie opt sute.

— Ce familie! Şi câte guri de hrănit!

Spiritul Crăciunului se ridică.

— Spirit, făcu Scrooge cu aer de cuminţenie, du-mă oriunde îţi va face plăcere. Aseară, am ieşit de-acasă cu sila şi-am primit o lecţie care a făcut asupră-mi o asocoteşti că mai pot să învăţ ceva, te voiu socoteşti că mai poi să învăţ ceva, te voiu urma în supunere.

— Atinge-mi tunica.

Scrooge se supuse, atingându-i vestmântul. Numaidecât, vâsc, iederă, bobiţe roşii, curcani, gâşte, vânat, găini, cârnaţi, friptură, stridii, plăcinţă, budincă, fructe, punş, totul pieri în fulgerarea unei singure clipe. Odaia, focul, lumina roşie, totul dispăru de-asemeni, până şi ora nocturnă. Scrooge rămase în tovărăşia călăuzei, pe străzile oraşului, în dimineaţa zliei de Crăciun. Intrucât vremea era foarte aspră, oamenii încercau să-şi treacă timpul cu nişte cântece

barbare, dar sprintene şi oarecum plăcute, dând la o parte zăpada îngrămădită înaintea porţilor sau risipind-o pe aceia de pe acoperişuri; şi această zăpadă era bucuria copiilor, cari o priveau cum ridică traseul în marginea străzii, ori prăfuindu-se în larg.

Casele aveau înfăţişări posomorâte, ferestrele rămâneau întunecoase, în contrast cu albul zăpezii de pe acoperişuri, ba chiar şi în aceia de pe pământ, de-o albeaţă ceva mai îndoelnică, străbătută cum era de urmele de roţi ale trăsurilor şi camioanelor; aceste urme se întretăiau cu miile la răspântiile străzilor umblate, alcătuind tot felul de şanţuri amestecate cu mocirlă gălbuie şi groasă. Cerul era posomorât, străzile înguste dispăreau înmormântate în ceţuri dese, jumătate umede, jumătate prefăcute în chiciură, din cari se scurgeau picături grele şi mărunte ca de ceară topită, ca şi cum toate căminurile din Marea Britanie s'ar fi înţeles să ia foc înadins ca să spulbere zăpada din marginea streşinilor. Nu era nimic vesel în aspectul oraşului, mai cu seamă pe-o astfel de vreme; totuşi, dăinuia pretutindeni un aer de voioşie, cu care soarele de vară cel mai limpede nu s'ar fi putut lua la întrecere.

Intr'adevăr, oamenii care măturau zăpa-

da păreau bucuroşi şi mulţumiţi; stăteau de vorbă dela un acoperiş la altul şi, ca să petreacă, îşi aruncau cu bulgări de zăpadă, râzând din toată inima când îşi atingeau ţinta şi făcând haz cu aceiaşi însufleţire atunci când dădeau greş. Prăvăliile negustorilor cu de-ale mâncării erau deschise numai pe jumătate, iar ale vânzătorilor de fructe erau încărcate cu toate bunătăţile. De-oparte, coşuri mari, rotunde, pline cu castane, aveau aerul bătrânilor gentlemeni voioşi ce se leagănă înaintea burţilor şi par, dintr'o clipă într'alta, că sunt gata să se năruiască în pulbere sub povara grăsimii; în alta, grămezi de portocale şi rodii, durdulii ca şi călugării Spaniei de unde fuseseră aduse, îndreptând priviri răutăcioase spre fetele care treceau, privind sfioase spre ramurile de vâsc atârnate de grindă. Mai departe, pere şi mere, făcute grămezi în piramide; ciorchini de struguri atârnaţi de stinghii, în vederea tuturor, generoasă atenţie din partea negustorilor cu privire la trecători, făcându-i să le lase gura apă pe degeaba. Erau de-asemeni alune de culoarea castanei, al căror miros amintea plimbările de altădată prin păduri şi plăcerea de a-ţi îngropa piciorul până la glesnă în iarba înaltă; mere de Norfolk, cu coaja brună, făceau să pară şi mai aprins galbenul

portocalelor şi al lămâilor, prin înfăţişarea lor atrăgătoare părând că ar cere necontenit să fie duse acasă în saci de hârtie şi mâncate după masă.

Până şi între peştii roşii, închişi în mijlocul acestei aristocraţii de fructe, cari aveau aerul că înţeleg, cu toată stupiditatea şi lipsa de pătrundere a casei lor, se petrecea ceva neobişnuit, de oarece, dela cel mai mare până la cel mai mic, toţi se mişcau şi se răsuceau în toate chipurile în universul lor mărginit, cu gurile căscate, în prada unui neastâmpăr necruţător.

Dar băcanii? Prăvăliile lor de-abia fuseseră deschise, adică obloanele de-abia fuseseră date într'o parte. Şi, cu toate acestea, ce de minuni se puteau zări printre rafturile înguste. Nu numai că deasupra tejghelei, cântarele urcau şi coborau cu un sgomot plin de voioşie, atunci când sfoara troznea sub foarfeca ce-o silea să se desprindă din ghem, în timp ce vânzătorii ridicau şi puneau marfa la loc c'o iuţeală de adevăraţi scamatori; nu numai că ceaiul îşi amesteca mireasma cu aceia a cafelei, a stafidelor atât de atrăgătoare, îngrămădite în saci alături de migdalele de-o albeaţă de sidef şi de tulpinile de cuişoară atât de lungi şi atât de drepte, pe lângă atâtea alte lucruri de băcănie atât de plăcute, ca de pildă fruc-

tele zaharisite aşezate în cutii şi presărate cu zahăr pisat, în stare să atragă şi, să minuneze până şi pe cei mai flegmatici dintre trecători; nu era vorba numai de smochinele umede şi cârnoase, nici de prunele de Agen, cu gustul puţin acrişor, înghesuite în cutii frumos lucrate, nici în sfârşit de toate bunătăţile învestmântate în haina sărbătorească a Crăciunului; trebuie să vezi cumpărătorii grăbiţi să cinstească din plin această frumoasă zi, atât de mulţi încât se înghesuiau în dreptul uşii din pricina coşurilor pe cari le purtau pe braţ.

Dar clopotele începură să sune dintr'odată, chemând la biserică ori la capelă, mulţimea ce se ivea în grupuri de-a lungul străzilor, în haine de sărbătoare, până şi cu obrazul altfel decât totdeauna. In acelaş timp, din marele număr de străzi mărunte şi de răspântii fără nume, se abătu o altă mulţime numeroasă, ducându-şi fripturile pe tăvi la brutărie pentru copt. Această înşiruire de oameni păru să trezească în cel mai mare grad atenţia Spiritului, de oarece se aşeză, alături de Scrooge, la intrarea unei brutării şi, ridicând capacele tăvilor în treacăt, le parfuma cuprinsul cu torţa. Pe semne că nu era vorba de o torţă obişnuită, fiindcă, în două sau trei rânduri, câţiva dintre cei ce duceau tăvile în braţe

schimbând între ei cuvinte lipsite de bună-cuviință, Spiritul își clătină torța deasupra lor, lăsând să cadă câteva picături și, numaidecât, își recăpătară voioșia obișnuită, ajungând la încredințarea că era rușinos lucru să se certe într'o zi de Crăciun.

— Au cumva un gust deosebit aceste picături ce cad din torță? întrebă Scrooge.

— De bună seamă, au savoarea Crăciunului.

— Și ea poate fi astăzi folosită la masa oricui?

— La orice masă oferită din toată inima, și mai cu seamă la mesele celor săraci.

— Pentruce asta?

— Fiindcă săracii au mai multă nevoie de așa ceva.

— Spirit, zise Scrooge după un răstimp de gândire, sunt surprins că, singur din atâta lume ce ne înconjoară, ți-ai luat sarcina să lipsești bieții oameni de prilejul de-a mai petrece puțin.

— Eu? strigă Spiritul.

— Ei da, fiindcă le răpești mijlocul de-a se îndestula odată pe săptămână, și asta în ziua când au totul la îndemână.

— Eu? strigă iarăși Spiritul.

— Da, fiindcă ai hotărât să nu mai folosească nimeni aceste lucruri de Duminică.

— Am hotărât asta? Eu?

— Iartă-mă dacă mă înşel. Dar hotărârile se iau totdeauna în numele d-tale, cel puţin în numele familiei d-tale.

— Sunt pe pământ oameni, răspunse Spiritul, cari pretind că ne cunosc şi nu fac altceva decât să-şi domolească pasiunile, orgoliul, răutatea, ura, gelozia, egoismul, sub cuvânt că fac lucrul acesta în numele nostru. Sunt tot atât de străini, pentru noi şi pentru toţi ai noştri, ca şi cum n'ar fi existat niciodată! aşa că, răspunzători de faptele lor sunt ei. şi nu noi.

Scrooge nu ştiu ce să mai spuie şi, mereu nevăzuţi, îşi urmară calea prin mahalalele oraşului. Spiritul avea o însuşire ciudată, pe care Scrooge o băgase de seamă în pragul brutăriei, aceia că, în ciuda înfăţişării lui de uriaş. se strecura pretutindeni cu cea mai mare uşurinţă, păstrând, până şi sub acoperământul cel mai jos, aceiaşi măreţie şi aceiaşi nobleţă, ca în cele mai vaste săli ale unui palat. Poate cu gând să simtă o mare plăcere desvăluind această însuşire, sau poate datorită numai firii sale generoase şi iubirii pe care le-o purta săracilor, bunul uriaş hotărî să pornească de-a dreptul spre slujbaşul lui Scrooge. Fiindcă într'acolo se îndreptă, tărându-l necontenit pe Scrooge după sine. In prag, Spiritul se

opri şi binecuvântă casa lui Bob Cratchit, stropind-o cu torţa.

O văzură atunci pe d-na Cratchit, nevasta lui Bob, sărăcăcios îmbrăcată într'o rochie ponosită, dar chipeş împodobită cu nişte panglici ce nu păreau să coste prea mult, menite să înfrumuseţeze într'o oarecare măsură pentru câţiva gologani, o văzură atunci, zic, pe d-na Cratchit ridicându-se ca să aşeze masa cu ajutorul Belindei Cratchit, fiica ei mai mică, împodobită şi ea numai cu panglici, în timp ce cumătrul Petre Cratchit scotocea cu furculiţa în cratiţa cu cartofi; ceiace făcând, era cât pe-aci să înghită un capăt al gulerului său uriaş (zic al său, cu toate că, la dreptul vorbind, nu era proprietatea lui, ci taică-său îl împrumutase feciorului în cinstea Crăciunului). Şi băieţaşul, mulţumit că se vedea astfel ferchezuit, nu-şi mai găsea astâmpăr în dorinţa de a-şi arăta prin vecini gulerul atât de frumos.. Şi iată-i pe ceilalţi doi micuţi Cratchit, un băieţaş şi o fetiţă, alergând şi ţipând că trecuseră pe lângă brutărie şi simţiseră miros de gâscă fripţă, miros pe care îl deslușiseră dintre toate celelalte; îmbătaţi de plăcere la gândul unui sos cu ceapă şi salvie, cei doi Cratchit începură să joace în jurul mesei, ca şi cum l-ar fi sărbătorit pe cumătrul Petre Cratchit; a-

cesta, fără să facă mofturi (cu toate că gulerul îl strângea să-l sugrume) suflă în foc ca să fiarbă mai repede cartofii, cari nu zăboviră să câştige timpul pierdut, şi bătu cu nerăbdare în capacul cratiţei, dând astfel de veste că era vremeea să fie scoşi şi curăţaţi.

— Cum se face că tata nu s'a întors încă — zise d-na Cratchit; şi nici Tiny-Tim, şi nici Marta, care, la Crăciunul trecut, a venit c'o jumătate de ceas mai de vreme?

— Iat-o pe Marta, mamă! răspunse o fetiţă care se ivi în acelaş timp.

— Iat-o pe Marta, mamă! strigară cei doi micuţi Cratchit. Bravo! Dac'ai şti ce gâscă straşnică vom mânca, Marta!

— Ah, ce fericire! Iată-te, Marta! Dar ce târziu ai venit! zise d-na Cratchti, sărutând-o de mai multe ori, şi desfăcându-i şalul şi pălăria c'un neastâmpăr plin de iubire.

— Aseară am avut mult de lucru şi azi dimineaţă a trebuit să facem predarea.

— Bun, bun! Să nu mai vorbim despre asta de vreme ce eşti aci, reluă d-na Cratchit. Haide, vino mai lângă foc şi te încălzeşte, micuţa mea.

— Nu, nu, îl auzim pe tata venind, strigară cei doi micuţi Cratchit, cari nu se

despărțeau în ruptul capului. Ascunde-te, Marta, ascunde-te!

Marta se ascunse; atunci intră micul Bob. tatăl, cu șalul său care măsura trei picioare, în afară de ciucuri, atârnându-i până'n călcîie, și cu îmbrăcămintea subțiată de întrebuințare, dar periată și călcată ca să fie la înălțimea împrejurării. Il purta pe umăr pe micul Tiny-Tim. Vai, bietul Tiny-Tim umbla în cârje și avea picioarele vârîte în niște aparate de fier.

— Ei bine, dar Marta? strigă Bob Cratchit privind în jurul sălii.

— N'a venit.

— N'a venit? făcu Bob, desnădăjduit dintr'odată și pierzându-și toată însuflețirea cu care îi slujise de cal lui Tim dela biserică. Să nu vie la noi, în ziua de Crăciun!

Marta nu putu să mai îndure să-l vadă atât de amărât, chiar dacă la mijloc nu era decât o glumă; ieși numaidecât de după ușă și se năpusti în brațele părintelui ei, în timp ce micuța Cratchit îl purta în triumf pe Tim ca să asculte cum cântă budinca în cratiță.

— Și cum s'a purtat micul Tim? întrebă d-na Cratchit după ce Bob se liniști pe deplin și după ce acesta își sărută fata de mai multe ori.

— Ca un înger, răspunse Bob, dacă nu

chiar şi mai bine. Intrucât e silit să rămână singur ceasuri în şir, adâncit în el însuşi, îi trec prin cap gândurile cele mai năstrşnice. Imi povestea, pe drum, că i s'a părut că toată lumea se uita la el în biserică, asta din pricină că e schilod, şi că trebuie să le facă plăcere creştinilor să-şi amintească, în ziua de Crăciun, de Acela care a făcut ologii să umble şi a dat vedere orbilor.

Glasul lui Bob tremura, şi începu să tremure şi mai tare când adăogă că Tiny-Tim căpăta din zi în zi mai multă putere şi mai multă însufleţire.

In clipa aceia, o cârjă mică răsună de parchet şi micul Tiny-Tim se ivi, escortat de frăţiorul şi surioara lui, cari îl duseră pe taburetul de lângă foc. Şi în timp ce Bob, suflecându-şi mânecile de teamă să nu şi le strice, ca şi cum s'ar mai fi putut strica ceva la ele, se apuca să pregătească un fel de băutură caldă într'o oală, din rachiu şi lămâi, punând-o să fiarbă deasupra focului, cumătrul Petre, însoţit de cei doi micuţi Cratchit, ce păreau să aibă darul de-a fi pretutindeni, se duseră să descopere gâsca, pe care-o aduseră numaidecât cu mare pompă.

După larma ce urmă, ai fi zis că gâsca era cea mai rară dintre toate păsările şi,

la dreptul vorbind, era o adevărată minune în casa aceia săracă. Mistress Cratchit puse sosul la încălzit, pregătit mai dinainte într'o crăticioară; cumătrul Petre strivi cartofii c'o furie de neînchipuit; miss Belinda aşternu un praf de zahăr peste compotul de mere; Marta şterse farfuriile calde; Bob îl aşeză pe Tiny-Tim lângă el, la un capăt de masă; micuţii Cratchit aşezară scaunele pentru toată lumea, fără să se uite pe dânşii şi, aşezându-se de pază la posturile lor, îşi băgară linguriţele în gură ca să nu leşine de poftă, cerând să li se dea friptură de gâscă mai 'nainte de-a se fi servit celelalte bucate.

In cele din urmă, tăvile începură să se ivească. Se rosti o rugăciune; urmă un răstimp de reculegere, când d-na Cratchit, după ce examină în liniste cuţitul de tăiat, se pregăti să-l vâre în coapsele monstrului; dar, de-abia se lăsă călăuzită spre un astfel de atentat şi de-abia umplutura tâşni prin tăietură, că un murmur de mulţumire se stârni în toată adunarea, şi Tiny-Tim însuşi, aţâţat de micuţii Cratchit, începu să bată'n masă cu mânerul cuţitului, strigând cu glasul plin de voioşie: „Ura"! Nicicând nu fusese văzută o gâscă atât de mare. După spusele lui Bob, nimeni nu pusese încă la fript aşa ceva. Gustul fin, mări-

mea şi frăgezimea, fură tot atâtea subiecte de înflăcărare din partea cuscrilor; cu compotul de mere şi cartofii prăjiţi, fu ospăţul cel mai îmbelşugat pentru îndestularea întregei familii. Mistress Cratchit, desfăcând un capăt de os ce se mai afla încă pe tavă, anunţă cu mândrie că nu se mâncase încă totul, deşi fusese fiecare servit din belşug, iar cei doi micuţi Cratchit, în deosebi, erau plini de grăsime şi sos pe faţă pânăn dreptul sprâncenelor. Atunci, farfuriile fură schimbate de miss Belinda; mistress Cratchit ieşi de astădată singură (prea impresionată ca să îndure prezenţa altcuiva), ca să aducă budinca. Se temea ca nu cumva să nu fi fost coaptă... Sau dacă ar fi sfărâmat-o răsturnând-o! Sau dacă un răufăcător s'ar fi cătărat pe zidul din spatele casei şi-ar fi furat-o în timp ce se ospătau cu gâsca friptă! La gândul acesta, cei doi micuţi Cratchit se făcuseră galbeni ca lămâia la faţă. Se puteau presupune cele mai mari grozării.

Oh! Oh! Ce nour de aburi! Budinca fusese scoasă din cratiţă. Ce parfum de leşie împrăştia cârpa în care fusese învelită prăjitura! Ce aromă atrăgătoare, evocând în acelaş timp restaurantul, cofetăria de-alături şi spălătoria de jos! Asta vestea budinca în toată puterea cuvântului. După un răs-

timp, mistress Cratchit se ivea, mândră şi plină de însufleţire, cu budinca asemeni unei ghiulele de tun pestriţă, atât de tare, atât de întreagă, plutind într'un sfert de măsură de spirt aprins şi împodobiţă cu o ramură de vâsc. Oh, minunată budincă! Bob Cratchit afirmă, foarte serios, că el o socotea cel mai mare succes al d-nei Cratchit dela căsătoria lor. Mistress Cratchit, acum când temerile i se risipiseră, mărturisea că avusese îndoieli în privinţa cantităţii de făină. Fiecare îşi dădu cu părerea într'un chip anumit, dar nimeni nu îndrăzni să spună, chiar dac'ar fi gândit-o, că budinca era prea mică pentru o familie atât de numeroasă. Ar fi fost urât lucru să gândească ori să spuie cineva una ca asta. Oricine purta numele de Cratchit, ar fi roşit de ruşine.

In cele din urmă, ospătul odată sfârşit, se ridică faţa de masă. Băutura pregătită de Bob fu gustată şi declarată delicioasă; aţâţară focul, apoi puseră mere şi portocale pe masă, iar castanele le vârâră în spuză să se coacă. Toată familia Cratchit făcu cerc în jurul focului; zic, cerc, ca să vorbesc ca Bob, dar nu era decât o jumătate de cerc. Puseră înaintea lui Bop tot ce exista ca pahar în casă: două mai mari şi unul mai mic în formă de cupă, cu piciorul puţin ciocnit. Dar, ce-are a face! Aceste pahare nu fură

mai puţin umplute c'o băutură fierbinte, aşa cum ar fi fost orice cupă de aur, şi Bob, cu ochii scânteietori de plăcere, făcu împărţeala, în timp ce castanele pocneau şi se coceau cu sgomot. tAunci, Bob ţinu această cuvântare:

— Crăciun fericit pentru toată familia, prieteni! Şi Dumnezeu să ne binecuvinteeze!

Toată lumea începu să aplaude.

— Dumnezeu să binecuvinteze toată familia! zise Tiny-Tim.

Era aşezat lângă tatăl său, pe taburetul lui obişnuit. Bob îi ţinea mânuţa suferindă într'a sa, ca şi cum s'ar fi temut să n'o piardă.

— Spirit, zise Scrooge, cu interesul de care nu dăduse devadă în nicio altă împrejurare, spune-mi, Tiny-Tim va trăi?

— Văd un loc gol în preajma căminului, răspunse Spiritul, şi o cârjă pe care nimeni n'o mai folosi de-aci înainte, dar care se păstrează ca o relicvă. Dacă această prevestire nu va fi schimbată de zilele viitorului, copilul va muri.

— Nu.. nu, zise Scrooge. Oh, nu, bun Spirit. Spune că va fi cruţat.

— Dacă această prevestire nu va fi schimbată de zilele viitorului, repetă Spiritul, nimeni altul dintre cei din neamul meu nu-l va mai vedea aci. Ei şi ce! Dacă va muri,

nu va face mai mult decât să scadă numărul populației.

Scrooge își plecă fruntea auzind cum Spiritul repetă propriile lui cuvinte.

— Acu, adăogă Spiritul, dacă ai o inimă omenească, sfârșește cu părerile acetea învechite, atâta timp cât nu cunoști în ce constă numărul acestei populații. Cum! Iți însușești dreptul să hotărăști cine trebuie să trăiască și cine trebuie să moară? Dar știi oare dacă, în ochii lui Dumnezeu, nu ești mai nevrednic să-ți trăiești viața decât milioanele de făpturi asemeni copilului acestui biet om? Oh, Dumnezeule, să auzi gâza de pe frunză numind nechemate semenele ei care mor de foame în pulbere!

Scrooge își plecă ochii, rușinat în urma acestei mustrări. Dar și-i ridică aproape numaidecât, auzind că i se rostește numele.

— In sănătatea d-lui Scrooge! spunea Bob. Propun o cuvântare în sănătatea d-lui Scrooge! Providența serbării!

— Tristă providență pentru o sărbătoare! strigă mistress Cratchit, roșie de mânie. Aș vrea să fie aci! L-aș umple cu sos de ceapă pe obraz în cinstea Crăciunului și nu știu dacă lucrul acesta ar fi în totul pe gustul său.

— Draga mea, reluă Bob... copiii! In ziua de Crăciun!...

— Ei da, a trebuit să fie o zi de Crăciun ca să-i treacă cuiva prin minte să bea în sănătatea unui om atât de odios, atât de crud, atât de aspru, atât de fără inimă ca d. Scrooge. D-ta ştii mai multe. Robert, nimeni nu le ştie mai bine ca d-ta, bietul meu prieten.

— Draga mea, reluă Bob cu blândeţe, tocmai în ziua de Crăciun...

— Voiu bea în sănătatea lui ca să-ţi fac plăcere, şi în cinstea acestei sărbători, dar nu pentru el. Îi doresc aşadar o viaţă lungă, un Crăciun fericit şi un an plin de mulţumire! Iată ceiace îl va face mulţumit şi fericit, nu mă îndoiesc.

La rândul lor, copiii închinară şi ei. Era, din toată ziua aceia, singurul lucru pe care îl făceau fără tragere de inimă; Tiny-Tim bău după ceilalţi, dar, dacă i s'ar fi dat doi gologani, ar fi renunţat bucuros la băutură. Scrooge era spaima familiei; la auzul numelui său, mica sărbătoare se posomorî şi această impresie nu se şterse decât după vreo cinci minute. Dar odată norul trecu, se simţiră de zece ori mai plini de voioşie ca înainte, mai cu seamă că nimeni nu mai aduse vorba despre Scrooge. Bob Cratchit le dădu atunci de veste că întrezărea pentru cumătrul Petre un câştig de cinci şilingi şi şase gologani pe săptămână. Cei doi micuţi Cratchit începură să râdă cu hohot la gân-

dul că Petre avea să intre în afaceri, şi Petre însuşi privi în lumina focului cu un aer visător printre cele două colţuri ascuţite ale gulerului, ca şi cum ar fi chibzuit asupra cărei îndeletniciri să se oprească atunci când i-ar fi fost la îndemână să aibă un câştig atât de însemnat.

Marta, care era o biată ucenică la o modistă, povesti atunci ce anume avea de făcut, câte ceasuri pe zi trebuia să muncească, şi se bucură mai dinainte la gândul că a doua zi putea să se odihnească; era într'adevăr o zi de odihnă. Adăogă apoi că văzuse, cu câteva zile 'n urmă, o contesă şi un lord, şi că lordul nu era mai înalt decât Petre; ceiace auzind. Petre îşi ridică atât de sus gulerul cămăşii, încât aproape că nu i se mai zărea capul. Intre timp, castanele şi băutura fierbinte umblau din mână 'n mână, apoi Tiny-Tim, începu să cânte cu multă pricepere pe cinstea mea, cu un glas plângător, o romanţă despre un copil rătăcit în zăpadă.

Intr'adevăr, asta nu era ceva prea aristocratic. Biata familie n'avea nimic comun cu lumea cea mare; toţi erau foarte prost îmbrăcaţi; încălţămintea fiecăruia lăsa mult de dorit, iar îmbrăcămintea le era învechită şi roasă; aşi pune chiar rămăşag că Petre

purta vechituri cumpărate dela cine ştie ce telal. Totuşi, erau fericiţi, plini de bunăvoinţă, afectuoşi unii faţă de ceilalţi şi mulţumiţi de soarta lor. Şi în clipa când cei doi musafiri nevăzuţi se retraseră, fericirea lor păru şi mai mare în lumina scânteietoare a torţei pe care Spiritul o mişcă deasupra lor.

Acum, se înnoptase de-a binelea; afară era întunerec; ningea des şi, pretutindeni, de-a lungul străzilor, pe unde treceau Scrooge şi Spiritul, scânteiau mii de lumini, în bucătării, în saloane, oferind o priveliste minunată. Aci, un muc de lumânare arunca văpăi tremurătoare asupra pregătirilor unui ospăt intim, cu farfuriile puse să se încălzească lângă foc, cu perdele de un roşu aprins, gata să fie curând coborâte ca să apere intrarea de frigul şi întunericul de afară. In altă parte, toţi copiii din casă se năpusteau pe uşă, în zăpadă, ca să-şi întâmpine surorile măritate, verii, unchii şi mătuşile; şi să fie cei dintâi cari să le dea bună ziua. Dincolo, siluete de meseni adunaţi laolaltă se proectau de-a lungul perdelelor. Colea, un grup de fete frumoase, înfofolite în blănuri, încălţate în cisme căptuşite, şi vorbind toate dintr'odată, se îndreptau spre casa unui vecin: vai de cel neînsurat, — şi drăcoaicele ştiau lucrul acesta, — care

le-ar fi văzut intrând astfel pline de voioșie și de tinerețe.

Văzând numărul de oameni ce se îndrepta astfel spre adunări prietenești, ți-ai fi putut închipui că toate casele erau goale, fără un suflet care să ureze bun venit nouilor sosiți. Era însă cu totul altfel: nu era casă care să nu aștepte musafiri, nu era cămin care să nu fi fost îndopat cu cărbuni. Astfel, Dumnezeule, cât de plin de însuflețire era Spiritul! Cum își mai desvăluie pieptul larg! Cum își mai deschidea mâna largă! Ce plin de măreție părea deasupra acestei mulțimi, risipind cu amândouă mâinile în juru-i bucuria sinceră și fericirea!

Aprinzătorul de felinare însuși, care mergea drept înainte, punctând străzile, întunecoase cu sâmburi de lumină, îmbrăcat chipeș ca să-și petreacă seara cine știe unde, începu să râdă cu hohot tocmai în clipa în care Spiritul trecea pe lângă el; nu se îndoia, bunul lampagiu, că se întâlnise pe drum chiar cu moș Crăciun.

Deodată, și fără ca Spiritul să fi dat de veste tovarășului său, decorul se schimbă, și se pomeniră în mijlocul unei băltoace negre și pustii; presărată din loc în loc cu blocuri de piatră care făceau impresia unui cimitir de uriași. Nici urmă de vegetație în

această pustietate, în afară de muşchi şi de iarbă aspră şi măruntă.

La orizont, spre apus, soarele în amurg împrăştiase pe dunga zării o mare de flăcări, de un roşu posomorât, care însenină un răstimp această privelişte neasemuit de tristă, asemeni privirii dureroase a unui ochi mort ce se închide pe încetul şi sfârşeşte prin a se închide cu totul în întunecimile opace ale nopţii.

— In ce ţară ne găsim? întrebă Scrooge.

— Ne găsim în ţara unde trăiesc minierii, cei ce lucrează sub pământ, răspunse Spiritul. Ei mă recunosc. Priveşte!

O lumină se aprinse la fereastra unei colibe şi ei iuţiră pasul într'acolo, Trecură prin zidul de tencuială amestecată cu paie şi se opriră înaintea unei vesele tovărăşii înghesuită în jurul unui foc aprins. Un bătrân tare vârstnic, cu nevastă-sa şi copiii cu copiii copiilor şi poate chiar cu strănepoţii lui, îmbrăcaseră hainele de sărbătoare şi se adunaseră la sfat. Bătrânul, cu un glas care izbutea rareori să acopere mugetul vântului rătăcit în largul câmpiilor, cânta un cântec de Crăciun, un Crăciun foarte vechi, de pe vremea când el era copil. Şi, din când în când, toţi ceilalţi îşi amestecau glausrile cu al său, ca să cânte refrenul în cor. De câte ori se simţia susţinut de a-

ceste glasuri, bunul bătrân căpăta o însufleţire şi un avânt nou, dar, de îndată ce încetau, glasul lui nu mai avea nici un farmec.

Spiritul nu rămase îndelungă vreme acolo; porunci lui Scrooge să-l apuce sdravăn de pulpana vestmântului şi îl duse cu sine tare departe, pe deasupra băltoacelor...

Dar unde îl ducea? Nu către mare, de bună seamă. Ba da, tocmai într'acolo. Scrooge, întorcându-şi capul, zări cu spaimă, jos, departe, ţărmul împresurat de stânci cu un aspect înfricoşător; simţi că-l asurzeşte mugetul valurilor, rostogolindu-se în clocot cu bubuituri de tunet şi prăbuşindu-se în golul sinistrelor peşteri săpate în stâncă tot de ele, şi năpustindu-se peste celelalte înşirate de-a lungul ţărmului. Pe un stei gol, înfipt în mare cam la depărtare de o leghe şi măturat tot timpul anului de apele ce veneau să se sfarme într'însul cu înverşunare, se ridica un far singuratec. Ierburile de mare se împleteau la poalele lui în aşa chip încât astupau toate cărările, şi păsările furtunilor, care poate că nu sunt altceva decât fiicele vântului, după cum ierburile sunt fiicele valurilor, se roteau în jur, imitând în sborul lor unduirile însăşi ale valurilor pe cari le atingeau în treacăt.

Ei bine, până şi în locul acesta înfricoşă-

tor, doi oameni, cei doi păzitori ai farului, aprinseseră un foc ale cărui raze luminoase străbăteau prin deschizătura făcută în zid, ca să se împrăştie în largul mării. Impreunându-şi mâinile aspre pe deasupra mesei, cioplite din bârne, înaintea căreia erau aşezaţi, îşi urau deopotrivă un Crăciun fericit sorbindu-şi grogul şi, cel mai vârstnic, care avea obrazul brăzdat şi înnăsprit de furtună, asemeni chipurilor dela proră cu cari se împodobeau vechile corăbii, începu să cânte cu atâta putere încât ai fi zis, auzindu-l, că uraganul însuşi începuse să urle.

Spiritul îşi urmă calea pe deasupra mării negre şi învrăjbite, fără să facă un singur popas, până când, în cele din urmă, se opri, foarte departe de coastă, aşa cum îi spuse lui Scrooge, pe puntea unei corăbii. Trecură pe lângă pilotul aşezat la cârmă, apoi pe lângă cei aşezaţi de pază; lăsară în urmă ofiţerii de serviciu şi toţi marinarii cu siluetele posomorâte şi fantastice, aşezaţi la diferite posturi pe puntea corăbiei. Şi nu era unul care să nu fredoneze un cântec de Crăciun, ori care să nu se gândească la ziua de Crăciun, ori să nu vorbească cu un camarad al său despre alte Crăciunuri apuse şi de perspectiva întoarcerii acasă, în mijlocul familiei. Toată lu-

mea, bunii şi răi, stătea de vorbă în ziua aceia cu mai multă bunăvoinţă; toţi gustaseră o fărâmă din fericirea pe care-o aducea această zi; toţi se gândiseră la rudele lor, la prietenii îndepărtaţi, şi toţi lăsăseră să le picure în suflet nădejdea că poate la rândul lor, cei pe cari îi iubeau. simţiau în aceiaşi clipă aceiaşi mângâiere gândindu-se la ei.

Fu o mare surprindere pentru Scrooge, atunci când asculta încă urletul furtunii şi se gândea la ceiace avea măreţ o astfel de călătorie prin noapte, şi singurătate, pe deasupra negrelor prăpastii, adânci şi pline de taină ca moartea; fu o mare surprindere pentru Scrooge, astfel adâncit în meditările lui, să audă brusc un hohot de râs plin de voioşie; dar surprinderea fu şi mai mare când băgă de seamă că hohotul acesta de râs era al nepotului său, de oarece se pomeni el însuşi într'o încăpere foarte bine luminată, caldă şi îmbietoare, alături de Spiritul care zâmbea privind spre capotul lui Scrooge cu un aer blând şi binevoitor.

— Ah! Ah! făcea nepotul lui Scrooge.

Dacă s'ar întâmpla să găseşti pe cineva, — ceia ce nu cred să fie cu putinţă, — pe cineva care să râdă din toată inima

ca acest nepot al lui Scrooge, m'ar bucura peste măsură să-i fac cunoştinţa.

Dacă boala şi tristeţea sunt molipsitoare, printr'o dreaptă compensaţie, nu există altceva pe lume care să te prindă în mreajă mai uşor şi mai repede ca râsul şi voioşia. In timp ce nepotul lui Scrooge hohotea astfel, ţinându-se cu mâinile de burtă şi făcând strâmbăturile cele mai caraghioase, nepoata lui Scrooge, soţia nepotului său, râdea de-asemeni mult mai tare ca el, şi toţi prietenii adunaţi în casa lor, nu se lăsau mai prejos, răzând cu hohot, cuprinşi de aceiaşi voioşie.

— Ah! Ah! Ah! Ah!

— Vă jur, mi-a spus că sărbătoarea Crăciunului e o prostie! strigă nepotul lui Scrooge. Şi poate că era convins de lucrul acesta.

— Cu atât mai ruşinos din partea lui, Fred! spuse nepoata lui Scrooge cu un aer indignat.

Era frumoasă, chiar foarte frumoasă, cu un obraz drăgălaş, micuţ şi plin de nevinovăţie, cu o gură mică, dornică parcă de sărutări, şi care nu chema sărutul în zadar, vă rog să mă credeţi, cu bărbia plină de gropiţe, cari se îmbinau de minune între ele atunci când râdea şi, mai presus de toate, cu doi ochi vii, cei mai vii ochi pe care

i-ați văzut vreodată la o față frumoasă; într'un cuvânt, o frumusețe care avea ceva provocător poate, dar care putea să te mulțumească în toate privințele.

— E, într'adevăr, un caraghios, adăogă nepotul lui Scrooge, dar apucăturile lui se pedepsesc totdeauna singure și eu n'am nimic împotrivă-i.

— Trebuie să fie tare bogat, nu-i așa, Fred? întrebă iarăși nepoata lui Scrooge.

— Asta nu mi se pare mare lucru, draga mea. Bogăția lui nu slujește nimănui, nici lui chiar. Își refuză până și mulțumirea de-a se gândi... Ah! Ah! Ah!... că tot noi îl vom moșteni într'o zi...

— Uite, eu nu pot să-l sufăr, reluă nepoata.

Și surorile ei, împreună cu toate celelalte femei, căutară să mărturisească acelaș lucru.

— Ei bine, eu, făcu nepotul, sunt cu totul din altă plămadă. Mă ridic, într'adevăr, împotriva lui, dar nu m'ași simți în stare să-i port vrăjmășie, chiar dac'aș vrea lucrul acesta; fiindcă, la urma urmei, cine are de suferit de pe urma sgârceniei lui? El singur. Dac'am spus ceiace am spus adineauri, n'am făcut-o gândindu-mă că s'a încăpățânat să nu vie la masa noastră, fiindcă, dac'am socoti, ospățul n'a fost prea îmbelșugat...

— Găseşti? Mie, dimpotrivă, mi se pare c'a pierdut o masă excelentă, îl întrerupse nevastă-sa.

Toţi mărturisiră că erau de aceiaşi părere şi nu se putea şti dacă aveau sau nu dreptate, de oarece de-abia se ridicaseră dela masă; gustau acum din prăjituri, strângându-se în jurul focului, sub lumina lămpii.

— Pe cinstea mea, sunt încântat când v'aud vorbind astfel, reluă nepotul lui Scrooge, de oarece nu prea am mare încredere în priceperea acestor tinere gospodine. Ce zici, Topper?

Topper îndreptase, într'adevăr, o privire spre una din surorile nepoatei lui Scrooge, fiindcă răspunse că un bărbat neînsurat era un om căruia nu i se îngăduia să-şi dea părerea în privinţa unor astfel de lucruri. La aceste cuvinte, sora nepoatei lui Scrooge se înroşi, — nu aceia care ţinea în mână un buchet de trandafiri, nu, ci femeiuşca durdulie care sta ceva mai la o parte, purtând un guler de dantelă.

— Spune mai departe ce-aveai de spus, Fred, zise nepoata lui Scrooge bătând din palme. E un caraghios: nu sfârşeşte nicidată ceiace a început...

Nepotul lui Scrooge nu se putu împotrivi unui nou acces de ilaritate şi, fiindcă

nu era cu putință să scape de molipsire, chiar dac'ar fi respirat niscaiva săruri, așa cum îl îndemna să facă micuța durdulie, pilda lui fu urmată de toți ceilalți.

— Țineam să adaog foarte simplu, zise nepotul lui Scrooge, că, îndărătnicindu-se și nevoind să petreacă împreună cu noi, s'a lipsit el singur de câteva clipe de mulțumire, cari nu i-ar fi făcut rău câtuși de puțin. In orice caz, s'a lipsit de o tovărășie în alt chip atrăgătoare decât aceia a propriilor lui gânduri, în dosul tejghelei vechi și umede, sau în fundul odăilor lui pline de praf. Oricum ar fi, îl voiu pofti în fiecare an tot ca astăzi, fie că-i va face sau nu plăcere, fiindcă îmi e milă de dânsul. Să-și bată joc de Crăciun până'n ceasul morții, e treaba lui; dar va sfârși în cele din urmă să aibă o părere mult mai bună, când mă va vedea venind în toți anii, totdeauna plin de voioșie, repetând: — Ce mai faci, unchiule? Dacă asta l-ar îndemna cel puțin să lase un bilet de o mie amărâtului său de slujbaș! ar fi, într'adevăr, ceva neobișnuit. Nu știu, dar mi s'a părut ieri că l-am înduioșat oarecum.

Acum fu rândul ascultătorilor să râdă la gândul că el fusese în stare să-l înduioșeze pe Scrooge. Avea însă o inimă bună și puțin îi păsa că ceilalți râdeau, ba căută

el însuşi să-i încurajeze în voioşia lor, făcând să treacă sticla din mâna'n mână în jurul mesei. După ceai, făcură puţină muzică; fiindcă toţi erau muzicanţi în familie şi se pricepeau de minune să intoneze o romanţă, în deosebi Topper, care cânta ca un adevărat virtuos. Nepoata lui Scrooge cânta din harfă tot atât de bine. Intre alte bucăţi, execută o melodie scurtă şi foarte simplă (câteva note, pe cari, după două minute, ar fi fost în stare să le flueri pe dinafară), da, melodia favorită a fetiţei care pe urmă se dusese să-l caute pe Scrooge la şcoală.

Ascultând-o, Scrooge simţi tresărind în fiinţa lui tot ceiace Spiritul evocase cu câtva timp mai 'nainte; din ce în ce mai înduioşat, se gândi că dac'ar fi auzit această melodie mai des, în câţiva ani, ar fi căutat poate, pentru propria lui fericire, afecţiunile mângâietoare ale acestei lumi, ceiace ar fi fost mai de preţ decât să-l îndemne pe groparul care îl înmormântase pe Iacob Marley, să-şi ascută hărleţul.

Dar muzica nu părea să fie singurul mijloc de petrecere în seara aceia. Curând, trecură la jocuri nevinovate, fiindcă din vreme în vreme, se cuvine să devii iarăşi copil, mai ales în ziua de Crăciun, sărbătorirea unui mic Dumnezeu. Jucară mai întâi o

partidă de v'ați ascunselea. Dar, pentru ca Topper să poată juca cumsecade, trebuia să aibă ochi la încălțăminte. Cred că era înțeles cu nepotul lui Scrooge și că Spiritul Crăciunului din anul acela nu era nici el străin de șiretlicurile lui. Indărătnicia cu care se străduia să dea de urma micuței surori durdulii era cu totul împotriva buneicredinți a celor mai mulți. Fie că ea răsturna cenușarul din fața căminului, fie că sărea peste scaune ori că se lovea de marginea pianului, fie că se ascundea în dosul perdelelor, gata să se înnăbușe, oriunde și-ar fi căutat un adăpost, el trebuia s'o găsească: micuța soră durdulie nu-i scăpa din mână o singură clipă. Numai pe dânsa o zărea pretutindeni. Chiar dacă i-ar fi pus stavilă în cale, el se prefăcea că vrea să te prindă, dar cu o stângăcie care îți da numai decât de bănuit, și nu zăbovea să se facă nevăzut, îndreptându-se spre locul unde știa că trebuia să dea de urma surorii durdulii.

Ea țipa necontenit că făcea parte din joc, și avea toată dreptatea. Dar când, în cele din urmă, izbuti s'o prindă, când, cu toată iuțeala, întovărășită de un foșnet de mătăsuri, o încolți într'un ungher, de unde n'avea cum să-i mai scape, purtarea lui deveni dintr'odată cu adevărat scandaloasă.

Sub pretext că ştia cu cine avea de-a face, nu-şi îngădui să pună mâna pe un anumit inel pe care ea îl purta în deget şi pe un anumit colier pe care îl purtă în jurul grumazului? Ea n'avea decât să-i spună aceiace gândea, dar un alt orb pornind acum în căutarea celorlalţi,tinerii rămaseră să stea de vorbă, foarte aproape unul de altul, în dosul perdelelor.

Nepoata lui Scrooge nu făcuse parte din joc; rămăsese trântită pe fotoliu într'un ungher, cu un taburet sub picioare. Scrooge şi Spiritul se aflau tocmai în spatele ei. Dar, după câtva timp, ea trebui să ia parte la un alt joc şi făcu adevărate minuni în jocul acesta, care se numea *Cum vrei!* şi în care erau folosite toate literele alfabetului. Tot aşa în jocul *Unde, când şi cum?* dădu dovadă de multă pricepere şi, spre marea bucurie a bărbatului ei, îşi bătu la joc toate surorile, cari erau şi ele destul de dibace, şi dacă nu credeţi, întrebaţi-l pe Topper.

Puteau să fie adunate acolo cam douăzeci de persoane, tineri şi bătrâni, şi toată această mică lume petrecea din toată inima. Scrooge însuşi, uitând că nu putea să-l audă nimeni, răspundea la întrebările puse, şi răspunsurile lui cădeau totdeauna de-a dreptul, căci acul cel mai fin de Whitechapel nu era mai priceput şi mai sprinten ca

el, cu toate că înadins căuta să-şi dea un aer de posomorâtă nepăsare.

Spiritului îi făcea plăcere să-l vadă în această stare sufletească şi-l privea cu atâta bunăvoinţă, încât Scrooge îi ceru favoarea să rămână acolo până după plecarea invitaţilor.

— Asta nu e cu putinţă.

— Acum se joacă un alt joc, zise Scrooge. Spirit, îngăduie-mi numai o jumătate de ceas, numai o jumătate de ceas.

Era vorba de jocul *Da sau nu.* Nepotul lui Scrooge trebuia să se gândească la ceva şi ceilalţi trebuia să ghicească ceiace gândea; la întrebările lor avea datoria să răspundă da sau nu, după caz. Şi lucrurile se desfăşurară în chipul următor: obiectul la care se gândise era un *animal,* un animal *viu,* un animal mai degrabă *nesuferit,* un animal *sălbatec,* un animal care grohăia din când în când, care vorbea câte odată, care trăia în Londra, se plimba pe străzi, nu da bani nimănui, nu sta de vorbă cu nimeni, nu făcea parte dintr'o menagerie şi nu era dus la abator: nu era nici cal, nici măgar, nici vacă, nici taur, nici tigru, nici câine, nici porc, nici pisică, nici urs. La fiece întrebare de i se punea, nepotul era cuprins de o nouă pornire de voioşie şi simţia atâta nevoie să izbucnească în hohote de râs, în-

cât trebuia să se ridice de pe canapea ca să-şi dea drumul râsului în voie.

In cele din urmă, micuţa soră durdulie începu şi ea să râdă cu hohot şi strigă:

— Am găsit! Eu ştiu despre ce e vorba. Fred! Eu stiu despre ce e vorba!

— Ei bine, spune! zise Fred.

— E vorba de unchiul tău Scro-o-o-oge!

Era chiar aşa. Numai decât, un murmur de încuviinţare străbătu adunarea; totuşi, multe persoane găsiră de cuviinţă că răspunnu era câtuşi de puţin potrivit. Intrebarea: e un *urs?* trebuia să fie afirmativă, iar negativul fusese deajuns să-i încurce pe cei cari ar fi putut să se gândească la Scrooge.

— Ei bine. ne-a dat prilejul să râdem din toată inima, zise Fred, şi-ar fi nedrept să nu bem în sănătatea lui! Fiindcă toţi avem câte un pahar de punş în mână, să bem. In sănătatea unchiului Scrooge!

— Chiar aşa! In sănătatea unchiului Sroge! strigară ceilalţi.

— Crăciun fericit şi un an fericit pentru bătrân! zise nepotul lui Scrooge. El n'a dorit câtuş de puţin această urare, mai cu seamă fiindcă venea din parte-mi, dar, cu atât mai rău, tot n'a scăpat de dânsa! Pentru unchiul Srcooge!

Unchiul Scrooge devenise pe încetul atât de vesel, îşi simţia inima atât de uşoară.

încât ar fi fost în stare să mulţumească binevoitoarei societăţi, — care nu ştia nimic de prezenţa lui, — mulţumindu-i printr'o cuvântare aşa cum încă ea nu mai auzise; dar Spiritul nu-i lăsă răgazul de trebuinţă: toată această scenă se schimbă dintr'odată şi cei doi călători porniră din nou la drum.

Văzură o mulţime de ţări, ajunseră tare departe, vizitară tot felul de locuinţe şi toate scenele la care luau parte sfârşeau cu aceiaşi nestăpânită voioşie. Dacă Spiritul se apropia de căpătâiul unui bolnav, bolnavul îşi uita numaidecât de suferinţele lui, dacă vizita o ţară străină, surghiunitul se credea reîntors la căminul său; dacă se afla în preajma unor oameni ce se duşmăneau, aceştia căpătau curaj şi încredere, iar săracii se credeau cei mai bogaţi dintre oameni. In ospicii, în aziluri, în temniţi, pretutindeni unde vanitatea şi orgoliul omenesc nu stăviliseră intrarea acestui Spirit al Crăciunului, el îşi lăsa binecuvântarea, arătând bătrânului Scrooge în ce chip trebuie să-şi trăiască viaţa.

Fu o noapte lungă, dacă fu într'adevăr o singură şi aceiaşi noapte, deoarece s'ar fi părut că toate Crăciunurile trecute se rezumaseră în aceste câteva ceasuri. De altfel, Spiritul părea că îmbătrâneşte, că îmbătrâneşte văzând cu ochii. Scrooge băgase de

seamă din capul locului lucrul acesta, dar nu rostise un singur cuvânt până'n clipa în care, părăsind o adunare de copii, observă că tovarășul său avea părul alb.

— Viața Spiritelor să fie oare atât de scurtă? întrebă Scrooge.

— Viața mea, aci pe pământ, e neasemuit de scurtă. Eu voi sfârși chiar în această noapte.

— In această noapte! strigă Scrooge.

— Da, la miezul nopții. Ascultă! Ceasul se apropie!

In clipa aceia, orologiul bătu douăsprezece fără un sfert.

— Iartă-mă dacă-ți pun o întrebare indiscretă, zise Scrooge, care își ținea privirile ațintite asupra vesmântului fantomei. Dar bag de seamă că se smulge ceva bizar din tunica d-tale, ceva care s'ar părea că nu-ți aparține. Să fie un picior sau o ghiară?

— S'ar putea să fi fost o ghiară, răspunse Spiritul cu oarecare nehotărâre. Privește!

Erau un băiat și o fată, galbeni, ofiliți, numai în sdrențe, mirosind a viciu și răutate, cu fețele brăzdate și încrețite de mâna senilă a Timpului, cu înfățișarea cea mai scârboasă și mai vrednică de milă, cari se aruncară la picioarele fantomei, îmbrățișându-i îmbrăcămintea.

— Aceștia sunt fiii Omului, zise Spiritul

privindu-i, şi dacă îmi cad în genunchi înainte, o fac ca să se plângă de părintele lor. Acesta e Ignoranţa; aceasta, e Mizeria. Păzeşte-te de una ca şi de cealaltă şi fereşte-te de toţi urmaşii lor; dar, mai presus de orice, fereşte-te de cel dintâi, de oarece poartă osânda pe frunte şi dacă cuvântul acesta nu s'a şters încă...

— Aşadar, n'au nici adăpost nici bani? întrebă Scrooge.

— Ei, cum? *Dar nu mai sunt temniţe?* făcu Spiritul, întorcându-i din nou cu ironie propriile cuvinte. *Nu mai sunt aziluri pentru săraci?*

In clipa aceia bătu miezul nopţii.

Scrooge căută cu privirea în juru-i, dar Spiritul se făcuse nevăzut. Când ultima bătaie încetă, prezicerea bătrânului Iacob Marley i se trezi în minte şi, înălţându-şi privirea, zări înaintând către el, strecurându-se în chip solemn, ca un abur, deasupra pământului, o fantomă cu capul învelit într'o glugă şi îmbrăcată în alb.

IV.

Domol, grav, în tăcere, fantoma se apropia. In clipa când ajunse alături de Scrooge, acesta îşi plecă genunchiul, de oarece Spiritul acesta părea că răspândeşte în juru-i o groază posomorâtă şi misterioasă. Era îmbrăcat din cap până'n picioare într'o lungă mantie neagră, care-i ascundea capul, obrazul şi trupul, lăsând să i se vadă numai una din mâinile întinse. Era foarte înalt, plin de măreţie, şi prezenţa lui enigmatică îl umplea pe Scrooge de o teamă solemnă.

— Mă găsesc în faţa spectrului Crăciunului apropiat? zise el.

Spiritul nu răspunse, ci continuă să-şi ţină mâna întinsă.

— Imi vei înlesni putinţa să văd lucruri ce nu s'au întâmplat încă, dar care se vor întâmpla mai târziu? întrebă Scrooge. Nu-i aşa, Spirit?

Spectrul îşi înclină fruntea şi acesta fu singurul lui răspuns.

Cu toate că Scrooge se obişnuise cu to-

vărăşia Spiritelor, simţia cum i se taie picioarele şi parcă nu mai avea tăria să se menţină în capătul oaselor. Spiritul aştepta un răstimp, ca şi cum ar fi vrut să-i lase timp să-şi recapete sângele rece.

Dar Scrooge păru şi mai încurcat; îl stăpânea o spaimă nebună la gândul că de sub acest linţoliu posomorît, ochii spectrului erau aţintiţi asupră-i cu luare aminte.

— Spirit al viitorului, strigă el, mă tem de tine mai mult decât de toate celelalte văzute până acum. Ştiu însă că nu-mi vrei decât binele şi, întrucât nădăjduiesc să duc o viaţă cu totul alta decât aceia de până azi, sunt gata să te însoţesc cu inima recunoscătoare. N'ai să-mi spui nimic?

Nici un răspuns. Singură mâna rămânea întinsă, dreaptă, înainte.

— Călăuzeşte-mă! zise Scrooge. Călăuzeşte-mă! Noaptea înaintează repede. Simt că timpul acesta e preţios pentru mine. Spirit, călăuzeşte-mă!

Fantoma se îndepărtă cu pasul cu care venise şi Scrooge îi urmă umbra vestmântului. Avea impresia că acest vestmânt îl ridica şi-l ducea cu el.

Nu puteai spune cu adevărat dacă ei se îndreptau spre oraş, de oarece s'ar fi părut mai degrabă că oraşul înainta către ei. Şi iată că se găseau acum chiar în mijlocul ora-

şului, la Bursă, în mijlocul negustorilor ce umblau de colo până colo cu un aer preocupat, făcând să le sune banii în buzunar, mtocmind grupuri, uitându-se mereu la ceasornice şi jucându-se cu gândurile în altă parte cu lanţurile de aur întinse pe burtă.

Spiritul se apropiă de un mic grup de oameni de afaceri şi Scrooge, băgând de seamă că ţinea mâna întinsă spre ei, înaintă ca s'audă ce-şi spuneau.

— Nu, spunea cel mai gras dintre ei, cu o bărbie foarte puternică, eu nu ştiu nimic mai mult. Ceiace e sigur, e c'a murit.

— Când asta? întrebă un altul.

— Noaptea trecută, cred.

— Cum a murit, şi de ce? întrebă altul, luând o mare priză de tabac dintr'o mare tabacheră. N'aşi fi crezut niciodată c'ar putea să moară.

— Dumnezeu ştie de ce-o fi murit, răspunse cel dintâi, căscând.

— Şi cine va moşteni atâta avere? întrebă un domn cu obrazul tare îmbujorat, al cărui nas era atât de cărnos încât se legăna într'o parte şi într'alta ca un moţ de curcan.

— Nu ştiu nimic, făcu omul cu două rânduri de bărbii, căscând pentru a doua oară. Poate că şi-a lăsat averea societăţii; în orice

caz, nu eu am să-l moştenesc. Iată tot ceia-ce ştiu.

Această glumă fu primită cu hohote de râs.

— S'ar putea, zise aceiaşi persoană, ca nici trăsurile, nici scaunele din biserică să nu coste prea scump; fiindcă nu cred să fie multă lume care să ia parte la înmormântarea lui. Dac'am face prostia să ne ducem neinvitaţi?

— Nici eu nu cer altceva, numai să mi se pregătească o nouă gustare, spuse celălalt, fiindcă vreau să fiu bine hrănit pentru osteneală.

Noui râsete.

— Intr'adevăr, eu cred că sunt cel mai dezinteresat dintre voi, reluă el, fiindcă aci nu e vorba de mânuşi negre, nici de gustare, dar ţin cu tot dinadinsul să-l însoţesc pe cel care va merge la înmormântare. Gândiţi-vă bine la asta, fiindcă nu voiu fi de prisos, de oarece, pe vremea când trăia, am fost unul dintre prietenii lui cei mai buni şi, de câte ori ne întâlneam, aveam obiceiul să stăm câteva clipe de vorbă. La revedere!

Vorbitorii se despărţiră, amestecându-se în alte grupuri.

Scrooge îi cunoştea pe toţi oamenii aceia.

Privirile lui se îndreptară spre Spirit, cerându-i parcă o deslușire.

Fantoma se furișă pe o stradă și arătă cu degetul două persoane care tocmai se întâlneau. Scrooge ascultă din nou, cu nădejdea că va putea obține explicația dorită. Și aceștia făceau parte dintre cunoștințele lui: erau doi negustori foarte bogați și cari se bucurau de mare faimă în oraș. El se mândrise totdeauna că era stimat de dânșii, numai ca om de afaceri, se înțelege, și numai din acest punct de vedere.

— Ce mai faci? zise unul.

— Nu tocmai rău. Dar d-ta? răspunse celălalt.

— Bine, făcu cel dintâi. Așadar, bătrânul ticălos și-a făcut ultima adunare?

— Așa cred, răspunse al doilea. Și e un frig strașnic.

— Ba eu cred că e o vreme foarte frumoasă pentru o zi de Crăciun. Nu mergi la patinaj?

— Nu, nu; am altceva de făcut. Bună ziua!

Nimic mai mult, și se despărțiră. Scrooge se simți, la început foarte surprins din pricină că Spiritul avea aerul că dă o prea mare importanță unor convorbiri atât de banale. Nu se îndoia însă că ele aveau un înțeles ascuns, pe care se străduia să-l des-

copere. Era foarte puţin probabil că ele puteau să aibă legătură cu moartea lui Iacob, fostul său asociat, căci această moarte aparţinea trecutului şi Spectrul n'avea în vedere decât viitorul. Scrooge nu vedea pe nimeni dintre cunoscuţi care să-i fi putut tălmăci cuvintele auzite. Ele ascundeau însă o mare lecţie în legătură cu purtările sale şi spre binele său, de aceia hotărî să reţină cu atenţie tot ceiace avea să vadă, tot ce avea să audă, cercetându-şi mai cu seamă propria imagină în clipa când avea să se ivească, convins că purtarea celui său viitor avea să-i dea firul enigmei, înlesnindu-i putinţa unei deslegări.

Se căută deci în locul unde ar fi trebuit să fie, dar altcineva îi luase locul în ungherul zăvorit şi, cu toate că orologiul arăta ora în care obişnuia să se ducă la Bursă, nu zări pe nimeni care să-i semene în mulţimea ce se înghesuia pe scări, cu gând să intre înăuntru. Nu rămase totuşi surprins, de oarece, din clipa când începuseră vedeniile, îşi făurise în minte un întreg plan de schimbare a vieţii şi considera absenţa lui dela Bursă drept un început al aducerii la îndeplinire a noilor sale intenţii.

Spiritul se afla mereu lângă el, nemişcat, posomorît, cu braţul întins, şi ochii lui nevăzuţi, păreau aţintiţi asupră-i.

Gândul acesta îl făcu să se cutremure, umplându-l de temeri.

Lăsând în urma lor Bursa, se îndreptară spre un cartier obscur al oraşului, prin care Scrooge nu călcase niciodată, dar a cărui proastă reputaţie îi era cunoscută. Străzile erau murdare şi înguste, prăvăliile şi casele aproape căzute în ruină; oamenii, mai mult goi, beţi şi desculţi, de-o murdărie respingătoare. Străduţe şi ganguri întunecoase, asemeni unor guri de canal, împrăştiau în forfota acestui labirint un miros nesuferit. Odată cu toate gunoaiele şi cu toată mulţimea lor josnică; întregul cartier părea înghiţit de crimă, de murdărie şi mizerie. Tocmai în fundul acestei cloace infecte, se deslușea o prăvălie scundă, având în faţă ca un fel de boltă, în care se vindea fierărie, sdrenţe vechi, sticle, oase şi resturi de grăsime. Pe duşumele, înăuntru, se îngrămădeau cuie ruginite, chei şi lanţuri, balamale şi dălţi, talere de balanţă, greuţăţi şi rămăşiţe de tot felul. Taine pe cari nu simţiai nevoia să le adânceşti erau poate ascunse sub această îngrămădire de lucruri vechi. In mijlocul mărfurilor expuse spre vânzare, în preajma unei vetre făcută din cărămidă veche, sta înghemuită o căzătură murdară cu părul alb, ce părea să fi trecut de şaptezeci de ani; se apăra împotriva curenţilor

de aer cu ajutorul unei perdele unsuroase, făcută din tot felul de sdrențe cusute cu sfoară, și își fuma pipa gustând în liniște, plăcerile singurătății.

Scrooge și fantoma ajunseră în fața acestui ins în momentul când o femee, cu un pachet greu pe umăr, se strecura în prăvălie. In urma ei venea altă femee, ducând o povară la fel, apoi un bărbat îmbrăcat într'o haină neagră învechită, care păru nedumerit că le găsea acolo pe cele două femei, după cum și ele păreau mirate văzându-l, de oarece îl recunoscuseră numaidecât. Omul cu pipa'n gură părea că le împărtășește nedumerirea, apoi câte și trei începură să râdă cu hohot.

— Să treacă mai întâi femeea casnică, strigă aceia care venise la început. După ea spălătoreasa, iar în al treilea rând, groparul. Ei bine, moș Joe, iată o ciudată întâmplare! Nu-ți vine a crede că ne-am dat întâlnire câte și trei aci?

— Dacă e vorba de întâlnire, lucrurile s'au potrivit de minune, zise bătrânul Joe scoțându-și pipa din gură. Treceți în salon. Ne-am înțeles totdeauna cum se cuvine și nici unul dintre voi nu-mi e străin. Așteptați să închid ușa prăvăliei. Ah, cum mai scârțâie! Cred că din toată fierăria ce se vede aci, țâțânile acestei uși sunt cele mai

ruginite, după cum şi oasele mele sunt cele mai vechi din toată prăvălia. Ah! Ah! N'am ce zice, suntem bine croiţi pentru îndeletnicirile noastre. Să trecem în salon! Să trecem în salon!

Salonul era spaţial despărţit de prăvălie cu ajutorul perdelei vechi. Negustorul de vechituri scurmă în foc c'o vargă de fier, care provenea dintr'o rampă de scară şi, după ce potrivi fitilul lămpii fumegânde cu pipa, şi-o vârî din nou în gură.

In acest timp, femeea care vorbise cea dintâi aruncă pachetul la pământ şi se aşeză cu un aer hotărât pe un scaun, împreunându-şi mâinile pe genunchi şi îndreptând spre ceilalţi o privire mândră şi dispreţuitoare.

— Ei bine! Şi? Ce rău e în asta, doamnă Dilber? zise ea. Fiecare cred că are dreptul să se gândească la sine! N'a făcut şi *el* acelaş lucru toată viaţa?

— Pe cinstea mea, ai toată dreptatea, făcu spălătoreasa. *El* mai mult decât oricare altul.

— Ei bine! atunci nu face să ne obosim stând cu mâinile'n sân şi privindu-ne în albul ochilor ca şi cum am vrea să ne mâncăm una pe alta. Cine poate bănui ceva? Lupii nu se mănâncă între ei, după cât ştiu.

— Nu, bine înţeles! făcură d-na Dilber şi bărbatul în acelaş timp. Tragem nădejde că nu.

— Ei bine, atunci totul va merge bine. Nu facem rău nimănui. In orice caz, nu „defunctul" va fi acela care va veni să se plângă.

— Nu, de bună seamă! răspunse d-na Dilber râzând.

— Dacă ţinea să păstreze totul şi după moarte, bătrânul ticălos, n'avea decât să facă şi el ca toată lumea; dac'ar fi avut pe cineva la căpătâi în ceasul din urmă, asta nu i s'ar fi întâmplat; dar i-a *plăcut* să crape singur în ungherul *lui*.

— Nimeni n'ar putea spune contrariul. Adevărul, zise d-na Dilber, e pâine binecuvântată.

— Şi-apoi, găsesc c'a scăpat destul de uşor, reluă aceiaşi femee. Dac'ar fi fost vorba numai de mine, vă rog să credeţi că lucrurile s'ar fi petrecut cu totul altfel. Desfă pachetul acesta, moş Joe, şi spune-mi cât face. N'ai decât să vorbeşti, nu mă tem că sunt cea dintâi la socoteală şi nu-mi pasă că văd ceilalţi ce-am adus. Mai 'nainte de-a ne fi întâlnit aci, ştiam destul de bine ce vor face şi unii şi alţii. Desfă pachetul, Joe!

Dar, din bunăvoinţă, cei doi prieteni se opuseră; şi omul în haină neagră, trecând

cel dintâi la asalt, începu să scoată la iveală rodul străduinţelor sale. Nu era mare lucru: una sau două ştampile, o pereche de butoni de manşete şi-o mică bijuterie fără valoare, asta era totul.

Inventarul şi preţuirea fură făcute în amănunţime de bătrânul Joe, după care adună sumele pe zid cu un crâmpei de cretă.

— Iată socoteala d-tale, spuse Joe, şi nu dau un gologan mai mult, chiar dacă m'ar arunca în apă clocotită. Al cui e rândul?

Era rândul d-nei Dilber. Cearşafuri, şervete, sdrenţe, două linguriţe de ceai de argint, după moda veche, nişte cleşte pentru zahăr şi nişte pantofi, acesta era cuprinsul pachetului. Socoteala se făcu în pripă, iar adunarea pe zid, ca şi pentru celălalt.

— Sunt totdeauna darnic cu femeile, asta e slăbiciunea mea, zise bătrânul Joe. Iată-ţi socoteala. Să nu-mi ceri un gologan mai mult, fiindcă m'ai aduce în stare să-ţi scad o jumătate de coroană.

— Şi acum, Joe, e rândul meu, zise întâia sosită.

Joe se lăsă în genunchi, ca să desfacă mai lesne pachetul şi, după ce deslegă o mulţime de noduri, scoase la iveală, o bucată de ştofă de culoare închisă, grea şi foarte lungă.

— Dar ce înseamnă toate astea? întrebă Joe. Sunt niscaiva perdele de pat?

— Ei da, răspunse femeea, râzând şi plecându-se de mijloc, cu mâinile mereu împreunate pe genunchi. Sunt perdele de pat.

— N'ai să mă faci să cred că le-ai luat, cu inele cu tot, în timp ce *el* se afla încă în pat.

— Ba da, răspunse femeea. Şi de ce nu?

— Eşti născută să te îmbogăţeşti, declară Joe, şi asta se va întâmpla foarte curând.

— Ceiace e sigur, e că, putând să pun mâna pe câte ceva, nu sunt în stare să mi-o retrag atunci când e vorba de păsări ca acestea, reluă femeea cu cel mai neturburat sânge rece. Ia seama, să nu pătezi cearşafurile cu picături de ulei!

— Sunt cearşafurile lui?

— Dar ale cui vrei să fie? Nu mai încape îndoială că trebuie să-l fi apucat guturaiul.

— Cel puţin, n'a murit de vreo boală molipsitoare? întrebă iarăşi bătrânul Joe, oprindu-se din inventariere şi ridicându-şi privirea spre femee.

— Fii fără teamă, Joe, răspunse femeea. Crezi că i-aşi fi stat la căpătâi dac'ar fi fost vorba de vreo primejdie? Tovărăşia acestui bătrân ticălos nu era dintre cele mai plăcute... Oh, poţi să întorci această cămaşă

pe toate cusăturile n'ai să găseşti nici cea mai mică ruptură, nici cea mai mică urmă de învelire. Era cea mai bună din câte avea. O adevărată fericire că mă găseam acolo; altfel, s'ar mai fi pierdut o cămaşă.

— Cum asta, s'ar fi pierdut?

— Bine înţeles, l-ar fi înmormântat cu ea, răspunse femeea răzând. Lucrul era ca şi făcut... de nu ştiu care imbecil, dar nu mi-a trebuit mult ca s'o smulg din mâinile lui. Pânza e destul de bună; altfel, la ce ne-ar fi slujit? Dar pentru un mort? Lui nu i-ar fi fost de niciun folos dacă l-ar fi îmbrăcat cu ea.

Scrooge asculta cu spaimă această convorbire. Oamenii aceştia, crăcănaţi unul lângă altul în jurul prăzii, sub lumina fumegândă a unui opaiţ, trezeau în fiinţa lui o pornire de vrăjmăşie şi desgust, ca şi cum ar fi fost nişte demoni certându-se să împartă un cadavru.

— Ah! Ah! reluă femeea răzând, în clipa când bătrânul Joe scotea din buzunar un sac de postav plin de bani ca să plătească fiecăruia ce i se cuvenea, asta nu putea să sfârşească altfel. Dacă *el* a ţinut toată lumea de-o parte, par'că înadins ca s'o înfricoşeze, a făcut-o ca să ne înlesnească nouă putinţa să câştigăm noi după moartea lui. Ah! Ah! Ah!

— Spirit, strigă Scrooge, cutremurându-se. Înțeleg, înțeleg! S'ar putea întâmpla să mă găsesc în situația acestui nenorocit. Numai acolo poate să ducă o existență ca a mea. Dumnezeule drept, ce văd?

Făcu un pas înapoi, îngrozit, de oarece decorul se schimbase și el se găsea acum foarte aproape de un pat, de un pat despuiat de perdele și deasupra cărora, acoperit c'o pătură sdrențuită, zăcea *ceva*, a cărui tăcere era mai grăitoare decât limba cea mai înfricoșătoare. Odaia era adâncită în beznă, într'o beznă atât de adâncă încât nu se putea desluși nimic din ceiace se găsea acolo. Scrooge privea cu neliniște în toate părțile. O lumină palidă, venind de-afară, cădea tocmai deasupra patului, în care zăcea părăsit, despuiat, aproape gol, fără un suflet care să-i vegheze la căpătâi ori să-l plângă, cadavrul unui bărbat. Scrooge își îndreptă privirea spre fantomă. Mâna ei nemișcată arăta capul cadavrului. Lințoiul fusese aruncat deasupra cu atâta nepăsare, încât ar fi fost deajuns o mișcare de deget ca să-l dai la o parte și să descoperi obrazul. Scrooge vru să se gândească la toate acestea, dar n'avu curajul.

— Spirit, strigă el, cât e de înfricoșătoare această odaie! Am putea-o părăsi, căci lecția

n'am s'o uit niciodată, te încredintez. Să mergem!

Dar Spiritul rămânea pururi cu mâna întinsă spre capul mortului, nemişcat ca şi mai'nainte.

— Te înţeleg, reluă Scrooge, şi n'aşi cere mai mult decât să-ţi fiu supus, dar nu mai am tăria de trebuinţă. Spirit, nu mai am tăria de trebuinţă.

Spectrul păru că-l priveşte din nou.

— Dacă există o singură persoană în acest oraş, căruia moartea acestui om să-i dea prilej să se turbure, zise Scrooge, te rog să mi-o faci cunoscută, Spirit.

Spiritul îşi desfăcu atunci mantia largă înaintea ochilor lui, ca pe o aripă uriaşă, şi, când o dădu la o parte, descoperi sub privirea lui Scrooge o încăpere puternic luminată, în care se afla o mamă împresurată de mai mulţi copii. Avea aerul că aşteaptă pe cineva cu o chinuitoare nerăbdare; se plimba de colo până colo prin odaie, tresărind la cel mai mic sgomot, privind pe fereastră în fiecare clipă, îndreptându-şi ochii spre ceasornicul din perete şi încercând apoi să-şi vadă de treburi. Deabia putea să mai îndure larma pe care-o făceau copii jucându-se.

In acele din urmă, după îndelungă aşteptare, auzi uşa deschizându-se. Alergă în

fugă să-şi întâmpine bărbatul. Era un om încă tânăr, ce părea chinuit şi îmbătrânit de lipsuri. Dar obrazul lui păstră deocamdată întipărirea unei expresii ciudate, nou ca o bucurie amestecată cu îngândurare, o bucurie de care s'ar fi părut că se ruşina şi pe care căuta să şi-o ascundă.

Se aşezase la masă (de oarece nevasta îi păstrase bucatele calde pe sobă) şi, când ea îl întrebă cu sfială: „Ce mai e nou"?, el păru stânjenit să-i dea un răspuns.

— E ceva de bine sau de rău? stărui ea ca să-l aujte.

— De rău, mai degrabă.

— Suntem pierduţi, nu-i aşa?

— Nu, mai avem încă o nădejde, Carolina.

— Dar *el* s'a lăsat înduioşat? întrebă ea, mirată. Dacă-i aşa, putem nădăjdui. Asta însă ar fi o adevărată minune.

— E prea târziu acum. Nimic nu poate să-l mai înduioşeze, răspunse bărbatul. A murit.

Femeea avea aerul unei făpturi blânde şi răbdătoare, dar, de rândul acesta, nu putu să-şi stăpânească bucuria, împreunându-şi mâinile. Numaidecât îi păru rău de ceiace făcuse, căutând să se dojenească. Dar cea dintâi mişcare îi porni de-a dreptul din inimă.

— Ceiace-mi spunea aseară femeea pe jumătate beată, atunci când am vrut să-l văd ca să-i cer o săptămână de răgaz, am crezut că e pretext ca să nu mă primească. Ei bine, era adevărat. Nu numai că era bolnav, dar era în agonie.

— In mâinile cui va trece datoria noastră?

— Nu ştiu. Dar, pân'atunci, vom avea banii; şi, presupunând că nu i-am avea pe toţi, nu cred ca moştenitorul să fie atât de îndărătnic şi de nemilos cum a fost el. Oricum, în noaptea asta vom dormi cu inima uşoară, Carolina.

Dar cu toate că nu voiau să şi-o mărturisească, îşi simţiau inimile mult mai uşoare. Copiii ce se strângeau în jurul lor, ascultând ce vorbesc, dar fără să înţeleagă mare lucru, erau acum mai plini de voioşie şi moartea omului aceluia aducea un grăunte de fericire în casă. Singura tresărire pe care Spectrul putu să i-o arată lui Scrooge singura turburare pe care-o pricinuia această moarte, era o tresărire de bucurie.

— Ajută-mi cel puţin să văd un spectacol în care moartea să aducă după sine o urmă de duioşie, se rugă Scrooge, altfel, odaia aceia sinistră pe care am părăsit-o adineauri, nu mi se va mai şterge niciodată din minte.

Spectrul îl duse atunci de-a lungul străzilor bine cunoscute lui Scrooge și, pe drum, acesta privea în toate părțile, cu gând să-l întâlnească pe celălalt Scrooge, dar nu-l zări nicăieri. Ajunse astfel la casa bietului Bob Cratchit, casă pe care-o mai vizitase, și găsi pe mama și copii strânși în preajma căminului.

Domnea o mare tăcere. Sgomotoșii micuți Cratchit erau cuminți acum în ungherul lor, și stau nemișcați ca niște statui; priveau la Petre care citea o carte. Mama și surorile erau ocupate cu cusutul. Oh, cât erau de tăcute!

— ...Și luă un copil pe care îl așeză în mijlocul lor...

Unde mai auzise Scrooge aceste cuvinte? Hotărât lucru, nu le visase și, de bună seamă, le citise cu glas tare copilul în momentul când musafirii nevăzuți treceau pragul casei. Dar pentruce nu citea mai departe?

Mama lăsă lucrul pe masă și își duse mâna la ochi.

— Această culoare îmi face rău la ochi, zise ea.

— Culoarea! Ah, bietul Tiny-Tim!

— Acum mă simt mai bine. Imi obosește ochii, lucrul la lumină, dar n'aș vrea ca tatăl vostru să bage de seamă că sufăr

de ochi, când se va întoarce. Şi cred că va mai zăbovi mult.

— Trebuia să fi venit până acum, zise Petre închizând cartea. Nu ţi se pare, mamă, că umblatul îi e mai greoi decât altădată?

Urmă un răstimp de tăcere; apoi mama, cu un accent de duioşie, dar cu glasul hotărât, care nu slăbi decât într'o anumită clipă, reluă:

— Imi aduc aminte de vremea când mergea repede, foarte repede, cu... cu Tiny-Tim pe umăr.

— Şi eu îmi aduc aminte, strigă Petre.

— Şi eu, şi eu, făcură ceilalţi, toţi dintr'odată.

— Dar bietul Tiny-Tim nu era prea greu, reluă mama aşezându-se iarăşi la lucru. Şi tata îl iubea atât de mult! Nu era pentru el o oboseală, bine înţeles. Dar, ia tăceţi! Mi se pare că vine tata.

Se grăbi să-l întâmpine şi micul Bob se ivi, cu şalul alb înfăşurat în jurul gâtului. Avea şi nevoie de aşa ceva, bietul om! Ceaiul era gata pregătit pe cuptor şi toată lumea se grăbea să-l servească. Cei doi micuţi Cratchit i se urcară pe genunchi şi îşi lipiră obrajii de al lui, ca şi cum ar fi vrut să-i spună: „Să nu te mai gândeşti la asta, ţăicuţule! Nu trebuie să te laşi pradă amărăciunii"!

Fu plin de bunăvoință, Bob, plin de bunăvoință față de dânșii, și găsi un cuvânt bun pentru fiecare. Apoi, privi lucrul de pe masă și aduse laude d-nei Cratchit și fetelor pentru străduințele lor. Totul avea să fie gata pentru Duminecă.

— Duminecă? Dar astăzi ai fost acolo, Robert? întrebă nevastă-sa.

— Da, răspunse Bob. Aș fi vrut să fiți și voi cu mine; v'ar fi făcut plăcere să vedeți cât de frumos e locul, plin de lumină și de verdeață. Dar veți merge altădată să-l vedeți. Eu îi făgăduisem să mă duc într'o Duminecă. Dragul meu, dragul meu copil! strigă Bob. Micuțul și dragul meu copil!

Curajul i se prăbuși dintr'odată, cu toate că voința nu-l părăsise. Era încă atât de aproape de el!...

Ieși din odaie ca să urce la etajul de sus, care era întreg luminat și împodobit cu frunze verzi ca pentru Crăciun. Aci se afla un scaun, așezat lângă patul copilului și se putea lesne băga de seamă că se odihnise pe scaunul acesta de curând. Bietul Bob se așeză și de astădată și, după un răstimp de reculegere, după ce se mai liniști, depuse un sărut pe obrazul copilului și coborî mai puțin abătut. Toată lumea se strânse în jurul focului și mai schimbară câteva cuvinte; mama și fetele lucrau înainte. Bob le

făcu cunoscută bunăvoința pe care-o arătase față de dânsul nepotul lui Scrooge, deși nu-l văzuse decât o singură dată. Il întâlnise astăzi pe stradă și văzându-l pe Bob puțin... puțin îndurerat, înțelegeți, se simția neliniștit în legătură cu ceiace i s'ar fi putut întâmpla... Atunci, continuă Bob, întrucât e omul cel mai cumsecade din lume. i-am spus totul.

— Sunt adânc mișcat, mi-a spus el, de nenorocirea ce te-a lovit, domnule Cratchit, pe d-ta și pe încântătoarea d-tale soție... De altfel, cum a putut să știe asta?

— Să știe ce, Robert?

— Ei bine, să știe că tu ești o femee încântătoare?

— Dar toată lumea o știe, zise Petre.

— Iată un răspuns plin de drăgălășenie, copilul meu, zise Bob. Cred că tu ai dreptate și că toată lumea o știe asta. „Sunt adânc mișcat, mi-a spus el așadar, pentru d-ta și încântătoarea d-tale soție, și dacă vă pot fi de folos cu ceva, a adăogat dându-mi cartea lui de vizită, iată adresa mea, nu te feri să treci pe la mine". Asta mi-a făcut bine, nu în legătură cu serviciul pe care ar putea să mi-l facă, dar mai mult prin felul plăcut în care mi-a vorbit. Ai fi zis că l-a cunoscut pe Tiny-Tim al nostru și că suferea ca și noi.

— Trebuie să fie un om foarte bun.

— Oh, da, şi vei fi şi mai mult convinsă de asta atunci când îl vei cunoaşte şi vei sta de vorbă cu el. Nu m'aşi mira câtuş de puţin, te rog să ţii seamă, să-i găsească lui Petre o îndeletnicire mai bună.

— Auzi. Petre? zise d-na Cratchit.

— Şi atunci, făcu unul dintre cei mici, Petre se va putea însura, trăind din veniturile lui?

— Ah, asta nu, făcu Petre cu o strâmbătură.

— Doamne, nu e ceva cu neputinţă, zise Bob, asta va trebui să se întâmple într'o zi. Dar vom avea timp să ne mai gândim la aşa ceva, nu-i aşa? Totuşi, dacă va trebui să ne despărţim unii de alţii, sunt pe deplin încredinţat că niciunul dintre noi nu-şi va uita de micuţul Tiny-Tim, — nu-i aşa, niciodată nu vom uita pe cel dintâi care s'a dus dintre noi?

— Niciodată, tată! răspunseră toţi ceilalţi.

— Şi sunt sigur, copiii mei, zise Bob, că amintindu-ne cât era de blând şi de cuminte, deşi era atât de mic, un biet copilaş, sunt sigur că ne vom înţelege bine împreună.

— Totdeauna, totdeauna, tată, strigară din nou ceilalţi.

— Imi faceţi mare plăcere, strigă micul Bob, îmi faceţi mare plăcere!

D-na Cratchit îl cuprinse în brațe, fetele de asemeni, cei doi micuți Cratchit îl îmbrățișară și ei, iar Petre îi strânse mâna.

Suflet al lui Tiny-Tim, suflet micuț de copil, tu erai așa dar întrucâtva de obârșie divină!

— Spirit, întrebă Scrooge, îmi face impresie că s'apropie ceasul despărțirii noastre. Spune-mi, cine era mortul întins în pat?

Spiritul Crăciunurilor viitoare îl duse din nou la Bursă. Era tot o nălucire a viitorului, dar a unui viitor mult mai îndepărtat. Spiritul nu-i îngădui să-l vadă pe celălalt Scrooge. Și urmă calea drept înainte, fără să se oprească undeva, ca și cum ar fi vrut să se apropie de o țintă hotărâtă, când Scrooge îl rugă să facă un scurt popas.

— In această curte pe care-o străbatem mi-am statornicit centrul afacerilor, de mult. Recunosc casa. Vreau să știu ce voiu deveni în viitor.

Spiritul se opri. Mâna îi era acum întinsă în altă direcție.

— Dar fiindcă aci e casa, zise Scrooge, pentruce îmi arăți un alt loc?

Degetul neînduplecat rămase nemișcat.

Scrooge se îndreptă în fugă spre fereastra biroului său și își aruncă privirea înăuntru. Era aceiași încăpere, dar nu mai era a lui.

Mobilierul nu mai era acelaş, omul care sta în fotoliu nu era el. Şi Spectrul ţinea mereu mâna întinsă.

Scrooge îl ajunse din urmă, surprins oare cum că nu se mai vedea acolo şi neliniştit din această pricină. Îşi urmă călăuza până în dreptul unui grilaj de fier. Se opri înainte de-a intra, ca să privească în juru-i. Era un cimitir. Aci, de bună seamă, zăcea sub pământ nenorocitul al cărui nume avea să-l cunoască foarte curând. Locul era atrăgător. Case de jur împrejur, iarbă şi flori pretutindeni.

Spiritul rămăsese nemişcat în mijlocul mormintelor şi arăta cu mâna spre unul din ele. Scrooge se apropiă tremurând.

— Inainte de-a face un pas mai mult către această piatră, răspunde-mi: toate acestea sunt imagina celor ce trebuie să fie, sau numai a ceia ce poate să fie?

Spiritul, fără să rostească un cuvânt, îşi plecă mâna spre mormântul vecin.

— Uneori, reluă Scrooge, hotărârile oamenilor au pentru ei urmări înfricoşătoare, dacă stăruiesc în ele. Dar dacă aceste hotărîri se schimbă, urmările numai sunt aceleaşi. Asta să fie oare în legătură cu tot ceiace desvălui sub ochii mei?

Spiritul rămânea pururi nemişcat. Scrooge se târî spre el, cuprins de temeri; şi,

urmând direcţia degetului, citi pe piatra unui mormânt părăsit, propriul său nume:

Ebenezer Scrooge

— Aşadar, eu eram mortul întins în pat! strigă el căzând în genunchi.

Spectrul arătă mormântul cu degetul, apoi arătă spre Scrooge.

— Nu, Spirit! Nu, nu-i aşa?

Degetul rămase nemişcat.

— Spirit, strigă el, apucându-l de pulpana vestmântului, ascultă-mă! Nu mai sunt omul de altădată; nu voiu mai fi omul care am fost, de vreme ce te-am cunoscut. Pentruce îmi dai putinţa să văd toate acestea, atunci când ţi-ai pierdut nădejdea cu privire la mine! Imi vei lua apărarea, le vei milostivi de mine. Spune-mi că-mi stă încă în putere să schimb toate astea, schimbându-mi felul de trai.

Mâna avu un gest de bunăvoinţă.

— Voiu cinsti ziua de Crăciun cu toată sfinţenia sufletului meu şi voiu păstra amintirea celor petrecute până la sfârşitul vieţii. Voiu trăi de-aci înainte în trecut, în prezent şi în viitor. Cele trei spirite ale Crăciunului nu mi se vor şterge niciodată din minte şi nu voiu uita niciodată lecţia ce mi-au dat. Dar spune-mi, spune-mi că mai e încă timp să şterg slovele scrise pe această piatră.

Şi, în durerea lui, apucă mâna Spectrului, care îl respinse.

Işi ridică braţele, cu gând să rostească o rugă supremă. Dar în clipa aceia se petrecu o ciudată schimbare în toată înfăţişarea Spectrului, care deveni dintr'odată... un stâlp înalt.

V.

EPILOG

Da, Scrooge avea înaintea lui un stâlp, dar unul din stâlpii patului său; în juru-i se afla o odaie, chiar odaia lui; mai mult încă, avea înainte-i destulă vreme ca să se poată îndrepta.

„Vreau să trăiesc în trecut, în prezent și în viitor, repetă el. Cele trei spirite ale Crăciunului ar fi totdeauna vii în mintea mea. Binecuvântat fie Iacob Marley și binecuvântate sărbătorile Crăciunului! O spun asta în genunchi, bătrâne Iacob, da, în genunchi".

Era atât de turburat, atât de plin de însuflețire și de gânduri bune, încât îi tremura glasul și de-abia putea să rostească cuvintele.

— Nu mi-au fost luate, strigă el atingând perdelele patului, nu mi-au fost luate, și chiar inelele sunt încă aci. Toate sunt aci, după cum eu însumi sunt tot aci. Imagina

celor ce-ar fi putut să fie, n'are decât să se şteargă; şi fără îndoială că se va şterge.

Acestea zicând, începu să scotocească în maldărul de îmbrăcăminte, întoarse totul pe dos, lăsându-se pradă celor mai ciudate hotărîri.

— Nu mai ştiu ce fac, strigă el, jumătate râzând, jumătate plângând; mă simt uşor ca o pană, fericit ca un înger, plin de voioşie ca un şcolar şi spun tot soiul de lucruri ca un om beat. Fericit Crăciun pentru toată lumea! An bun pentru toată lumea! Ura! Bravo!

Intră mai mult în fugă în salon, unde se opri, suflând din greu.

— Iată cratiţa cu fiertură de grâu! strigă el.

Şi rămase pe gânduri în preajma căminului.

— Iată uşa în pragul căreia s'a ivit spectrul lui Iacob Marley! Iată ungherul în care s'a aşezat spiritul Crăciunului de-acum! Iată fereastra de unde am văzut trecând convoiul de suflete! Toate sunt la locul lor. Totul a fost adevărat. Totul s'a petrecut aevea. Ah! Ah! Ah!

Intr'adevăr, pentru un om care de atâţia ani îşi pierduse obişnuinţa, era o izbucnire de râs foarte ciudată şi care nu zăbovi

să dea naştere la o întreagă dinastie de hohote de râs nu mai puţin sgomotoase.

— In ce zi a lunii suntem? Habar n'am, reluă el. Nu ştiu cât timp mi-a fost dat să petrec în lumea spiritelor. Nu ştiu nimic. Sunt ca un copil. Dar ce are a face. Aşi vrea să fiu un copil. Ura! Ura!

Insufleţirea lui fu întreruptă de un vuiet de clopote, cel mai plin de răsunet din câte îi fusese dat vreodată s'audă. Bing, dong! Bing, dong! Bing dong! Bing, ding, dong, dong! Oh, frumos, minunat cântec de clopote!

Se năpusti spre fereastră, o deschise şi îşi scoase nasul afară. Nici brumă, nici ceaţă. Un frig limpede, scânteietor, vesel, înţepător, un frig care făcea să-ţi joace sângele în vine. Un soare numai aur; un cer divin; clopote pline de voioşie. Oh, frumoasă, minunată dimineaţă!

— In ce zi suntem? strigă Scrooge dela fereastră, către un băieţel îmbrăcat în haine de sărbătoare, care trecea pe stradă şi se oprise poate ca să-l privească.

— Cum! întrebă copilul cu oarecare nedumerire.

— Ce zi e astăzi, micuţule? repetă Scrooge.

— Astăzi? Dar astăzi e ziua de Crăciun.

— Ziua de Crăciun! Aşa dar, nu mi-a

scăpat! Spiritele au adus toată schimbarea într'o singură noapte. Doamne, ele fac ceia ce vor, ceiace vor! Hei, micul meu prieten!

— Ce? întrebă copilul.

— Cunoşti tu prăvălia negustorului de păsări din colţul străzii a doua?

— Se înţelege c'o cunosc.

— Ce copil înţelept! Ce copil cumsecade! Ştii tu dacă nu cumva curcanul acela frumos care se afla ieri în vitrină a fost vândut? Nu cel mic, cel mare?

— Acela care e cât mine de mare?

— Cât e de înţelegător! Da, micuţule!

— E tot acolo, răspunse copilul.

— Adevărat? Ei bine, du-te şi-l cumpără!

— Ce glumă?

— Nu, nu, zise Scrooke, vorbesc foarte serios. Du-te repede şi-l cumpără şi spune să mi-l aducă; îţi dau aci adresa mea. Intoarce-te degrabă cu băiatul de prăvălie şi vei avea un şiling din parte-mi. Repede! Dacă te reîntorci peste cinci minute, îţi voiu da o jumătate de coroană.

Copilul porni la drum ca o săgeată.

— I-l voiu trimite lui Bob Cratchit, îngână Scrooge frecându-şi mâinile şi izbucnind în hohote de râs. Nu va şti cine i l-a trimis.

Mâna îi tremura puţin când scrise adresa; izbuti totuşi s'o scoată cu bine la capăt şi

ieşi la uşa din stradă să aştepte băiatul de prăvălie. In timp ce-l aştepta acolo, în picioare, clopotul de deasupra uşii îi atrase luarea aminte.

— Tot restul zilelor mele voiu avea slăbiciune pentru sunetul acesta, strigă Scrooge mângâind cu dragoste clanţa uşii. Imi vine-a crede că nu l-am auzit niciodată. Ce lucru minunat! Ce sunet îmbucurător! Ah, iată curcanul! Ura! Ura! Ce mai faci? Iţi doresc un Crăciun fericit!

Era, într'adevăr, un curcan strasnic! Cu neputinţă ca o astfel de vieţuitoare să fi umblat vreodată pe picioare: după câteva clipe s'ar fi frânt dela mijloc, ca nişte beţe de ceară.

— Dar, ascultă-mă, n'ai să poţi duce asta până la Camden Town, prietene, îşi dădu cu părerea Scrooge. Trebuie să iei o trăsură.

Râsul care întovărăşi aceste cuvinte, râsul cu care plăti curcanul, râsul cu care chemă birjarul, râsul cu care dădu jumătatea de coroană copilului, nu puteau fi întrecute decât cu hohotele de râs ce-l cuprinseră în clipa când se aşeză în fotoliu. Işi simţia răsuflarea oprită, dar nu înceta să râdă cu lacrimi.

Ii fu greu să se radă, de oarece îi tremura mâna, şi era cât pe-aci să se ţaie.

aşa că-şi potrivi numai barba cu foarfeca. Dar, chiar dacă şi-ar fi tăiat vârful nasului, şi-ar fi lipit deasupra o bucată de pânză gumată, fără să-şi piardă din voioşie. Se îmbrăcă cu tot ce-avea mai bun şi ieşi să facă o plimbare. Străzile forfoteau de lume, aşa cum i se arătase în ceasurile de nălucire. Umbla, cu mâinile la spate, privind trecătorii cu un zâmbet fericit. Intr'adevăr, era atâta voioşie în toată fiinţa lui, încât trei sau patru glumeţi îi aruncară un: „Bună ziua, domnule! Crăciun fericit"! Şi Scrooge repetă în dese rânduri după aceia, că nimic nu fusese vreodată mai plăcut pentru urechile lui.

Nu făcuse decât o bucată de drum, când se pomeni nas în nas cu domnul care-i făcuse vizită în ajun şi-l întrebase: „Scrooge şi Marley, nu-i aşa"? Se simţi stânjenit deocamdată, dar căută numaidecât să-şi recapete stăpânirea de sine.

— Dragă domnule, spuse el, grăbindu-se să-l întâmpine şi luându-i amândouă mâinile, ce mai faci? Sper că ziua de ieri ţi-a mers din plin. Insărcinarea pe care ţi-ai luat-o îţi face numai cinste. Iţi doresc un Crăciun fericit, domnule!

— Domnul Scrooge, dacă nu mă înşel?

— Da, răspunse Scrooge, sunt chiar eu şi bănuiesc că numele meu nu-ţi prea e sim-

patic. Dă-mi voie să-ţi cer iertare şi să te rog să fii atât de bun...

(Şi Scrooge îi şopti ceva la ureche).

— Doamne, strigă bătrânul domn, uimit peste măsură. Scumpul meu domn, oare nu cumva glumeşti?

— Câtuş de puţin. Vreau cu tot dinadinsul să-mi îndrept greşala şi te rog să ţii seamă de ceiace-ţi spun. Sper că-mi vei face plăcerea să primeşti darul meu.

— Dragă domnule, făcu celălalt strângându-i mâna cu putere, nu ştiu cum aşi putea să-ţi mulţumesc pentru atâta bună...

— Să nu mai vorbim despre asta, te rog. Vino să mă vezi când vrei. Te-aştept, nu-i aşa?

— Da, da, fără nicio îndoială! strigă bătrânul domn.

Şi se vedea destul de bine că avea să se ţină de cuvânt.

— Mulţumesc. Iţi rămân obligat, domnule. Mii de mulţumiri. Adio, domnule!

Intră în biserică; rătăci de-a lungul străzilor; privea trecătorii umblând încolo şi încoace; mângâie obrajii câtorva copii, stătu de vorbă cu cerşetorii, se interesa de tot ce se petrecea în interiorul caselor, în bucătării, la ferestre; toate îl bucurau, toate i se păreau minunate. Niciodată n'ar fi crezut că o simplă plimbare putea să-i facă

atâta plăcere. Ce-ar fi fost în stare pe vremuri să-i placă, de altfel?

După-amiază, se îndreptă spre locuința nepotului său. Trecu de mai bine de zece ori prin dreptul porții, fără să îndrăznească să urce ori să bată. In cele din urmă, se hotărî.

— Stăpânul d-tale e acasă, dragă copilă? întrebă el camerista care veni să-i deschidă. Frumoasă fată, pe cinstea mea!

— Da, domnule.

— Unde e dânsul; dragă fetiță?

— In sala de mâncare, domnule, cu doamna. Dacă doriți, vă duc în salon.

— Mulțumesc, nu e nevoie. Mă cunoaște, zise Scrooge, cu mâna prinsă de clanța ușii dela sala de mâncare

Intoarse clanța discret și își vârî capul prin ușa întredeschisă. Masa era pusă ca pentru un mare ospăț și tinerii căsătoriți cercetau pentru ultima oară ca să vadă dacă toate se aflau la locul lor.

— Fred! făcu Scrooge.

— Dumnezeu să mă ierte! Cine e acolo!

— Sunt eu, unchiul tău Scrooge. Am venit să mănânc cu voi. Pot să intru, Fred?

Dacă putea să intre! Fred, aproape să-i smulgă mâna din cot trăgându-l spre sine. După cinci minute, bătrânul era ca acasă.

Nu se poate închipui primire mai prie-

tenească ca aceia a lui Fred. Nepoata nu fu mai puţin binevoitoare, şi Topper de-asemeni, când se ivi, şi micuţa soră grăsulie, când veni, şi toţi ceilalţi invitaţi, când îşi făcură apariţia. Ah, încântătoare seară! Şi ce caldă primire! Ce jocuri minunate! Ce neasemuită fericire!

A doua zi, Scrooge se duse la birou foarte devreme, chiar foarte devreme. N'avea decât un singur gând, o singură dorinţă: să fie cel dintâi acolo şi să-l prindă pe Bob Cratchit în întârziere.

Şi izbuti de minune. Clopotul bătu nouă ceasuri, dar nici urmă de Bob. Nouă ceasuri şi un sfert. Nici un Bob. Se ivi în cele din urmă, în întârziere cu optsprezece minute şi jumătate. Scrooge sta la birou şi avusese grija să lase uşa larg deschisă, înadins ca să fie de faţă la intrarea slujbaşului său.

Mai 'nainte de-a deschide uşa, acesta îşi scoase pălăria şi şalul. Cât ai clipi din ochi fu la biroul lui, unde începu să măzgălească hârtia cu iuţeală, ca şi cum ar fi vrut să câştige timpul pierdut.

— Hei! strigă Scrooge, căutând să-şi păstreze glasul de altădată. Mi se pare c'ai venit cam târziu!

— Domnule, sunt desnădăjduit. Intr'adevăr am întârziat puţin.

— Intârziat! Da, trebuie să recunosc că ai cam întârziat. Inaintează puţin, rogu-te!

— E pentru întâia oară anul acesta când mi se întâmplă aşa ceva, se scuză Bob, ieşind din aşcunzătoarea lui. Asta n'are să se mai întâmple. Am petrecut puţin aseară, domnule.

— Ei bine, eu îţi voiu spune un lucru, băiete. Asta nu mai poate dăinui şi, începând de astăzi, reluă el ridicându-se brusc şi dând lui Bob un ghiont în golul stomacului, în aşa fel încât îl făcu să se ducă pe câlcâie până în odaia de-alături, începând de astăzi, îţi îndoiesc leafa.

Bob, tremurând, era cât pe-aci să ia rigla de pe birou, să dea o lovitură patronului şi să cheme trecătorii în ajutor ca să-l pună în cămaşa de forţă.

— Crăciun fericit! zise Scrooge lovindu-l cu palma peste umăr, cu un ton atât de serios, încât nu ştiai ce să mai crezi. Bob, prietene, un Crăciun mai bun decât ţi-am dorit vreodată. Iţi îndoiesc leafa şi voiu căuta să viu în ajutorul curagioasei d-tale familii. Astăzi după-amiază vom mai sta de vorbă în tovărăşia unei garafe cu vin fiert în cinstea Crăciunului, dragul meu Bob. Aprinde focul în amândouă încăperile şi dute şi cumpără o găleată de cărbuni mai înainte de a pune punctul pe i.

Scrooge se ţinu de cuvânt şi făcu chiar mai mult. Făcu tot ceeace făgăduise, întrecând măsura de cele mai multe ori. Tiny-Tim nu muri şi Scrooge fu un al doilea părinte pentru el. Deveni în acelaş timp un minunat prieten, un minunat patron, un minunat om, într'un cuvânt, cel mai bun om din vechiul oraş, sau din oricare alt vechi oraş, orăşel ori sat de pe acest bun şi vechi pământ.

Erau oameni cari îşi băteau joc de această schimbare: el îi lăsa să râdă şi nu-i păsa de nimic. Ştia bine de altfel că nimic bun nu se iveşte pe lumea aceasta care nu începe prin a te face să râzi; şi fiindcă sunt oameni sortiţi să rămână orbi toată viaţa lor, râsul e încă cel mai puţin neplăcut din strâmbăturile de cari se simt în stare. El însuşi râdea din toată inima, şi asta era singura lui răzbunare.

Trăi de-aci 'nainte în principiile abstinenţii desăvârşite. atât în privinţa *Spiritelor* cât şi a *Spiritualilor*, ne mai având nimic de-a face, nici cu unii, nici cu ceilalţi. Şi se putea spune despre el că se pricepea mai bine decât oricare altul să prăznuiască sărbătorile Crăciunului. De-am putea spune acelaş lucru despre noi toţi, sau, cum spunea Tiny-Tim: „Dumnezeu să ne binecuvânteze, atâţi câţi suntem"!

VALUL NEGRU

Era în luna Decembrie a anului 1811; sunaseră zece ceasuri seara. Un tânăr medic, de puţină vreme în stăpânirea unei diplome, sta înaintea focului, ale cărui pâlpâiri scânteietoare luminau o încăpere modestă; vântul scotea gemete înfiorătoare, năpustindu-se în cămin; picături de ploaie se spărgeau de geamuri.

Toată ziua aceia medicul fusese nevoit să umble prin oraş, în ploaie şi vânt, ocupat cu nişte treburi străine de îndeletnicirile sale, şi-acum avea mulţumirea să simtă căldura unui halat de casă, în timp ce-şi odihnea picioarele în nişte pantofi de pâslă. Se afla într'o stare de aţipire odihnitoare: somnul punea stăpânire pe toate simţurile lui, în timp ce închipuirea se lăsa purtată pe aripile aurii ale visului.

Se gândi la început că vântul sufla c'o putere îndrăcită şi îşi închipui că, dac'ar fi fost afară, în loc să stea neturburat lângă

foc, ploaia l-ar fi lovit fără milă peste obraz. Se gândi apoi la vizita pe care, în fiecare an, de sărbătorile Crăciunului, o făcea în orașul în care se născuse, stând de vorbă cu prietenii săi cei mai scumpi; își aminti plăcerea pe care ea ar fi simțit-o revăzându-l și bucuria Emiliei, tânăra verișoară a cărei mână i-o hărăzise maică-sa, în așteptarea întâiului bolnav care ar fi venit să-i ceară un sfat. Se gândi în sfârșit că, peste câtăva vreme, avea să fie chemat de mai mulți bolnavi și în acest chip i s'ar fi împlinit visul tinereții: să aibă o nevastă bună și iubitoare, a cărei prezență ar fi putut să dea viață locuinții acesteia triste și singuratece, înlesnindu-i și lui în acelaș timp o mai mare putere de muncă. Se întrebă în cele din urmă dacă cel dintâi bolnav pe care îl aștepta avea să se iveească în sfârșit, ori așteptarea avea să-i fie zadarnică și, în mijlocul acestor meditări și întrebări lipsite de răspuns, adormi curând, visând apusele jocuri ale copilăriei, ceasurile când se juca de-a v'ați-ascunselea cu Emilia, al cărei glas plin de voioșie îi cânta în auz și-a cărei mână se unea cu a lui ca să facă roată în jurul copacilor cu trunchiurile groase.

Bucuria unui astfel de vis îl trezi. Intr'adevăr, o mână i se așezase pe umăr, dar nu era o mână de copil, ci mâna sau laba unui

vlăjgan înalt şi voinic de unsprezece ani, aruncat de părinţi din ziua când se născuse şi pe care administraţia parohiei îl pusese în serviciul medicului, plătindu-i o leafă de un şiling pe săptămână, în afară de mâncare. Copilul trebuia să împlinească toate nevoile acestui discipol al lui Esculap, dar aproape că nu făcea nimic toată ziua; n'avea alt gând decât să doarmă cât mai mult şi să se tragă la odihnă în cele paisprezece ceasuri de peste zi, când nu era trimis nicăieri.

— O doamnă, îngână Tom, a venit o doamnă.

Şi îşi scutură stăpânul de umăr ca să-l trezească din aţipire.

— Ce doamnă? strigă acesta ridicându-se de pe scaun dintr'o săritură şi neştiind dacă visul fusese numai o părere sau era chiar Emilia femeea a cărei sosire i se vestea. Ce doamnă? Unde e?

— Aci, domnule.

Şi degetul lui Tom se îndreptă spre uşa zăbrelită ce da în cabinetul medicului, în timp ce obrazul copilului exprima un sentiment de teamă, prea vădit ca să se poată crede că era vorba numai de prezenţa unui bolnav, atunci când se putea bănui că lucruri cu totul neobişnuite aveau să ia naştere în urma ivirii unei năluci.

Tânărul îşi îndreptă privirea spre uşă; tresări când zări înfăţişarea aceleia ce i se năzărise înaintea ochilor.

In faţa lui se afla o femee cu trupul bine legat; era îmbrăcată în negru; un şal negru îi acoperea umerii; un văl gros, de aceiaşi culoare, îi ascundea pe de-a'ntregul obrazul.

Rămăsese ca împietrită dincolo de uşa cu zăbrele; şi, în timp ce tânărul medic nu făcea nicio mişcare, îşi dădu seama că prin grosimea vălului nişte ochi străpungători erau îndreptaţi asupră-i.

Cuprins de un fel de strîmtorare după surprinderea dela început, se grăbi să deschidă uşa, pe care trebuia s'o tragă spre sine, astfel că necunoscuta nu fu silită să se clintească din loc.

— Doriţi o consultaţie, doamnă?

O înclinare a capului înlocui răspunsul.

— Atunci, intraţi, vă rog!

Femeea în rochie neagră făcu un pas înainte, şi îndreptându-şi privirea spre Tom, păru că şovăieşte.

— Lasă-ne, Tom, zise tânărul medic.

Tom, ai cărui ochi sticleau de surprindere şi de temeri, nu aşteptă să fie rugat din nou.

— Inchide uşa! îi strigă stăpânul.

Copilul închise uşa şi rămase la pândă în odaia de-alături.

Apropiind un scaun de cămin, medicul făcu semn necunoscutei să ia loc. Aceasta înaintă cu pasul domol şi tânărul medic băgă de seamă că îmbrăcămintea posomorîtă a misterioasei cliente era pătată de stropi de noroi şi udă de sus până jos.

— Aţi biruit vremea atât de urâtă, făcu medicul ca să înceapă o convorbire al cărei început i se părea foarte greu.

— Da, răspunse necunoscuta cu un glas stins şi încărcat de amărăciune, care te făcea să bănuieşti că sufletul îi era copleşit de suferinţi.

— Sunteţi bolnavă, aşa dar?

— Sufletul îmi e bolnav, iar nicidecum trupul. De altfel, nu pentru mine am venit la d-voastră. Vă chem pentru altcineva. Poate că e o nebunie să vă întreb aceia ce-mi trece prin minte; dar, în fiecare noapte, când îmi petrec vremea stând de veghe cu ochii în lacrimi, gândul acesta nu mă părăseşte o singură clipă. Imi dau seama, vai, că niciun ajutor omenesc nu i-ar putea fi de folos şi din această pricină nu mai am linişte şi mă cutremur la gândul că într'o zi va trebui să-l culc pentru totdeauna în sicriu, fără să fi căutat pe deplin încredinţarea că orice nădejde e zadarnic pierdută.

Necunoscuta rostea cuvintele cu un fel

de înflăcărare, cu o sinceritate care mişcă numaidecât inima tânărului medic; era încă în floarea vârstei, la începutul carierei şi nu avusese încă răgazul să se lase biruit de acea nesimţire care înăbuşe orice sentiment în fiinţa practicianului obişnuit să scurme durerea şi s'o pipăie sub toate formele.

Aşa că se ridică dintr'odată.

— Dacă fiinţa despre care vorbiţi se află într'o stare disperată, după cum presupun din ceiace îmi spuneţi, nu mai e o singură clipă de pierdut. Sunt gata să vă însoţesc. De ce n'aţi căutat un ajutor mai grabnic?

— Orice ajutor mi s'a părut cu neputinţă şi socotesc că nu mai e nimic de făcut, răspunse necunoscuta frângându-şi mâinile într'un gest de disperare.

Medicul îşi îndreptă privirea spre vălul negru care nu se ridicase, ar fi vrut să judece după expresia feţii ce se ascundea sub el; dar grosimea acestui văl făcea cu neputinţă cea mai mică observaţie.

— D-voastră sunteţi bolnavă fără să ştiţi, poate, reluă el cu glas liniştit. Frigurile v'au înlesnit putinţa să vă împotriviţi celor mai groaznice suferinţi şi celor mai crude oboseli; acum însă, ele vă copleşesc. Sorbiţi câteva înghiţituri de apă, — şi-i întinse un pahar, şi linişiţi-vă o clipă. Să-mi spuneţi după aceia, cu tot sângele rece de care pu-

teţi fi în stare, din ce pricină suferă persoana a cărei boală vă neliniştişte şi de când e bolnavă? Odată ce voiu cunoaşte destăinuirile ce-mi sunt de trebuinţă pentru vizita pe care urmează s'o fac, ţinând seamă de rezultatele pe care le-aşi dori cât mai satisfăcătoare, voiu fi gata să vă urmez.

Necunoscuta duse paharul la buze fără să-şi ridice vălul, apoi îl aşeză pe marginea căminului fără să-l fi atins. Şi, într'un târziu, izbucni în hohote de plâns.

— Ceiace spun, nu mai încape îndoială, zise ea, se smulge din delirul frigurilor. Mi s'a spus asta, cu mai puţină bunătate decât a d-voastră. Nu mai sunt tânără, domnule, şi cu cât viaţa mea se apropie de sfârşit, cu atât devine mai scumpă pentru mine. Aşi jertfi bucuroasă din anii ce-mi mai rămân de trăit, dac'ar fi cu putinţă, cu preţul acesta, să obţin aceiace, dincolo de mărturisirile mele, ar putea să aducă o stare cât de puţin îmbucurătoare, adăogă biata femee; dar acela despre care vorbesc va fi mâine cu desăvârşire străin de ceiace poate să înlesnească medicina, ştiu asta, oricât de mari ar fi năzuinţele ce mă stăpânesc şi, vedeţi, cu toate că'n această clipă se sbate poate în ghiarele morţii, nu-l puteţi vedea, întrucât lucrul aceşta nu vă stă'n putinţă.

— Mă tem să vă scormonesc durerea în legătură cu ceiace-mi spuneţi, şi nu vreau să vă pun anumite întrebări asupra unor lucruri pe care văd că aveţi intenţia să mi le-ascundeţi; dar, să-mi daţi voie să vă spun, în privinţa celor arătate, că sunt împrejurări cu adevărat neplăcute, dacă nu chiar supărătoare, tocmai acelea pe cari le bănuim mai puţin. După d-voastră, e vorba de o persoană în agonie, pe care n'o pot vedea, cu toate că i-aşi putea fi de oarecare folos; vă temeţi în acelaş timp că mâine dimineaţă va fi prea târziu şi numai în această clipă s'ar cuveni să m'apropii de bolnav. Acest bolnav vă e neasemuit de scump; cuvintele rostite, neliniştea, totul desvăluie suferinţa pe care-o simţiţi pentru el. Atunci, de ce nu încercaţi să-l scăpaţi dela moarte mai 'nainte de a fi prea târziu, mai 'nainte ca înrăutăţirea boalei să facă de prisos ajutorul unui medic?

— Doamne, Doamne, strigă necunoscuta plângând, cum mi-ar fi în putinţă să cred că un străin i-ar putea veni în ajutor, atunci când eu nu mă simt în stare de lucrul acesta? D-voastră nu vroiţi să-l vedeţi, domnule? adăogă ea, ridicându-se dintr'odată.

— N'am spus că nu vreau să-l văd. Vă fac cunoscut însă că, dacă stăruiţi în neînţelegerea d-voastră zăbavă şi dacă această

persoană se află în agonie, asupra d-voastră va cădea o groaznică răspundere.

— Nu, răspunderea nu va cădea asupră-mi, răspunse cu amărăciune femeea. In ceiace mă priveşte, pot să dau seamă de toate faptele mele.

— E datoria mea să dau ajutorul ştiinţei oricui mi-l cere, spuse iarăşi medicul. Voiu face tot ceiace îmi veţi spune, cu toate că lucrurile mi se par foarte ciudate. Voiu vedea bolnavul mâine dimineaăţ, dacă îmi lăsaţi adresa. La ce oră aşi putea veni?

— La nouă.

— Mă veţi ierta, cred, dacă vă mai pun şi alte întrebări, ele însă mi se par de neînlăturat: bolnavul se află sub îngrijirea d-voastră?

— Nu.

— Dar n'aţi putea fi alături de dânsul? Sfaturile ce v'aşi da în legătură cu îngrijirea lui peste noapte ar urma, deci, să fie zadarnice?

— In această clipă, eu nu pot să-l ajut cu nimic.

Văzând că nu-i era cu putinţă să afle ceva lămurit din spusele necunoscutei şi dornic să pună capăt unei scene îndeajuns de obositoare, întrucât durerea bietei femei, înnăbuşită la început, se desvăluia din ce în ce mai puternică, tânărul medic făgădui

pentru a doua oară că, în ziua următoare, avea să fie exact la ora hotărîtă. Femeea în doliu îi dădu atunci adresa unei străzi aproape necunoscute în Walworth şi, retrăgându-se în linişte, se pierdu în întunerec fără ca vălul ce-i acoperea obrazul să se fi ridicat.

S'ar putea crede, fără îndoială, că o vizită atât de ciudată făcuse o adâncă impresie asupra medicului. Intr'adevăr, în legătură cu cele petrecute, se lăsă pradă unei lungi şi neînţelese meditări. Pe deplin lămurit asupra vieţii ca să nu vadă nimic neobişnuit în această ciudată înlănţuire de împrejurări, căuta în zadar o explicaţie cu putinţă. Să fi fost vorba de un asasinat plănuit chiar pentru noaptea aceia şi, complice la crimă, necunoscuta să fi fost cuprinsă de remuşcări, încercând astfel să împiedice aducerea la îndeplinire a faptului, ajutând astfel victima în momentul prielnic prin grabnicul sprijin al unui om de ştiinţă?

Dar astfel de lucruri nu se pot petrece într'un oraş mare. Nu era mai lesne de crezut că primise vizita unei nenorocite cu creerul sdruncinat? Această nesiguranţă îl împiedică pe tânărul medic să închidă ochii în noaptea aceia şi nu izbuti o singură clipă să îndepărteze din minte vălul negru, pu-

ruri aceraş în frământarea gândurilor lui chinuite. Aştepta ziua cu nerăbdare, dornic să afle totul. Şi, de îndată ce o lumină îndoielnică, în anotimpul acela nespus de trist, făcu să se desluşească din neguri înlănţuirea străzilor, porni la drum spre Walworth.

Walworth, pentru cei ce nu prea cunosc alcătuirea Londrei, e unul din numeroasele sate ce fac un fel de brâu în jurul uriaşei metropole britanice şi care dispare treptat, pe măsură ce clădiri mult mai impunătoare încep să se ridice dincolo de marginile oraşului. Astăzi chiar, Walworth e un orăşel c'o aşezare foarte nepotrivită. Printre locuitori nu se găseşte un singur om cu dare de mână. Acum cincizeci de ani, cartierul acesta era îndepărtat şi înfricoşător, un adevărat cuib de tâlhari, întocmit din câteva case răzleţe, cu un aspect mizerabil, locuite de oameni cu apucături josnice, prea săraci ca să populeze un cartier vrednic de cinste, ori bucurându-se de anumite drepturi ca să-şi îngăduie să se ascundă prin unghere îndepărtate şi singuratece. Poliţia nu cerceta niciodată aceste muşuroaie infecte de vagabonzi, de tâlhari şi de tăinuitori, într'un cuvânt de toată drojdia societăţii îmbătrânită în vicii şi nelegiuiri.

Cu greu se putu orienta medicul prin

labirintul de străduleţe şi cărări desfundate de ploi, ocolind gropile noroioase.

Câteva grădini prost cultivate, locuri goale împrejmuite de garduri prăbuşite, putrede şi sparte, se aliniau în neregulă la dreapta şi la stânga. Bărăci de scânduri, construite fără pricepere, şi bordee cu aspecte sinistre, erau risipite ici şi colo.

Trebuia să ai afaceri grabnice şi de cea mai mare importanţă, ca să te rătăceşti atât de departe, într'o atât de posomorită îngrămădire de vizuini.

Medicul întâlni câteva chipuri hidoase pe cari trebui să le oprească, deoarece, necunoscând drumul, se vedea silit să ceară deslusiri şi, după ce primi cu greu câteva răspunsuri neîndestulătoare şi nepotrivite, ajunse la capătul acestei trudnice călătorii de descoperire.

Se opri în cele din urmă înaintea casei arătată de femeea în doliu. Această casă, cu un singur etaj, nu mai fusese reparată din clipa când se smulsese din pământ; stăpânii ei parc'ar fi vrut s'o lase înadins să cadă în ruină. Era foarte retrasă, mlaştinile o înconjurau de pretutindeni şi uşa era încuiată. La cele două ferestre, perdelele erau lăsate c'o vădită grijă, ceiace dovedea că niciun ochi străin nu trebuia să pătrundă în cuprinsul acestei locuinţi înfioră-

toare. De altfel, niciun sgomot nu tresărea înăuntru şi nimic nu făcea să se simtă c'ar fi trăit un suflet între zidurile coşcovite.

* * *

Tânărul medic rămase pe gânduri o clipă mai 'nainte de-a atinge ivărul uşii; cercetă înfăţişarea clădirii cu luare aminte: s'ar fi părut că se desvăluia înaintea ochilor lui, cu aspectul cel mai desgustător pe care poate să-l aibă, o îngrămădire de bârne şi de moloz. Ştia că într'un oraş mare, făcătorii de rele mişună pretutindeni, fără să dea înapoi din faţa ameninţărilor, atunci când sugrumătorii şi alţii ca ei căutau pe orice cale să-şi capete o faimă pe care nimic să n'o poată desminţi. Medicul trecuse prin mai toate spitalele; ştia că, pentru a-şi procura cadavrele pe care Hipocraţii englezi le cumpără scump şi într'ascuns, ticăloşii care fac negoţ cu carne moartă nu se dau niciodată înlături să se mânjească cu vreo nelegiuire. Dacă vreodată fusese pregătit un adăpost pentru cele mai josnice îndeletniciri, clădirea pe care o avea înaintea ochilor era cu adevărat unul dintre ele. In alt chip nu putea fi numită.

Totuşi, nedumerirea tânărului medic avea să sfârşească foarte curând; ar fi roşit,

să facă de spaimă, cale întoarsă, bănuind o primejdie acolo unde nu putea fi decât o glumă. O ploaie rece îi scălda umerii; trebuia să ia o hotărîre. Se apropiă de uşă şi bătu încet.

Se auziră câteva cuvinte schimbate în şoaptă; s'ar fi părut că cineva asculta poveţele unei persoane oprită lângă scară. Zăvoarele fură trase cu băgare de seamă; o chee se învârti în broasca stricată şi un bărbat înalt, cu o înfăţişare sălbatecă, cu privirea stinsă, cu părul căzut peste frunte şi cu îmbrăcămintea murdară, se ivi în prag, în timp ce uşa, mişcându-se domol pe ţâţâni, arăta noului venit o intrare destul de îngustă.

— Fiţi bun şi intraţi, domnule!

Medicul făcu câţiva paşi de-a lungul coridorului şi uşa se închise cu grijă în urmă-i; cheia şi zăvoarele deveneau un fol de obstacol în calea oricărei vizite neaşteptate.

— Vă rog să treceţi pe-aci!

Şi medicul fu călăuzit spre un mic apartament ce se afla la capătul gangului.

— Am venit la timp? întrebă el.

— Prea de vreme încă, răspunse cel ce părea să fie gazda posomorâtului lăcaş.

Un gest de surprindere şi de spaimă îl

pironi locului pe tânărul medic; celălalt s'ar fi părut că nu băgase nimic de seamă.

— Vă rog să rămâneţi aci, domnule, spuse el; vă încredinţez că nu veţi aştepta mult.

Şi se retrase, după ce mai întâi învârti cheia în broască.

Rămas singur, medicul făcu inventarul odăii în care se afla. Două scaune vechi, cu picioarele rupte, şi-o masă schiloadă erau singurul mobilier. Un maldăr de cărbuni ardea încet şi parcă în silă într'o sobă micuţă; umezeala se întinsese de-a lungul zidurilor goale; o singură ferestruţă se deschidea spre mica ogradă care nu era decât o băltoacă, împrejmuită cu un zid de-o culoare verzuie, spălăcită. Ferestruţa nu mai avea geamuri de cine ştie când; ochiurile sparte fuseseră înlocuite cu petece de hârtie, pe care vântul le ciuruise.

Din adâncul acestui trist lăcaş nu venea nici cel mai mic sgomot; un răstimp, tânărul medic se lăsă pradă unor gânduri destul de ciudate, cu privire la o aventură căreia nu-i cunoştea decât începutul. Se întreba cu nelinişte pentruce îl închiseseră în încăperea aceia. Socoti c'ar fi fost zadarnic să strige şi orice încercare de-a scăpa din încurcătură i se părea de prisos. El singur se vărâse în toate acestea şi trebuia să aştepte.

Trecu un sfert de ceas; răbdarea tânărului nostru Esculap ajunsese către sfârşit. când huruitul unei trăsuri ce trecea pe stradă îi atrase luarea aminte. Bănui că se oprise drept în faţa casei; uşa se deschise; o convorbire, ale cărei şoapte nu puteau s'ajungă până la dânsul, se legă la capătul gangului şi fu urmată de un sgomot de paşi, ca şi cum doi sau trei oameni ar fi urcat scara purtând o povară. După câteva clipe, aceiaşi oameni coborâră scara şi ieşiră în stradă. Se auzi o uşă deschizându-se, apoi închizându-se în pripă, apoi un zornăit de chei şi de zăvoare trase.

Se făcu iarăşi tăcere adâncă.

Uimit de înlănţuirea împrejurărilor atât de misterioase, pe cari nu şi le putea explica, medicul rămase mut şi nemişcat în preajma focului care se stinsese. Curând, uşa mizerabilei odăi în care se afla se deschise şi înaintea lui se înfăţişă aceiaşi femee, care în seara trecută îl vizitase acasă. Purta pe faţă acelaş văl negru. Suspine sfâşietoare îi sguduiau pieptul. Nu rosti un singur cuvânt, ci făcea un semn, îndemnându-l pe medic s'o urmeze. Acesta se supuse şi, după ce urcă scara şubredă, pătrunse într'o încăpere mai mult goală. Perdelele de pânză proastă, prinse deasupra ferestrelor, făceau să domnească în odaie o

posomorâtă întunecime; şi în timp ce privirea medicului căuta să desluşească lucrurile din juru-i, femeea se îndreptă în fugă spre pat şi se lăsă să cadă în genunchi.

Medicul băgă de seamă că în pat era culcat un bărbat, învelit cu o pătură. Nu făcea nici o mişcare; avea obrazul descoperit; îi trecuseră un fel de şal pe sub bărbie, înnodat în creştetul capului; îşi ţinea ochii închişi, iar braţul stâng îi atârna pe marginea patului, până aproape de pământ.

Tânărul medic îndepărtă femeea printr'un gest domol şi luă mâna nenorocitului, pe care-o lăsă să-i scape numaidecât, ca şi cum ar fi atins un fier înroşit.

— Dumnezeule, strigă el, dar omul acesta e mort!

— Oh, nu. Nu încă! răspunse femeea în doliu ridicându-se dintr'odată şi frângându-şi mâinile de durere. Nu spuneţi că e mort! Nu pot s'aud aşa ceva. Câţi oameni n'au fost readuşi la viaţă atunci când s'a crezut că sunt morţi cu adevărat! Câţi alţii n'ar fi fost scăpaţi dacă li s'ar fi dat la timp ajutoarele de trebuinţă! Incercaţi, domnule. încercaţi să faceţi ceva pentru el! Vă rog să puneţi în joc toate cunoştinţele, toată priceperea d-voastră! Nimic nu e cu neputinţă. Poate că viaţa îl părăseşte chiar în această clipă. Grăbiţi-vă, pentru numele

lui Dumnezeu! Fiţi salvatorul lui şi al meu!

Şi biata femee atingea într'una cu palmele tâmplele şi pieptul celui ce zăcea nemişcat în preajma-i; îi luă apoi mâinile, dar acestea, îngheţate de frig, căzură lipsite de viaţă.

— Totul e zadarnic, spuse medicul cu un glas în care se bănuia cea mai trudnică turburare. Oricum, ridicaţi perdelele!

— Pentruce! strigă necunoscuta, tresărind.

— Ridicaţi perdelele, vă spun! Vă poruncesc lucrul acesta! repetă cu hotărâre medicul.

— Am ţinut înadins, ca odaia să nu fie câtuş de puţin luminată, rosti femeia aruncându-se înaintea medicului, ca să-l împiedice să ridice el însuşi perdelele. De vreme ce înainte-mi zace un hoit, vreau ca numai ochii mei să-l vadă.

— Moartea acestui om n'a fost o moarte firească, strigă iarăşi medicul, îndreptându-se în pripă spre fereastră şi ridicând perdeaua.

Necunoscuta încercă zadarnic să-l oprească. Vălul îi căzu de pe faţă; desvălui obrazul unei femei în vârstă de aproape cincizeci de ani, care fusese frumoasă cândva, dar pe care lacrimile, mizeria şi tristeţea o istoviseră cu desăvârşire, îmbătrânind-o ina-

inte de vreme. Un tremur nervos îi mişca buzele şi o flacără posomorâtă şclipea în ochii bietei nefericite.

— Aci s'a petrecut o nelegiure! strigă medicul arătând spre cadavru şi îndreptând spre femee o privire plină de mustrare.

— Da, răspunse ea cu glas surd.

— Omul acesta a fost victima unui asaisnat.

— Da, un asasinat crud, barbar! Jur înaintea lui Dumnezeu!

— Şi cine-i vinovatul? întrebă medicul, apucând pe necunoscuta de braţ.

— Priviţi mai întâi şi cereţi după aceia să fiţi lămurit.

Tânărul se plecă deasupra mortului, pe care acum putea să-l vadă mai bine. Obrazul îi era umflat, vinele pline cu sânge negru păreau gata să plesnească; ochii îi ieşiseră din cap; limba îi atârna într'o parte, printre buzele ce înnotau încă în spumă. O dungă vânătă îi încercuia grumazul, ceva mai jos de bărbie.

— Omul acesta e unul dintre osânditii la moarte care-au fost spânzuraţi în dimineaţa aceasta! strigă medicul cutremurându-se şi făcând un pas înapoi.

— Da, e chiar aşa! răspunse necunoscuta cu glasul şi mai stins.

— *Şi* cine e?

— Vai! E fiul meu.

Şi nefericita mamă căzu leşinată pe podea.

Povestea ei, de altfel, era simplă. Rămasă văduvă, fără prieteni, fără avere, cu un singur fiu, îl crescuse cum putuse mai bine, lăsându-se pradă din pricina lui celor mai aspre mizerii.

Ingratul, tărât printre tovarăşi cu apucături josnice, trecuse foarte curând stavila care duce dela viciu la crimă, şi pierise de mâna călăului. Maică-sa, călăuzită până'n ultima clipă de himerica nădejde că-l va putea scăpa, aproape că înnebunise atunci când ajunsese la încredinţarea că orice străduinţă era de prisos. Luptase în zadar să smulgă trupul de sub ştreang, în zadar căutase să-l ascundă de ochii lumii; soarta îşi făcuse datoria până la capăt cu cea mai neînduplecată cruzime.

Tânărul medic nu vru să părăsească pe femee atât de crud lovită; o duse la o casă de sănătate, o cercetă cu luare aminte aproape zilnic, ceru ca ea să fie îngrijită altfel decât ceilalţi şi nu cruţă nimic ca să-i îndulcească soarta. Ea avu cel puţin fericirea să nu-şi mai recapete judecata, căci altfel i s'ar fi trezit pururi în minte un trecut încărcat de amărăciuni, pe care nimic nu l-ar mai fi putut îndrepta.

Medicul deveni celebru; hotărârea opiniei publice îl așeză în primul rând printre urmașii lui Galileu și Boerboase; îngrijirile lui erau cerute de pretutindeni; dacă ziua ar fi avut șaptezeci și două de ore, n'ar fi fost atât de lungă ca să-i îngăduie să facă cel puțin jumătate din vizitele notate în carnetul secretarului său. Guinele i se îngrămădeau în sertare în fișicuri numeroase, pieptul îi fu decorat cu mai multe ordine. Și totuși, în mijlocul gloriei și bogăției, în mulțimea îndeletnicirilor ce-i frământau viața, își amintea pururi de întâia lui vizită și se simția cuprins de fiori atunci când înaintea ochilor i se năzărea acelaș văl negru.

— SFARȘIT —

NOTA EDITURII. — Din volumul original de „Povestiri de Crăciun" s'au tradus în cartea de față numai două nuvele. Celelalte nuvele rămase netraduse sunt: *„Greerul casei"* *„Clopotele de Anul Nou"* și *„Intoarcerea ocnașului"*. Ele vor apare într'un alt volum.

Serviciul de presă
EXEMPLAR GRATUIT

Terminat de tipărit la
22 Decembrie 1945
în atelierele
PRO-PACE
Str. Ion Ghica 9-11 — Tel. 4-17-08

VERIFICAT
1987

VERIFICAT
2007

BIBLIOTECA
Centrală
Universitară
Bucureşti

VERIFICAT
2017